

onca

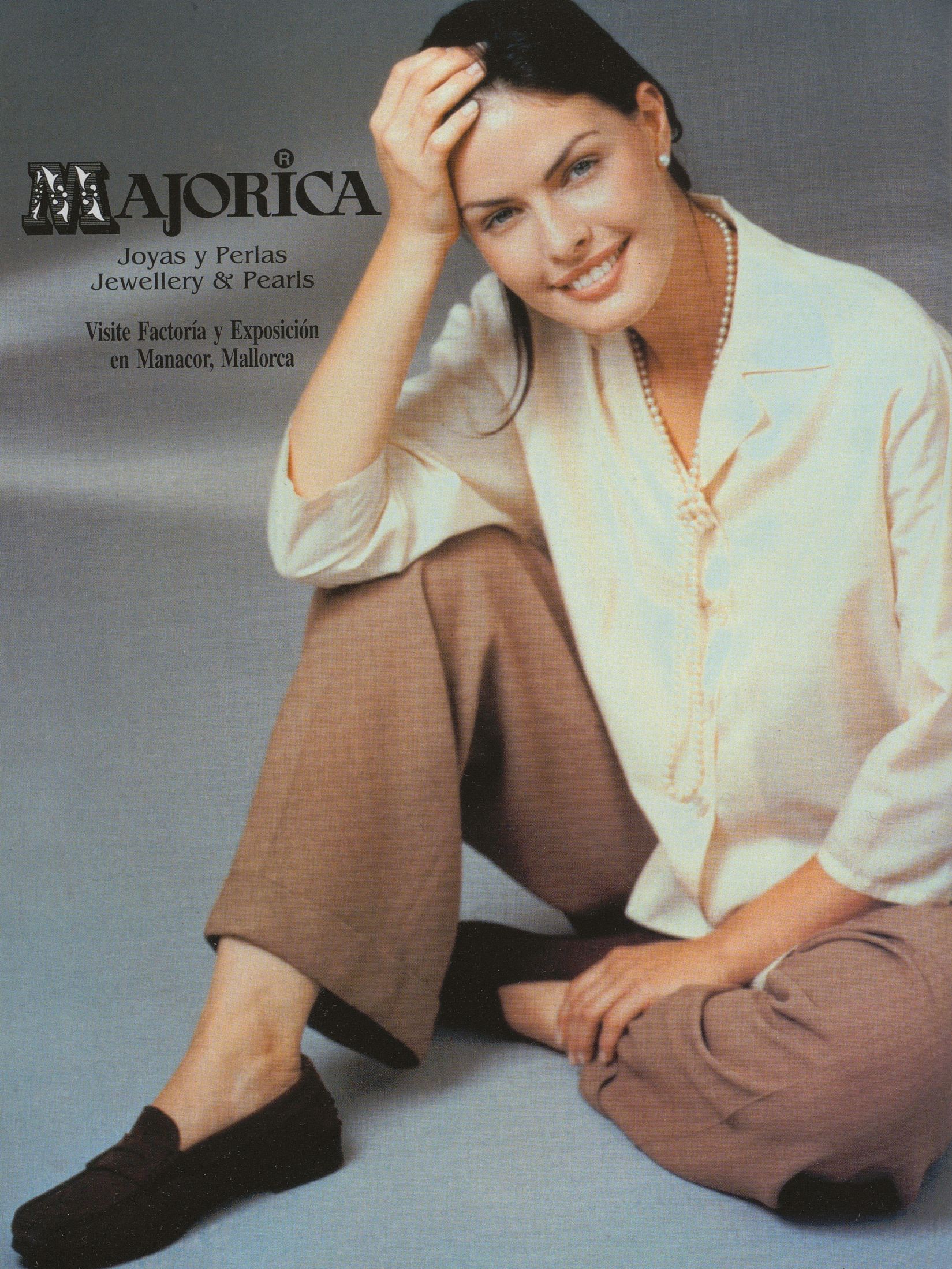
Quadern
de debat

Número 58 - maig 1998 - 600 pta.

► Europa i les Balears, relació de conveniència

► El pare
Batllori:
un tros
d'història viva

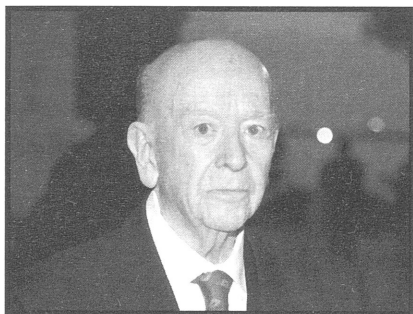

MAJORICA[®]

Joyas y Perlas
Jewellery & Pearls

Visite Factoría y Exposición
en Manacor, Mallorca

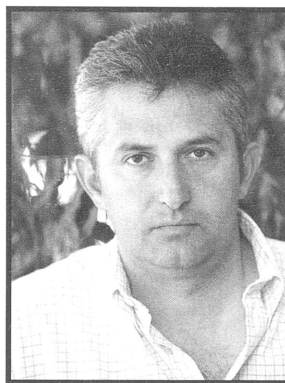
4-5 hemeroteca i editorial

6 a fons

Un tros d'història viva.

Entrevista a Miquel Batllori, per Antoni Oliver.

24

Homologació mediambiental.

Entrevista a Luis Berbiela, per Sebastià Verd.

12 europa

Un punt de partida.

Taula rodona amb Bàrbara Barceló, Roger Gotarodona, Pere Mascaró i Javier Rey, per Magdalena F. Mulet.

18

Ciutadania europea.

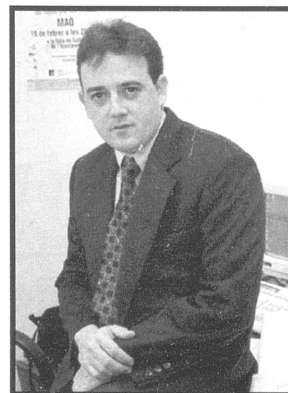
Entrevista a Francisca Bennàssar, per Gina Garcías.

31

Futur tecnològic.

Entrevista a Gabriel Soler, per Joana M. Roque.

36

Feina per a tots.

Entrevista a Andreu Cloquell, per Maria Ferrer.

41 la clau d'ONA

ona Quadern de debat

n. 58, maig 1998

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte). Antoni Fleixes (economista).
Jaume Garau (psicòleg). Sinfo García (dir. gerent Fundesba).
Pere Mascaró (economista). Francesc Obrador (tècnic turístic).
Empar Rocabruna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Gina Garcías. Maria Ferrer. Miquel Massutí.
Antoni Oliver. Joana M. Roque. Antoni Rosselló.

Disseny: A. Caro. - Impressió: Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. C. Joaquim Botia, 11, 1r, A
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07012-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes - Subscripció: 5.000 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al
971 71 16 61 - Fax 071 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

LA SEGONA FINAL DE LA HISTÒRIA

“Heroica derrota”, aquest era el titular de *El Día del Mundo* del passat 30 d’abril, el dia després que el Reial Mallorca fos derrotat pel Barça a la final de la Copa del Rey. El Mallorca, que s’havia avançat en el marcador en el minut sis de la primera part, va veure com el Barcelona li empatava ja avançada la segona meitat. S’arribà a la prorrroga amb un Mallorca que només tenia nou jugadors en el terreny -per expulsió dels altres dos- però que resistí numantament. Mereixia guanyar i només la mala sort ho impedí. Els penals afavoriren el campió de la lliga.

Però s’havia arribat a la final i això, per al Mallorca i la seva afició, ja era prou important. Era el colofó d’una bona temporada conduïda per un entrenador argentí, Héctor Cúper, que ha imposat una seriositat en el joc mallorquinista que mai no s’havia vist. El futbol d’Héctor Cúper és fruit del treball, de la professionalitat de l’equip i, això sí, d’una excel·lent estratègia. Una força suficient per moure il·lusió, com quedà reflectit en l’èxode de mallorquinistes, que en nombre de catorze mil, es desplaçaren a València per assistir a la final.

Mai no s’havia vist una cosa semblant.

L’EFECTE BORRELL

Contra tot pronòstic, Josep Borrell va guanyar les primàries del PSOE, relegant un Joaquín Almunia que tenia el suport de l’executiva del partit i, el que és més important, de Felipe Gon-

zález. És el canvi o, si algú creu més oportú dir-ho d’aquesta manera, el retorn a la il·lusió, a la renovació. Ara les enquestes diuen que els socialistes poden guanyar les eleccions. Si més no, disposen d’un candidat que transmet credibilitat.

A les Balears, com recull la informació de *La Voz*, Borrell també s’imposà a les primàries i ho va fer amb un marge prou confortable: el 57 % dels 2.089 afiliats del PSOE que varen exercir el dret al vot. Només a Palma guanyà Almunia. A la resta de Mallorca s’imposà Borrell i també a Menorca i Eivissa, on la victòria borrellista fou aclaparadora. Uns resultats que conviden a tot tipus d’anàlisi de cara a les primàries que falten: les que han de proclamar els candidats socialistes a les diferents institucions autonòmiques i locals.

UN PRIMER DE MAIG EUROPEU

La informació d’*Última Hora* sobre el Primer de Maig destaca el crit unànime dels treballadors que es manifestaren tant a Palma com a la resta de ciutats de l’Estat espanyol. Els sindicats aposten per la jornada de trenta-cinc hores setmanals per afavorir un millor repartiment del treball en uns moments que Europa fa història.

En efecte, mentre els sindicats es llançaven al carrer assumint la reivindicació d’altres sindicats europeus, a Brussel·les s’iniciava la fase definitiva de l’euro. Espanya és, com ja se sabia, entre els onze països que formen la unió monetària. Onze estats que han convergit les economies per crear una federació econòmica, als quals fa falta ara convergir també en qüestions socials com aquesta.

Tal com recullen les hemeroteques, els líders sindicals de les Balears han tornat a demanar al Govern balear que afavoreixi la creació de llocs de treball estables i que no subvencioni els empresaris si no hi ha garantia de generar ocupació.

EL RÈGIM ESPECIAL EN LA RECTA FINAL

El règim especial de les Balears ha entrat en la recta final. Tal com podem llegir en aquest retall del *Diario de*

Mallorca, la comissió d’economia del Congrés de Diputats votà a favor del règim. Varen ser 31 vots a favor i 3 abstencions. Els socialistes, finalment, op-

taren per donar suport al text, mentre que Esquerra Unida qualifica el tràmit de “burla”, perquè el text no satisfà les aspiracions de les Balears.

Certament el text que tramita el Congrés ha quedat gairebé reduït a les compensacions pel fet insular, deixant de banda les qüestions fiscals que l’original preveia per afavorir la reestructuració del model econòmic de les Balears. Però, si més no, com es diu des del PP, el PSOE i el PSM, pot ser un punt de partida.

Una de les novetats del text actual és que proposa incrementar els descomptes en els transports entre les Illes i la Península, que passarà del 25% actual a un 33%.

Una relació de conveniència

L'euro ja és irreversible. Així va quedar ben clar a la Cimera de Brussel·les del passat dos de maig, quan es va certificar el naixement de la moneda europea, la circulació de la qual serà a partir del 2002. Per tant, només falten quatre anys per consolidar el mercat únic que, de fet, ja fa molt de temps que existeix per a una societat, com la balear, forçada a obrir-se a l'exterior a causa del seu model de desenvolupament econòmic. A les Balears, si més no, no ha estat necessari esperar la moneda única per comprovar els efectes del nou mapa europeu: milers de ciutadans europeus ja han establert la seva residència a les Illes fent ús del dret que els atorga la recent estrenada ciutadania europea. Per contra, és indubtable que la nostra comunitat ha adquirit un major prestigi, la qual cosa ens ha dut a formar part de l'anomenat "cinturó de sol" de la Unió Europea, és a dir, a ser la Califòrnia del vell continent. Tot plegat, però, fa que les relacions entre les Balears i Europa hagin esdevingut un matrimoni de conveniència, és a dir, una relació que convé lligar a pesar de l'estima que els uns o els altres puguin confessar-se.

Els experts en economia de les Illes Balears asseguren que l'efecte de l'euro no es notará a curt termini o que si ho fa serà d'una manera positiva a causa del factor psicològic que suposarà per als turistes no haver de fer cap canvi de moneda per desplaçar-se fora d'unes fronteres estatals que, d'altra banda, cada pic són més imperceptibles. De fet, l'únic factor negatiu de l'euro afecta la competitivitat del sector turístic que en el passat aprofitava les periòdiques devaluacions de la pesseta per guanyar posicions front altres mercats competidors. Ara, sense aquesta possibilitat, l'única alternativa per continuar essent competitius és l'increment de la qualitat. Però aquesta - tal com hem pogut recollir

des d'ONA al llarg dels darrers anys -és una realitat que les Balears ja havien assumit a causa del seu excés d'oferta. No ha estat necessari esperar l'euro per descobrir que l'economia de les Illes ja no pot créixer en quantitat sinó en la millora dels serveis per incrementar així el seu valor. En conseqüència, l'efecte de l'euro per a les empreses insulars, com per al conjunt de la societat, serà més psicològic que altra cosa.

És a dir: les Balears han d'assumir la necessitat d'un canvi, o d'una dràstica transformació del seu model de desenvolupament, tant per exigència de l'euro com per la seva pròpia estructura econòmica. En aquest sentit, la moneda única pot ser un incentiu, un senyal d'alarma que ha fet que s'encenguessin els dispositius per voler situar-se en bona posició a un mercat que, per les seves dimensions, serà a partir d'ara el més important del món, en competència directa amb els Estats Units i el Japó. Un mercat on, endemés, el turisme és en clara expansió, la qual cosa afavoreix que els empresaris illencs puguin gaudir d'una privilegiada posició per, fins si tot, invertir i obtenir beneficis fora dels seus límits tradicionals. L'euro, per tant, no sembla cap entrebanc per a les Illes, ans al contrari una oportunitat. És per això que parlem d'una relació de conveniència, que convé a les dues parts i que fa que les perspectives de progrés de les Balears siguin immillorables.

Però perquè això sigui així fa falta que aquesta relació s'estableixi entre iguals i que, per tant, la societat balear deixi de banda els seus complexos històrics per assumir el paper que li correspon, tant per la seva importància turística a nivell mundial com per la seva estratègica situació a la Mediterrània. Per això els experts econòmics es lleven les busques dels ulls transferint la possible repercussió de l'euro en l'economia de les Illes no a qüestions financeres sinó als efectes psicològics que comporti. És a dir: si la societat balear assumeix

un paper secundari, en aquesta relació serà inevitable la pèrdua progressiva d'una identitat que, per contra, si es potenciés serviria per cohesionar les seves forces i per permetre negociar de tu a tu amb tot el món. En aquest sentit, en un ordre estrictament econòmic, podríem dir que no es tracta tant que empresaris de Balears puguin invertir a l'exterior, sinó que aquestes inversions estiguin directament relacionades amb un canvi de model a les pròpies Illes i així garantir el futur.

Aquesta reflexió és la que ens du a pensar que l'euro és una oportunitat per despertar consciències, per forçar una exigència que només els que se senten derrotats *avant-match* no volen veure: les Illes Balears han de guanyar protagonisme, han de vetllar -per exemple- perquè l'arribada de milers de nous residents centreuropeus no impedeixi la seva cohesió social. I no només això, sinó que resulta imprescindible treballar per la recuperació de les senyes d'identitat que poden reformar aquesta cohesió. Ara és el moment. La necessitat d'un mercat que abasti tot el continent europeu, que ha esdevingut el més important projecte polític de tota la història, ha implicat la cessió d'una part de la sobirania dels estats membres que han signat la Unió, però a canvi ha injectat un nou alè a les societats intermèdies, a les nacionalitats històriques i a regions d'Europa, el protagonisme de les quals anirà en augment ja que es tracta de mercats naturals que es complementen i interrelacionen els uns amb els altres. En aquest sentit, el camí iniciat a Brussel·les serà més o menys positiu per a les Balears en funció d'allò que la societat balear estigui disposada a aportar, sense renunciar a la seva pròpia personalitat. Aquest i no altre és el sentit que cal donar a la relació entre Europa i nosaltres.

MOBILITZACIÓ EN DEFENSA DE LA LLENGUA

6 - Local DdBB
Dimecres, 26 d'abril de 1998

♦ Societat

Una gran trobada de gent que estima un pob

Els inscrits gairebé superaren els dos mil, però la participació es calcula en deuers cinc mil persones

JAUME MONTAÑA. Prima va ser el primer a arribar a Santa Ponça per participar a la primera jornada de l'acampallengua. Un dia molt bonic, amb sol i mar, i una gran trobada de gent que estima un pob. El bon temps fou el primer a arribar, però no va ser l'únic. De fet, era dilluns i la localitat costanera de Calvià estava plena de gent que venia a fer una trobada amb els seus companys de llengua. Els participants van arribar a les 10 del matí i es van reunir a la plaça de l'ajuntament. Allí hi havia una gran taula amb el logotip de l'acampallengua i un gran nombre de gent que estava esperant. Els participants van arribar a les 10 del matí i es van reunir a la plaça de l'ajuntament. Allí hi havia una gran taula amb el logotip de l'acampallengua i un gran nombre de gent que estava esperant.

El dia d'acampallengua va ser molt bonic, amb sol i mar, i una gran trobada de gent que estima un pob. El bon temps fou el primer a arribar, però no va ser l'únic. De fet, era dilluns i la localitat costanera de Calvià estava plena de gent que venia a fer una trobada amb els seus companys de llengua. Els participants van arribar a les 10 del matí i es van reunir a la plaça de l'ajuntament. Allí hi havia una gran taula amb el logotip de l'acampallengua i un gran nombre de gent que estava esperant.

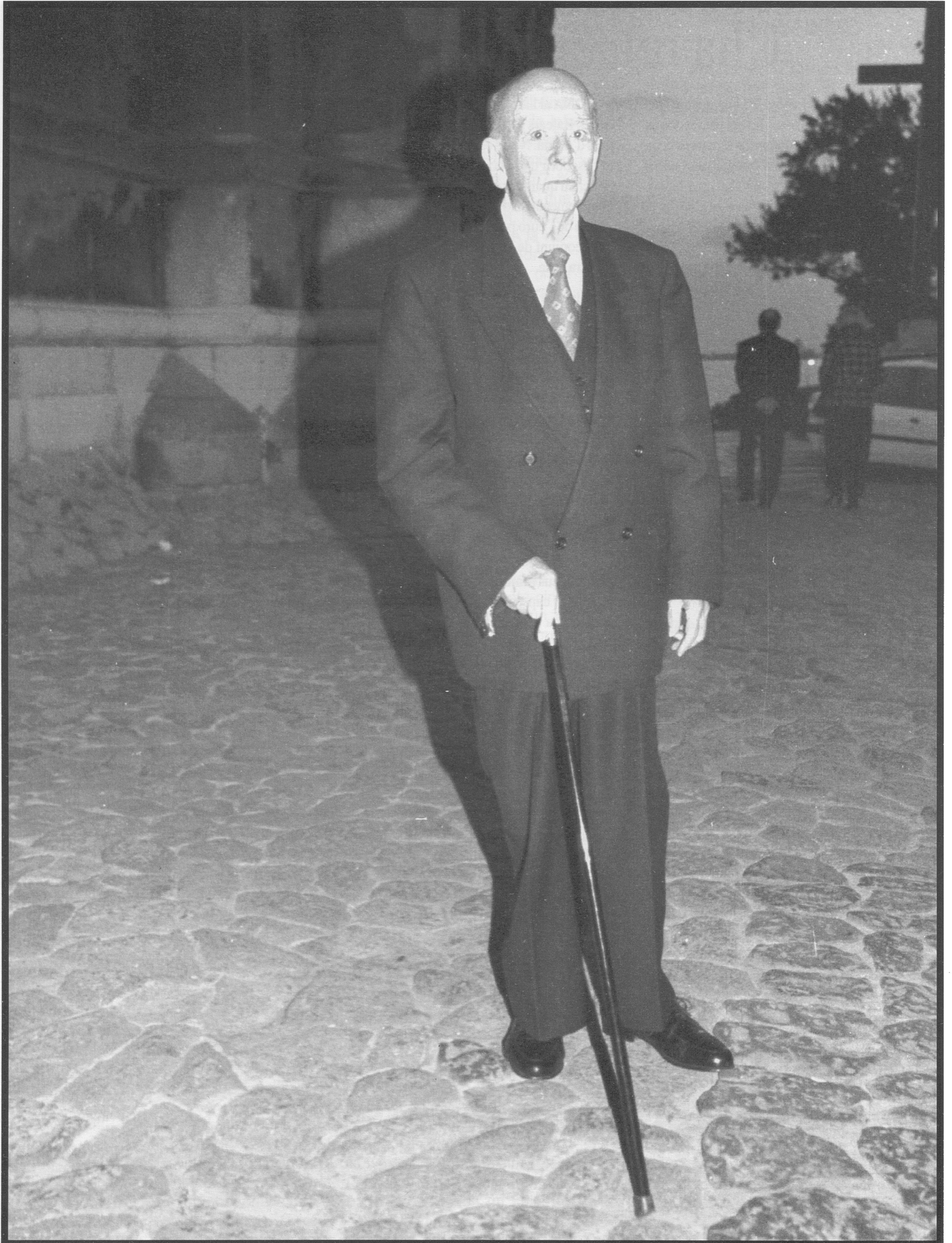
La jornada va tancar al llarg de tota la jornada. Moltes de les persones participants en les diferents activitats al capdell de l'acampallengua.

Castellonoparlança
es té en compte que abir...
castellonoparlança
es té en compte que abir...
castellonoparlança
es té en compte que abir...

Han tornat les mobilitzacions en defensa de la llengua catalana impulsades per l'Obra Cultural Balear i diferents grups d'acció del seu entorn. A Santa Ponça, com informava el **Diari de Balears** - que acaba de celebrar el seu segon aniversari (felicitats, companys!) - es celebra l'acampallengua. Centenars de joves es concentraren per reivindicar un ús normal de la llengua de les Illes en tots els àmbits de la societat.

El lloc elegit per l'acampallengua no podia ser més simbòlic. Santa Ponça no només és un indret històric, sinó que en l'actualitat és una de les zones més castellanitzades de Mallorca. No obstant això, la manifestació a favor del català va transcórrer amb absoluta normalitat i en un ambient de festa en la qual hi participà un nombrós col·lectiu de castellanoparlants.

El tinent de batle de Cultura de Calvià, Manuel Suárez, donà la benvinguda als participants.

Un tros d'història viva

Entrevista a Miquel Batllori

per Antoni Oliver

El pare Miquel Batllori i Munné és un dels historiadors més prestigiosos de la generació dels anys trenta. Condeixeble de Jaume Vicens Vives, que tengué per amic i pel qual té una gran admiració, ha conegut també altres personatges de gran talla intel·lectual, com Salvador de Madariaga, amb qui va fer amistat a Roma, i a Oxford el doctor Josep Trueta. La història més recent la coneix per experiència vital. És una persona d'una gran vivacitat i capacitat de penetració. Va passar a Mallorca quasi sis anys, com a professor a Montision, però la seva empremta encara dura. Parlar amb ell és com parlar amb un tros d'història viva, i, sempre, un plaer intel·lectual o, senzillament, una lliçó d'humanitat.

-Com es vivia la postguerra a Palma l'any 1941, quan vostè va arribar per donar classe a Montision?

-Ja havien passat bastant les tensions de la Guerra Civil, sobretot entre la gent intel·lectual. En aquell moment hi havia a Palma molta més pau política i social que no hi havia a Catalunya, l'ambient era diferent, amb més tranquil·litat. Fins i tot vàrem poder fer una Acadèmia Mallorquina i la congregació de joves, i fèiem les conferències, sobre temes d'història i de cultura mallorquina, en català. Això a Barcelona no es podia ni pensar.

-Quins altres intel·lectuals treballaven aquí a Mallorca aquests anys?

-Jo vaig tenir molta amistat amb Joan Pons i Marquès, que era el president de la Societat Arqueològica Lul·liana, arxiver del Regne i bibliotecari de la Diputació, i amb Miquel Ferrà, poeta i bibliotecari de la Biblioteca Pública, que antigament era en aquest col·legi de Montision, amb Guillem Colom, que era un poeta que utilitzava una llengua preciosa, era coneixedor de la llengua poètica. Els seus cants del Comte Mal són meravellosos.

També podria parlar de Moll que és un dels grans filòlegs, no solament de la llengua catalana, sinó de totes les llengües romàniques. Amb Moll vaig fer una bona amistat. Ell a les set ja era a la impremta i jo, abans de començar les classes, anava al carrer de Miramar, a veure proves i seguir com anava la impressió. Després hi havia Miquel Fortesa, que és un dels poetes d'aquell temps més respectat pels poetes actuals, pels poetes joves. Pot ser que perquè al mateix temps que ell deia que

pertanyia a l'Escola Mallorquina, coneixia molt la poesia europea, va traduir Paul Valéry, seguia molt la literatura francesa i bastant la italiana, va adaptar Nuredunna de Costa i Llobera en forma d'òpera, aquesta era la gent més afí al meu tarannà. Després hi havia gent més jove, entre ells Miquel Gayà, al qual vaig prologar un llibre de poemes, Llorenç Moyà... Aquell moment va ser interessant, sobretot a partir de l'any 1944, quan ja es veia que l'eix perdria la Guerra Mundial, encara que oficialment es feia propaganda progermànica, llavors va començar a haver-hi una mica més de llibertat i de benestar intel·lectual, a partir de 1945 encara es va notar més aquest clima.

ELS TREBALLS DELS ANYS QUARANTA

-De totes maneres no devia ser fàcil du a terme una labor investigadora aquells anys?

Miquel Batllori i Munné (Barcelona 1909), es llicencià en història i dret a la Universitat de Barcelona (1928) i ingressà als jesuïtes. El 1940 va ser ordenat sacerdot a Barcelona. Al 1941 es doctorà en història a Madrid. Ha estudiat els Borja i la introducció de l'humanisme als Països Catalans i les obres de Ramon Llull i Arnau de Vilanova. L'any 1984, en arribar als seus setanta-cinc anys, li foren dedicades dues miscel·lànies internacionals. Doctor Honoris Causa per València i per la facultat de teologia de la Universitat de Barcelona. Medalla d'or de la Generalitat de Catalunya (1985), Premio Nacional de la Historia (1988), Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1990), Premi Lluís Guàrdia de la Generalitat Valenciana (1991) i Príncep de Asturias de Ciencias Sociales (1995). Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears (1994), Medalla de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (1998). Ara publica la seva obra completa, en diversos volums.

-Sí, era fàcil. Jo aquí vaig treballar bastant. Portava els meus elements de treballs, apunts i fitxes dels meus anys passats a Itàlia. Tenia quatre classes el matí i després de dinar me n'anava a l'Arqueològica Lul·liana a treballar. Vaig preparar en aquella època un dels treballs més llargs que he fet, sobre el lul·lisme a Itàlia, i que ara he pogut tornar a publicar, a l'edició de la meua obra completa i que té, encara, una certa vigència. Al mateix temps, vaig preparar l'edició de les obres catalanes d'Arnau de Vilanova, els meus treballs a Itàlia de 1932 a 1936 m'havien convençut que les grans personalitats europees medievals eren Ramon Llull i Arnau de Vilanova. Vaig poder preparar una edició semicrítica de les obres catalanes d'Arnau de Vilanova en dos volums que es va publicar a *Els nostres clàssics*. Quan Josep Maria Casacoberta, editor,

demanà permís per publicar aquella obra al Ministeri de Propaganda a Madrid, li varen dir que havia de ser amb el pròleg i les notes en castellà. Ni l'editor ni jo no vàrem acceptar i, posteriorment, cap a l'any 1945, l'autoritzen en català i l'edició d'*Els nostres clàssics* va poder continuar com abans. Aquests varen ser els primers volums de la col·lecció que sortiren, vuit anys després, acabada la guerra, l'any 1947.

-On va ser la seva formació com a historiador?

-Va ser a la Universitat de Barcelona on vaig estudiar història, una part de la carrera de lletres que no vaig acabar i dret. La meua formació universitària va ser a Barcelona, després em vaig llicenciar en filosofia i en teologia a la facultat dels jesuïtes.

-La seva biografia com a investigador diu que vostè va estudiar fons documentals que fins aleshores no s'havien estudiat ni utilitzat a fons.

-Això es refereix al fons borgià, de l'Arxiu Vaticà. Precisament aquest any acab de publicar un avanç divulgatiu d'aquest epistolari, de seixanta cartes, de les més de dues-centes cartes catalanes dels Borja que es conserven.

-Als Borja, que vostè ha estudiat, se'ls presenta com uns personatges que no s'aturaven ni davant un assassinat, feien orgies contínues, mentre Savonarola predicava contra ells. Això és veritat o és un tòpic?

-En part és tòpic i en part una realitat, hi ha una exageració d'una realitat. S'ha exagerat més la part dels assassinats i els enverinaments, sobretot pel que es refereix a Roma, una altra cosa és César Borja, cal distingir entre César i els altres Borja. La vida sexual era l'habitual de la seva època.

ELS BORJA

-Quin paper varen tenir els Borja a la història italiana?

-Varen ser dels primers a fer una política italiana. Tant Alexandre VI com César Borja, el seu fill, varen tenir la visió, molt renaixentista, de la possibilitat d'una Itàlia unida políticament; això era una herència de les ambicions d'Alfons el Magnànim. Les investigacions que s'han fet avui en dia, i les que es començaren a fer fa una quarantena d'anys, demostren que Alfons V d'Aragó va tenir una idea bastant clara de la possibilitat d'una certa unitat política italiana, almenys d'una unitat dels ducats de Milà amb el regne de Nàpols, si això s'hagués dut a terme, hauria estat un eix molt interessant per fer una política italiana. Per això els Borja varen ser molt lloats per Maquiavel. Feien una política renaixentista de no cedir massa a la influència dels Reis Catòlics, encara que al començament varen donar suport a la casa d'Aragó, tant a Espanya com a Nàpols. Fan una política matrimonial basada en el casament del fill d'Alexandre VI, Joan, duc de Gandia, amb María Enríquez, cosina germana del Rei Catòlic, d'una de les famílies castellanes de més influència i, al mateix temps, el matrimoni de Jofre, el fill petit d'Alexandre amb Sanxa d'Aragó, filla natural d'Alfons II de Nàpols. La documentació que publicaré consisteix en cartes de gran valor filològic i literari, entorn d'aquests eixos, i de tota la política italiana en el moment de la invasió d'Itàlia per part de Carles VIII de França.

-Ara està molt de moda Felip II. En faran una sèrie de televisió. Està justificada la seva mala fama, per exemple, d'haver fet anar tota la inquisició, etc.?

-Té una mala fama ben guanyada. Jo em tem molt que un reportatge o un film de tipus commemoratiu, quasi forçosament ha d'esser apologètic, difícilment serà una cosa objectiva i històrica. Aquests darrers anys hi ha hagut una sèrie de noves valoracions del regnat de Felip II, fet per part d'historiadors anglesos, que han revisat la biografia, com els Borja, també té una mala fama i és molt difícil d'arribar a una visió realment autèntica.

-S'ha descobert que l'inquisidor Eymerich va manipular uns textos de Ramon Llull, donant-li una aparença d'heretgia perquè no el poguessin canonitzar.

-El doctor Perarnau ha descobert que l'inquisidor va manipular alguns textos de Ramon Llull, ha treballat a la Biblioteca Vaticana i a la Nacional de París on hi ha els manuscrits d'Eymerich referents a la Inquisi-

ció. És important aquesta aportació, perquè hi ha una falsificació de textos de Ramon Llull. No obstant això, hi ha una cosa que s'ha de tenir sempre en compte i és que la sentència absolutòria "definitiva" de Ramon Llull en temps de Martí V, sembla una sentència falsa, de la qual no hi ha rastre sinó al final del segle XV. I no hi ha cap document fefaent que sigui anterior al temps dels Reis Catòlics. La sentència definitiva, en la qual quasi tots els lul·listes han fet pes és falsa. És a dir, que tant falsificaven uns com els altres. Basta recordar que quan es va fer el reconeixement de les restes de Ramon Llull l'any 1917, metges molt importants, entre ells Miquel Sureda Blanes, que vaig tractar moltíssim, varen veure que la ferida del cap era falsificada, li havien fet després de la seva mort. Això ho feren per demostrar que havia estat martiritzat. Tothom falsificava. Tothom feia el que podia i el que no devia.

-Posteriorment, al segle XIII, com continuà l'expansió de la cultura catalana?

-Al segle XIV hi hagué un moment en què, per primera vegada arriben uns ressons de l'humanisme italià a la Corona d'Aragó, hi ha dos noms que són molt importants, l'aragonès Fernández de Heredia, ambaixador dels reis d'Aragó a la cort d'Avignó, que com a mestre general dels hospitalers va fer diferents viatges a l'Orient i va recollir molts de textos d'historiadors, de manera especial, de Tucídides i Plutarc que varen esser coneguts a Occident gràcies a les traduccions llatines o castellanes que es feien a la Cort d'Avignó. Encara que Fernández Heredia era aragonès, el rei Pere el Cerimoniós li va escriure que essent tan important la seva obra per al coneixement dels clàssics era preferible fer servir la llengua castellana i que ell demanaria al seu cosí, rei de Castella, alguns col·laboradors. Això ha desorientat molt els historiadors, perquè els textos de Fernández Heredia, al contrari del que s'ha dit sempre, no són en aragonès, són en castellà encara que facin servir l'ortografia catalana. A final del segle i a començament del XV hi ha la figura de Bernat Metge, el primer filòsof laic de la Corona d'Aragó, no té una transcendència europea com la de Fernández de Heredia, però sí que va exercir una gran influència en la introducció del primer l'humanisme a la Corona d'Aragó des de la cort.

-Quina importància dóna vostè al testimoni oral, com a historiador?

-A la història contemporània cal recollir el testimoni oral. Per

exemple, sense testimonis orals, no podríem saber girebé res de la vida de la gent de dretes a la zona republicana durant la Guerra Civil ni de la vida i de les angoixes de la gent d'esquerres que es va quedar a la zona nacional. De manera que per a l'època contemporània, i en temps una mica anormals, com són els de guerra o de revolució, la història oral és molt important, però aplicada a l'època anterior al segle XX no té cap consistència, és història oral que ha arribat a base de textos escrits, són les autobiografies: les memòries, que vénen a compensar la manca de testimonis orals, però es tracta de visions molt personalitzades, que cal sempre emprar com a fons molt discutibles i sotmetre'ls a crítica molt severa.

-Com varen ser les relacions entre l'Església i l'Estat durant la II República Espanyola?

-He treballat vint-i-tres estius a Montserrat per preparar l'edició de l'arxiu del cardenal Vidal i Barraquer el temps de la República. La meua part acaba el 18 de juliol, i de l'època de la guerra només he publicat algunes coses anònimes sobre les persecucions dels jesuïtes durant la Guerra Civil. He publicat nou volums de documents, amb estudis històrics i una bibliografia bastant completa, sobre les relacions entre Església i Estat a la Segona República, però sempre del 14 d'abril de 1931 fins el 18 de juliol de 1936.

AZAÑA I L'ANTICLERICALISME

-La República va ser tant anticlerical com han apuntat algunes versions de la història?

-No, encara que va ser molt anticlerical, sobretot a partir del febrer de 1936. Llavors hi va haver uns moments de tipus revolucionari molt forts amb alguns assassinats, molts d'incendis d'esglésies, el maig del 1931 ja hi va haver un intent, es cremaren algunes esglésies, però va acabar bastant aviat. Si som una mica objectius, hem de dir que qui va impedir el màxim d'anticlericalisme a Espanya va esser Azaña perquè, primer una comissió creada abans de les Corts Constituents va fer un projecte de constitució que era bastant tolerant, encara que alguns bisbes el varen impugnar. Aquest projecte va esser rebutjat per la Comissió d'Assumptes Constitucionals de les Corts Constituents i es redactà un projecte molt anticlerical. Entre d'altres coses decretava la supressió de totes les congregacions religioses i la confiscació dels seus béns. També prohibia que l'Estat o qualsevol institució pública pogués subvencionar l'Església. Qui va moderar els articles fou Manuel Azaña quan va pronunciar el seu famós discurs en el qual va dir "España ha dejado de ser católica", però va rebaixar moltíssim les condicions primeres. Va donar a l'Església dos anys per estabilitzar-se econòmicament i va limitar la supressió d'ordes religiosos a aquells que tenguessin un vot d'obediència estranera, que eren els jesuïtes, i a aquells que podien representar un perill per a la República. Els ordes religiosos com a tals no podien dedicar-se a l'ensenyament, però els que tenien títol, com que hi havia llibertat d'ensenyament, podien ensenyar, encara que fossin religiosos. En el fons, qui va impedir un màxim d'anticlericalisme a Espanya va esser Azaña, segons els documents històrics.

-A les memòries de Miguel Maura, ministre de Governació al Govern provisional, es conta com es va impedir la crema d'esglésies i com es va sufocar un brot anticlerical, Alcalá Zamora, president del Govern era catòlic.

-De la dotzena de ministres del Govern Provisional, tres eren catòlics confessionals: Alcalá Zamora, Miguel Maura i Nicolau d'Ólwer.

-Ha llegit els diaris d'Azaña que s'han publicat ara?

-No, els que s'han publicat ara, no, però he emprat molt la part publicada al segon volum de les obres completes, és a dir, llevat de la part que li

havien robat. D'aquesta part només he llegit el que s'havia publicat abans i que era la que convenia al règim.

-Com valora la figura d'Azaña, intel·lectualment i com a polític?

-Com a polític, dins el moviment republicà, ell considerava que representava l'actitud moderada de la República. A les seves memòries diu que un dia es va acostar Giménez Fernández, que era un catòlic molt més obert des del punt de vista social, i que a la democràcia cristiana incipient, que era la CEDA, representava una actitud més cap a l'esquerra. Azaña li va dir: "Joven tenga en cuenta que, en la República, la derecha soy yo". Ell es tenia en un concepte d'home moderat i va fer servir aquesta moderació com a propaganda política a les eleccions de febrer de 1936 quan va dir que ell representava la moderació dins de la República. Això li va donar més del 80% dels escons i va passar d'esser un partit molt limitat a esser el que dominava la política espanyola. De tots els polítics de la República, Azaña, des del punt de vista literari, és el més gran estilista. Les seves memòries són un prodigi en la descripció de les persones, amb dos trets qualificava una persona d'una manera esplèndida. També és molt brillant *El jardín de los frailes*, una contarel·la de quan era jove on recorda que havia estat estudiant als agustins de l'Escorial. Quan jo estudiava a la universitat, als anys 25 i 28, Azaña era un autor per a minories. Va escriure un assaig molt bonic sobre Juan Valera, que després va adaptar com a introducció a una edició semicrítica de *Pepita Jiménez* a Clásicos Castellanos d'Espasa Calpe.

-Hi va haver cardenals que es varen enfrontar molt radicalment a la República?

-Dels cardenals, només el cardenal Segura es va enfrontar radicalment a la República, i Miguel Maura el va expulsar.

-A les seves memòries Miguel Maura conta aquest episodi, imagín que a la seva manera.

-No, és verídica així com ho conta. Les memòries de Miguel Maura són verídiques. Vaig haver de llegir totes les memòries escrites d'aquells temps i les de Maura són verídiques. Ara se sap que Miguel Maura les va dictar i hi va haver un corrector que va tenir la gosadia de dir que les havia llegides abans que el mateix Miguel Maura. Segura va creuar la frontera sense passaport i la Policia el va portar una altra vegada a la frontera.

L'ESGLÉSIA A LA POSTGUERRA

-L'Església a la postguerra té un paper realment tan polític com sembla?

-Molt, molt, això sí. Per exemple, un membre d'aquí de Montision era el consiliari dels sindicats de Falange.

-Per què l'Església s'implicà tant en la política?

-Perquè va veure que el franquisme la respectava. L'Església havia hagut de patir molt durant la República i, sobretot, durant la Guerra Civil. Els que titllen de col·laboracionista l'Església durant el franquisme, potser, no han valorat què significava la persecució religiosa. Personatges tan objectius com el pare Raguera reconeixen que la persecució durant l'època revolucionària de la Guerra Civil va ser la més forta que hi ha hagut a Europa, superior, fins i tot, a la de la Revolució Francesa. Per exemple en aquesta casa (el col·legi de Montision de Palma) la majoria de mallorquins, valencians i aragonesos eren bastant franquistes, hi havia alguns catalans que eren al marge de tot i també hi havia alguns carlins. Els carlins a Mallorca, els primers moments, varen col·laborar molt amb el franquisme, però prest varen començar a retirar-se.

-Ara ha sortit un altre llibre de Preston Las tres Españas del 36, no sé si l'ha llegit?

-No l'he llegit encara, però conec Preston personalment. S'ha de tenir en compte que Preston és un laborista d'esquerra. És deixeble de Hugh Thomas, més aviat diria que n'és alumne. Thomas ha tornat de cada vegada més conservador i Preston representa una actitud més filomarxista que el seu mestre. És objectiu, però una mica apassionat. Conec els seus estudis sobre la República i la guerra espanyola, són seriosos, fets des d'una perspectiva marxista, encara que no sé quan un britànic pot ser realment marxista, és molt difícil.

-Raymond Carr, quina opinió li mereix?

-Raymond Carr és més asèptic i com que ha fet no solament història de la República i de la Guerra, sinó també història contemporània d'Espanya, des del temps napoleònic fins al segle XX, té una visió més completa i tendeix a ser més objectiu que els altres que fan només un període molt determinat de lluites.

-I els estudis de Jackson?

-És un historiador molt seriós, té una línia molt moderada, no tant de dretes com Thomas, però està en la línia de la historiografia britànica. En general, els historiadors britànics han estat sempre molt objectius. Jo aquest darrers anys, des que vaig acabar l'estudi sobre les relacions entre l'Església i la República, he deixat de banda aquests temes i m'he centrat més en l'edició de l'obra completa i els estudis sobre els Borja. Per tant, hi ha alguns llibres, com el darrer de Preston que no he llegit. Joestic prou content de la meua aportació historiogràfica als anys 1931-1936, un home molt marxista com era Tuñón de Lara, a la seva bibliografia sobre l'Església i la República reconeix que aquests nou volums, que publicarem amb el meu alumne Victor Manuel Arbeloa, tant per la documentació com pels comentaris, pot ésser una obra fonamental, no solament per al tema de l'Església, sinó per a l'estudi de la República en general. És l'aportació documental més important per a la història de la República espanyola.

-Passant a historiadors catalans, com valora la figura de Jaume Vicens Vives?

-Amb Jaume Vicens vàrem ser molt amics. Vàrem coincidir a la universitat, però hi havia dos cursos de diferència ja que era un any més jove que jo, però anava dos cursos enrera, perquè jo anava un curs avançat. El recordo com un alumne molt brillant a la universitat. Ell se'n recordava més de mi que no jo d'ell. Jaume Vicens va ser qui va renovar la historiografia espanyola, no solament la catalana, amb la seva visió, que alguns diuen que està calcada de la revista *Annales d'Estrasburg*, donava molta importància a la socioeconomia, en un moment en què la història social i econòmica anaven bastant juntes. A mesura que han passat els anys, la historiografia europea s'ha dividit en dues tendències, els historiadors més socials, que es dediquen més als moviments obrers, i els essencialment econòmics, que cada vegada són més tècnics. En els anys trenta quan es va crear *Annales* hi havia una unitat del pensament socioeconòmic com a complement de la història purament políticoinstitucional i cultural. Ell va introduir això a Espanya, primer a Catalunya i després a la seva història d'Espanya i Amèrica. Hi ha una tesi bona sobre Jaume Vicens de Josep María Muñoz, que es va defensar a Barcelona. Muñoz és un home d'una generació posterior i tenia una certa prevenció envers Vicens per la seva actitud vacil·lant davant el franquisme, sense adonar-se'n, és la meua opinió, que Vicens va tenir una gran intuïció i un gran error. La gran intuïció va ésser adonar-se que una renovació de la historiografia espanyola només es podia fer des de la universitat, no es podia fer des de cap altra institució. Per tant, per arribar a esdevenir catedràtic, havia de ser connivent amb el règim. El va ajudar molt el seu mestre i també mestre meu don Antonio

de la Torre que era molt franquista i amic del ministre Ibáñez Martín. La posició dels historiadors joves respecte a Vicens és la dels que no tenen la perspectiva de com es veuen les coses ara i com es veien en aquell moment, ni quin era l'ambient que hi ha ara i el d'aquell moment. L'error de Vicens és que estava convençut del triomf de l'eix a la Guerra Mundial, des del començament. Ell va publicar alguns articles, de vegades amb el seu nom i d'altres amb pseudònim, a la revista *Destino*, on quedava molt dependent i partidari de la política de l'eix i, sobretot, de Hitler i això li ha fet molt de mal. La immensa majoria de la gent creia, fins a l'any 1943, que tant podien guanyar la guerra els uns com els altres, i a Espanya es feia la propaganda a favor de l'eix. Ara, els que coneixien una mica bé la història europea veien que la potència de l'imperi britànic era enorme. La guerra la varen guanyar els aliats a base de l'exèrcit britànic, tot i que l'ajuda americana i el desembarcament a Sicília va ésser definitiu perquè els aliats guanyassin la guerra. Aquest va ésser el gran error de Vicens, embarcar-se en la defensa de l'eix i del franquisme en aquest període que va de 1939 a 1943. Vicens va ser un historiador molt important.

SALVADOR DE MADARIAGA

-Vostè va conèixer Salvador de Madariaga que és un personatge singular entre els historiadors i els assagistes.

-Jo crec que és més assagista, tot i que té alguns bons llibres d'història. Tenia una bona amistat amb ell. Quan venia a Roma a les reunions del Partit Liberal em venia a veure, me'l va presentar a Oxford el doctor Trueta, del qual s'ha dit aquest dies que no va tenir el Premi Nobel perquè s'hi va oposar Madariaga. Jo no nego que Madariaga era un home radicalment anticatalà, era un gal·lec espanyolista, com pocs n'hi havia. Però el mateix doctor Trueta, que era un home molt equànim, va reconèixer que el Premi Nobel el donaven, com a màxim, a dos col·laboradors i ell va voler que els altres col·laboradors seus firmassin les principals obres que li haurien representat el Nobel. Madariaga, molt apassionat, la visió que té de Franco i del franquisme és política, no és un home objectiu, fa una història irònica, fins i tot part en vers i part en prosa. Com a historiador té un llibre important que ell mateix va anar corregint i és *Auge y declive del imperio español*, i dona una visió de la colonització, molt panegirista, com fins i tot ho podria fer un historiador de dretes, i després, però, una visió objectiva de la independència. En el fons, aquest espanyolisme a ultrança que tenia ell fa que, simplificant, no hagi comprès la independència d'Amèrica. Ell a no va entendre mai que la independència d'Amèrica va ser un procés polític necessari amb un fons indefugible. Per ell, com em deia un historiador de Veneçuela, Bolívar "no era más que un traidorzuelo". Per ser ultraespanyolista, no és prou objectiu. Ara, per als franquistes pertanyia a l'*antiespaña*, evidentment. Madariaga no tenia cap visió liberal del procés d'independència d'Amèrica i això fa veure que no tenia esperit d'historiador.

-Vostè creu que encara es poden treure lleis històriques, com va pretendre el marxisme i altres corrents del pensament?

-Tant a l'agustinisme catòlic com al marxisme han fet lleis històriques. Sempre hi ha una possibilitat remota d'una llei aproximativa, no certa. És a dir, tinguem en compte que una visió de lleis històriques, com va fer per exemple Marx, no s'ha complert, perquè les profecies de Marx han fallat totes. En canvi, el que podríem admetre és la possibilitat d'una filosofia de la història. Ja anem a una visió bastant personal del moviment de la història de la humanitat. Ara els que provenim de la història història, com Vicens Vives i jo, ell de la història socioeconòmica i jo de la història cultural i institucional, tenim sempre present que hi ha una filosofia de la història que no serà mai certa, sempre serà fluctuant. Tant Vicens com jo hem tengut sempre veneració per l'únic filòsof de la història que ha fet sempre filosofia de la història des de fets concrets que és Toymbee. Quan es fa filosofia de la història des de la història ens trobam insegurs. El que passa és que Toymbee coneixia molt bé la

història antiga i altomedieval, el fort de la seva història és l'oriental i l'europea fins al segle XI o XII. Aquesta part és la menys coneguda per la majoria dels historiadors que comencem a la baixa edat mitjana, és la que connecta més directament amb la situació actual. La major part d'historiadors no tenim capacitat per judicar la història de Toymbee i ens deixa corpesos, enlluernats.

NO ÉS LA FI DE LA HISTÒRIA

-És a dir, que no es poden treure lleis.

-No es poden treure lleis, sinó d'una forma aproximativa. La història no és una ciència exacta.

-Fukuyama va dir, quan va fracassar el model del socialisme als països de l'est i el marxisme, que era la fi de la història.

-És la fi d'una mentalitat històrica, que és diferent.

-Del marxisme què en queda, un mètode?

-No. En queda un fruit que és, realment, una millora del món obrer i això no es pot negar. Si un compara la situació del món obrer a Espanya ara i la del temps de la República i l'actitud de la UGT i CCOO amb els sindicats de l'any 1936, no hi ha comparació. Hi ha hagut una maduresa. Si es considera l'evolució de 1936 a 1996, per a mi el que més es fa respectar és el món obrer, tampoc no hi ha en aquest moment l'opressió i l'explotació que hi havia l'any 1936. Ells han après molt la lliçó. Quan dèiem que la dreta s'ha civilitzat molt, comparada amb l'ultradreta de l'any 1936, també és veritat, però pot ser que la classe social que ha guanyat més, des del punt de vista d'estabilitat i maduresa, ha estat el món obrer. En part això s'ha fet perquè el pensament marxista ha pitjat i ha influït molt sobre els que no són marxistes. Des del punt de vista del mètode analític marxista, queda molt poca cosa per salvar.

-Encara que no hi ha lleis històriques tal vegada es pot tenir una visió de cap on s'avança en aquest fi de mil·lenni.

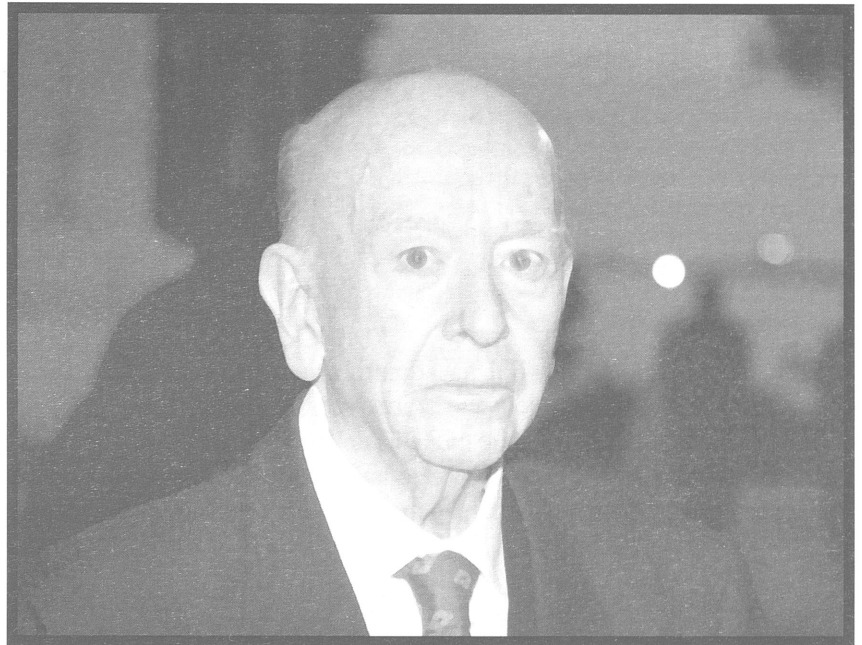
-Preveure la història és una cosa molt difícil. Qui hauria pogut preveure fa deu anys que s'hauria de desfer la Unió Soviètica i en pau, sense revolucions? La història com a passat i com a ciència cada vegada esdevé més socioeconòmica que políticodoctrinal. Em sembla que això és el que es pot dir a final del segle XX. Així com moltes vegades la historiografia marxista no s'interessava per la història cultural i molt menys per la religiosa, ara hi ha un interès per la història cultural que pot esser que en temps de predomini de la historiografia marxista no existís. Jo tenc un dels volums de l'obra completa que es titula *Cultura i finances* i és una història econòmica dels col·legis dels jesuïtes a Europa no solament a Espanya, sinó a Itàlia i a Alemanya. Aquest és un tema que ara interessa molt.

-La investigació històrica a l'Estat espanyol a quin punt es troba?

-Hi ha bones escoles i, sobretot, hi ha hagut una modernització bastant forta de les universitats. És molt difícil que totes les universitats puguin fer una feina d'investigació semblant, perquè no totes tenen fons manuscrits i arxivístics importants a l'abast. Aquí tenim l'Arxiu del Regne de Mallorca i de la Ciutat i de les principals ciutats, tant d'Eivissa, que ja està molt explotat, com de Maó, i Ciutadella. Les universitats de Madrid, Valladolid, Barcelona i Sevilla tenen el gran privilegi de posseir uns grans fons arxivístics. Després altres, València, Santiago de Compostela, tenen fons més reduïts, i n'hi ha d'altres, creades recentment, com Tarragona, que tenen molts pocs fons i la investigació

històrica s'ha de fer de forma diferent, desplaçant els estudiants a altres arxius, a Barcelona o a Madrid o dedicant-se a història local. Cada escola depèn, en gran part, de la ciutat on està ubicada la universitat. En general, hi ha una investigació seriosa.

-A Catalunya hi ha historiadors com Joan Baptista Cullà, etc., que utilitzen altres fons.

-Fan història contemporània, però la majoria amb molt poca documentació escrita, i amb molta documentació periodística, a base d'hemeroteques. Els fets que donen els diaris no sempre corresponen a la realitat, a qualsevol crònica d'un acte sempre hi ha fallades, i també depèn de la mentalitat del periòdic on es publica. Per tant, la història contemporània és sempre menys documentada que la història que pot tenir documentació de base real. S'ha de cercar la documentació d'hemeroteca i la documentació real, l'oficial i la privada. El pare Massot en els seus treballs té la seriositat de l'home que ha treballat no solament a l'hemeroteca, sinó també amb documents.

-Què li sembla el famós Decret d'Humanitats?

-Si es fa per consens pot ser una cosa bona. Ara si es fa una cosa planejada a Valladolid i amb un bon professor només, provinent de Catalunya i especialitzat en història purament moderna, dels segles dèsset i devuit, Pere Molas... D'altra banda resulta que la Reconquesta a Castella no és el mateix que a la Corona d'Aragó. La Castellana-Galaica és la que comença amb Don Pelaio, en canvi la de Navarra, Aragó i Catalunya, no té res a veure amb don Pelaio, són dues històries paral·leles. La història de la nostra reconquesta acaba amb Jaume I, mentre que a Castella acaba amb els Reis Catòlics. És un desfasament de dos segles. Castella mentre tenia la Reconquesta, no podia fer massa filigranes de comerç exterior, en canvi la Corona d'Aragó, que tenia tallada l'expansió cap a la península Ibèrica i cap al sud, comença la conquesta cap a la Mediterrània. No és solament una cosa anecdòtica que tinguem nosaltres una història de la Reconquesta diferent, sinó que aquesta reconquesta diferent, ens imposa una història real fins al segle XV diferent. Són històries paral·leles i voler unificar això és enterament fals. A Aragó hi havia fronteres entre cada un dels estats de la Corona d'Aragó i més encara amb Castella. Es pot arribar a un ensenyament que pugui servir per a totes les escoles d'Espanya, però no a base de la història típica i tòpica. Crec, doncs, que s'ha de fer i s'haurà de fer per consens.

Taula rodona amb **Bàrbara Barceló** (tresorera general de la Comunitat Autònoma), **Roger Gotarodona** (geògraf), **Pere Mascaró** (economista) i **Javier Rey** (vicerektor d'economia de la UIB)

Un punt de partida

Per Magdalena F. Mulet

La integració monetària a Balears adquireix un sentit específic des del moment que la nostra economia va lligada a l'europea d'una manera molt més directa que a altres regions de l'Estat espanyol, si més no els ciutadans de les Illes Balears estan familiaritzats amb termes com canvi de moneda, devaluacions, etc., perquè la nostra principal i única indústria és europea. Per això els avantatges i inconvenients de l'euro seran immediats i, segons els nostres convidats poden suposar canvis substancials també a llarg termini en el model actual, un model d'altra banda que tot i que ara ja es veu necessari de canviar, serà a partir del 2002 inevitable modificar-lo per adaptar-nos a aquesta Europa que tant ens sospira.

ONA: *La integració d'Espanya a la moneda única és ja un fet, però Ona ha volgut reunir aquí diferents experts en la matèria per intentar esbrinar, lluny de triomfalismes, quines poden esser les conseqüències d'aquesta integració a la nostra economia i societat.*

Mascaró: Un tema interessant a l'hora d'iniciar a aquests moments un debat sobre l'euro seria veure si de qualche manera aquesta imatge que tenim generalitzada d'unitat de criteri a l'hora de valorar la unió monetària és o no és un miratge, per saber si realment existeix aquest consens sobre la seva conveniència o si en realitat el tema s'ha analitzat molt superficialment

i per això hi ha aquest grau de consens, polític, professional i tècnic sobre els efectes de la unió monetària, sobretot a la nostra economia i la nostra estructura social. Perquè de qualque manera constatarem que aquesta absència de veus discordants podria respondre a una unificació d'opinions per una manca d'anàlisi profunda. Per començar el debat jo voldria també formular una pregunta: realment valoram tots de la mateixa manera els impactes que pot tenir l'entrada a Europa?

Barceló: Jo crec que la unió monetària europea és una realitat perquè hi ha una decisió política dels països del Tractat de Maastrich i per tant avui ja no hi cap la discussió possible sobre si la volem o no. Espanya endemés ha fet un esforç molt considerable per poder entrar amb aquests països de capdavant, els onze que aprovaren l'examen, i Espanya amb bona nota, perquè definitivament ha aconseguit fermar les xifres, baixar el dèficit i tenir una tendència baixista del deute, i contenir els tipus d'interès i els dèficits.

Ara per tant la pregunta és si serem capaços de mantenir-nos en aquesta línia. La unió és un fet i ara la nostra preocupació és que el traspàs sigui de la forma més còmoda possible, i intentar que la gent, la societat, tenguin una informació clara i precisa per llevar pors. El gran problema que tenim és que aquest canvi es realitza no d'un dia per a l'altre, sinó en un període de tres anys, la qual cosa suposa una distorsió perquè conviuran dues monedes. Endemés això és des de l'u de gener del 99..., encara que la societat fins ara no s'ha preocupat. Tot i que serà en el 2002 quan conviuran físicament les monedes, a partir del 99 podran fer-se totes les operacions de borsa, de mercats financers, la banca internament, es podran pagar tributs (que és diferent de liquidar tributs) en euros, etc.

Totes les operacions jurídiques i bancàries es podran realitzar en euros i això molt poca gent avui ho té assumit.

Els contractes nous s'ha d'efectuar en euros, sobretot els que tenguin una durada superior als tres anys i mig perquè en cas contrari podria haver-hi problemes jurídics. És un procediment en el qual tots hi som immersos i no passarà res, però s'ha d'adaptar el sistema. Jo no crec realment que ningú hagi de viure pitjor perquè en lloc de pessetes hi hagi euros. Ara, una altra cosa és l'anàlisi macroeconòmica.

MANCA DE DEBAT

Rey: Vull reprendre la primera reflexió que ha fet Mascaró, la qual compartesc absolutament. Jo crec realment que no hi ha hagut a Espanya un debat sobre la integració monetària. Hi ha hagut un eurooptimisme i tal volta el procés d'entrada en el sistema monetari europeu, que va ésser la primera passa de la integració monetària, ho va propiciar perquè es va produir a un bon moment, el 1989, i ara ens trobam que el procés del sí torna a coincidir amb un bon moment econòmic, i aquest no és un bon ambient per a la reflexió. Crec realment que hauria calgut un debat, i és més, quan qualcú ha intentat introduir-lo ha estat desqualificat d'una manera grollera... La majoria d'economistes americans consideren el procés una aberració i quan ho han dit se'ls ha respost que les seves argumentacions estan basades en el fet que perjudica els interessos del dòlar, els arguments no es poden rebatre d'aquesta manera tan grollera, per això deia que el debat que s'ha plantejat ha estat molt superficial. Quan Boyer ha plantejat els seus dubtes la resposta ha estat "vostè està amb la Presley i ha de callar", a aquest tipus de desqualificació em referesc. Hi ha opinions interessantíssimes que alerten sobre els perills de la integració. El poc debat que hi ha hagut s'ha tergiversat. El debat ens hagués ajudat a comprendre millor què significa la integració, quins són els beneficis..., és una oportunitat, però també té importants riscos que només el debat ens hagués permès d'aclarir. Ara ja no és moment d'anar enrere, té raó Barceló,

Bàrbara Barceló

però sí encara podem fer anàlisis dels riscos que suposa: i la integració, he de dir que tindrà dos vertents, un econòmic i l'altre social. Des d'aquests dos vertents s'ha de fer l'anàlisi. I per a Balears també tindrà unes implicacions que mereixen un comentari a part, a curt termini unes, i altres al més llarg termini.

A Balears li anirà bé en la mesura que a Europa li vagi bé, perquè la nostra comunitat té una alta correlació amb l'economia europea. I si Europa té risc, Balears en tindrà.

Hi ha per tant un àmbit econòmic, i un àmbit social en el qual és més difícil especificar per al cas concret de Balears. Europa té un dèficit democràtic social importantíssim, és a dir, quan analitzam les polítiques a nivell general ens trobam que hi ha unes determinades decisions polítiques que amb el principi de subsidiarietat són a l'àmbit exclusivament estatal, i no hi ha cap fons estructural i escassíssims fons socials, la qual cosa ens dóna una idea que els ciutadans europeus no se senten europeus, hi ha un problema polític i social de fons.

L'EUROPA SOCIAL

Gotarodona: El discurs fins ara s'ha mogut en paràmetres econòmics, i jo no som economista. La meua intervenció per tant pot ésser des del punt de vista d'un observador que fa feina no tant en polítiques econòmiques sinó socials, i vull introduir també els efectes psicològics de la implantació de l'euro, que seran importants, a tots els nivells. Quan parlem dels efectes de l'euro, al marge de les grans xifres macroeconòmiques, també ens hem de referir a què significarà per als ciutadans i si hi ha una expectació i un cert europeïsm a l'Estat espanyol, això és més accentuat a Balears, perquè vivim de cara a Europa, cosa que no passa a altres regions peninsulars. La qüestió més preocupant és: a partir d'aquest nou model econòmic, quin model d'Europa social volem implantar? El que no voldria jo és que una determinada política econòmica servís per estructurar determinats models socials. Aquest és al meu parer el vertader debat... ocupació, atur, acomiadament... aquesta és l'Europa que haurem de debatre, quins seran els valors socials d'aquesta Europa que ara comença amb l'Europa monetària. I Espanya viu a una frontera d'aquest nou espai, i la seva situació geopolítica és molt estratègica... aquests són també elements que s'han d'introduir en el debat de l'euro.

Hi ha la possibilitat de crear una macroestructura centralitzada a Brussel·les que difumini els ciutadans, o d'anar aplicant el principi de subsidiarietat perquè les administracions més properes als ciutadans puguin administrar aquests canvis, i a partir d'aquí el tema fonamental per a aquesta Europa, que hauria d'ésser cohesionada i multiètnica, és l'atur. L'atur és l'amenaça més palpable que té la cohesió social que necessita Europa per poder anar endavant. Els fons estructurals estan dedicats a formació i inserció sociolaboral, però no sé si seran suficients.

Balears també ha d'ésser protagonista i aprofitar aquesta oportunitat per redefinir coses, perquè el nostre model és molt fràgil, massa especialitzat, amb uns serveis hipertròfics i amb desequilibris entre els sectors productius... i el debat s'hauria de plantejar a les institucions i a tots els nivells.

Mascaró: A partir de la constatació que la unió monetària és un fet "irreversible", hem de fer notar què té a veure amb problemes socials, i hem d'intentar esbrinar quin serà el model polític i econòmic posterior a la unió. És a dir, què passarà a partir de la unió. I de tot això se n'ha parlat poquíssim: del pacte d'estabilitat, per exemple, perquè no s'ha explicat que la posada en marxa de l'euro, el famós examen de convergència és una revalida però que a partir d'aquí començarà realment el curs... el compromís dels països de mantenir uns dèficits públics baixos, amb fortes sancions per als que no compleixen, condiciona un determinat model d'acció pública

en temes econòmics i socials, tot això no s'ha dit. De cara al futur i de forma intrínseca a la mateixa unió monetària, si se vol que l'euro sigui una moneda forta i competitiva, evidentment el pacte d'estabilitat era requisit i serà endemés un condicionant de futur. A curt termini va més enllà de passar l'examen actual, les limitacions en termes de lluita contra l'atur i de polítiques socials quedaran molt ressentides en l'àmbit de la unió monetària derivat de l'autodisciplina pactada entre els diversos països i amb la idea que els nivells de dèficits hauran d'anar a la baixa per donar solidesa monetària a la nova moneda. El preu que s'haurà de pagar està poc discutit i avaluat i és precisament on es posaran de manifest les deficiències estructurals de cada regió, per fer front al nou mercat. En el cas de Balears, l'eufòria ha estat excessiva, tot i els efectes positius derivats de la unió, l'eliminació de costos de transacció, el fet de treballar amb una moneda que visualitza millor els costos i els preus comparatius, i no s'ha parlat d'aquells aspectes que tenen a veure amb les capacitats pròpies de lluita en uns mercats difícils en els quals haurà desaparegut el canvi com a instrument i on cadascú haurà de lluitar amb les pròpies armes.

L'eufòria ha estat motivada per conjuntures històriques. Per a Balears aquesta unió es produeix en el pitjor moment, amb una assumpció de competències molt pròxima. L'eufòria està justificada però no és bona companyia perquè minimitza l'anàlisi dels riscos i dels elements més negatius.

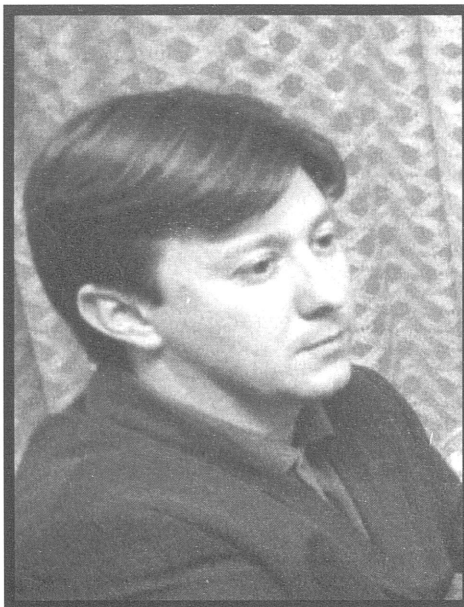
EL MERCAT LABORAL

ONA: Podem passar a parlar d'aquests riscos...

Rey: Un problema essencial, tothom hi està d'acord, és combatre l'atur a Europa, i hi ha una qüestió molt important: a la integració europea s'ha plantejat una integració econòmica a tots els àmbits: integració de mercats de capitals, de mercats de béns i de serveis, i la Comunitat el que garanteix és que hi haurà competència a tots aquests mercats de tal manera que no hi pugui haver indústries nacionals que no estiguin sotmeses a la competència europea. En canvi en matèria de treball s'ha apel·lat a la subsidiarietat. Cada mercat de treball és diferent. La integració del mercat de treball és distinta de la resta de béns, la qual cosa en principi sembla raonable, però ens du a la conclusió que els mercats de treball de tota Europa són molt diferents. En principi s'ha salvat en aspectes molt marginals com per exemple: els homes i les dones tendran dret a la mateixa remuneració. Bé, però això és una qüestió menor... perquè tota la normativa del mercat de feina és molt diferent d'un país a l'altre, i el que ens hem de demanar és, per què ha passat això?, perquè en realitat això significa la integració d'uns mercats, però d'altres no. Quan es planteja l'atur, en primer lloc vull dir que jo crec que la integració europea dóna més marge per fer polítiques més expansives, aquí hi ha un cert marge i això podria ésser bo, perquè la descoordinació de polítiques entre països comunitaris ja no podrà ésser. Un país no podrà fer una política expansiva si el veí no la fa i d'això ja en són ben conscients. El marge de maniobra és per tant molt reduït. La integració monetària donarà més marge de maniobra, i això pot permetre polítiques expansives majors, encara que aquesta no sigui la tendència dels caps d'Estat.

Els problemes que es plantegen amb la integració?... què feim quan ens integrem?, doncs bàsicament renunciar al tipus de canvi com a instrument. Si a un moment determinat, Espanya no és competitiva per atreure turistes, doncs es devalua, per recuperar competitivitat.

Ara, amb la renúncia al tipus de canvi no podrem emprar la moneda com a instrument, encara que hi ha altres mecanismes alternatius que tenen la

Roger Gotarodona

mateixa conseqüència, la mobilitat laboral per exemple, que a Europa no n'hi ha, i que és una eina que resol molts de problemes asimètrics entre estats als Estats Units.

Un altre mecanisme és la flexibilitat dels factors, si hi ha un problema i s'ha perdut competitivitat i ja no es pot devaluar, es poden tenir els costos dels factors, bàsicament treball, flexibles. És a dir, si el factor treball és flexible es respon a la falta de demanda abaratint els costos salarials de tal manera que es pot substituir tipus de canvi per preus més baixos, que poden baixar perquè els salaris han baixat, i això a Europa no existeix perquè no hi ha flexibilitat. I alerta! Jo ara no entro a valoracions d'aquests mecanismes, només els exposo com a substitutius del canvi.

Així doncs, si no tenim ni el mecanisme de mobilitat laboral ni el de flexibilitat de factors, salaris, s'ha de recórrer a les transferències fiscals, tot i que sigui discutible. Als Estats Units quan un estat té una recessió, el 40% de la recessió li ve donat per transferències dels altres estats, això vol dir un pressupost federal molt fort, que

redistribueix entre els estats, a Europa això no hi és, el pressupost comunitari es de l'1'2% del PAC europeu, aquest és el pressupost que maneja Brussel·les. I d'això més de la meitat se la menja l'Administració. És a dir, no hi ha doblers per resoldre problemes estructurals. En aquest context, què pot passar?, perquè no hi ha consciència d'ésser europeus, si n'hi hagués hi hauria un pressupost federal a Brussel·les que repartiria, per suavitzar les recessions.

Alemanya va fer una integració monetària i la feren perquè els alemanys estiguessen disposats a pagar amb impostos la recuperació de l'altra Alemanya. Però això no succeeix a Europa. I és un problema, perquè els desajustaments es poden fer via atur. L'atur per tant pot agreujar-se, i per a alguns la resposta és liberalitzar encara més els mercats de treball per fer els salaris més flexibles.

CONVERGÈNCIA FISCAL

Barceló: Jo vull fer una matisació. Perquè crec que quan es parla d'integració europea s'ha de parlar de política social i laboral, però bé..., en tot cas és desviar un poc el tema del que és la unió monetària. Evidentment hi ha dues assignatures pendents a Europa, el problema laboral, l'atur i el tema fiscal... i hi haurà d'haver convergència. El pacte d'estabilitat preveu que la fiscalitat vagi convergent perquè en cas contrari la fiscalitat pot crear disparitats molt importants en l'economia dels països, però la unió europea no és la panacea i no es pot fer una anàlisi com si la unió monetària s'hagués plantejat així, perquè la unió monetària no ho resoldrà tot. Té uns perills, i uns avantatges, però els avantatges s'han de dir abans que els perills, perquè sinó correm el risc que sembli que la unió monetària ha fracassat perquè no ha solucionat el problema de l'atur, quan en realitat aquesta no era la seva finalitat.

L'estabilitat de preus que suposarà la unió monetària, la qual cosa significarà que hi haurà menor inflació en principi, perquè els països forts de la unió monetària són països poc inflacionistes, l'estabilitat dels tipus de canvi, perquè no es podrà utilitzar com a mesura devaluadora, i per tant serà més controlada. La fortalesa de l'euro respecte de països extraeuropeus, dòlar, ien... tot això és molt important. S'ha calculat que els costos de transacció que s'estalviaran serà de l'1'1% del PIB europeu, quasi com el pressupost europeu. Tots aquests són avantatges molt importants, i si bé és cert que el pacte d'estabilitat, com deia Mascaró, és per veure, haurem de cercar alternatives a la devaluació mitjançant la recerca de competitivitat a altres sectors, la formació del personal i el reciclatge. Aquesta serà una qüestió important a l'Europa del futur: la formació. Perquè avui per avui la gent de trenta anys i busques no és reciclable.... Europa ha de fer, i fa, un esforç en formació com el fa en política agrària, per cercar vies alternatives. La

política social no és un perill sinó una conseqüència.

CEDIR LA SOBIRANIA

Gotarodona: Les diferències entre els Estats Units i els diferents estats europeus pel que fa a polítiques de subsidis d'atur són molt grosses i això marca grans diferències entre els països de la Unió, i aquest és un tema polític. Crec que el Tractat d'Amsterdam fa un intent de coordinació de polítiques d'ocupació...

D'altra banda, la cessió de sobirania que amb la unió monetària faran els estats, perquè la moneda, com la bandera, és un dels grans pilars de l'Estat, s'ha fet, es fa, molt alegrament.

Vull dir també que hi ha noves formes de compensar la no possibilitat de devaluació. A França ara es parla de reducció de jornada laboral, aquest és un debat nou i que es pot plantejar a Espanya i a Balears en concret, donada la forta estacionalització.

Igualment és molt important parlar de la repercussió de la unió a Balears, perquè es una comunitat molt específica, per saber com es pot coordinar amb el règim econòmic i fiscal especial, etc.. I un altre tema és com afrontar la compra per part d'estrangers a Balears. Jo, en tot cas, vull insistir per dir que el tema de la unió monetària no l'entenc més enllà de si això pot repercutir en el benestar de la població, per molt que parlem de xifres macroeconòmiques, i per això Europa se n'haurà d'encarregar dels seus aturats.

ATUR I FORMACIÓ

Barceló: El problema de l'atur avui va molt relacionat amb el reciclatge i la formació. Per això els esforços i els doblers han d'anar cap a la formació, no cap al manteniment dels aturats. S'han de cercar vies per eliminar l'atur. I la Unió Europea ha de cercar el major benestar, d'acord, però el major benestar de què?, social o un major desenvolupament de la competitivitat a nivell econòmic?, perquè una cosa se suposa que va amb l'altra. El que s'ha acabat és la política del benestar social, perquè de cada vegada som menys els que hem de mantenir una població que de cada vegada viu més anys.

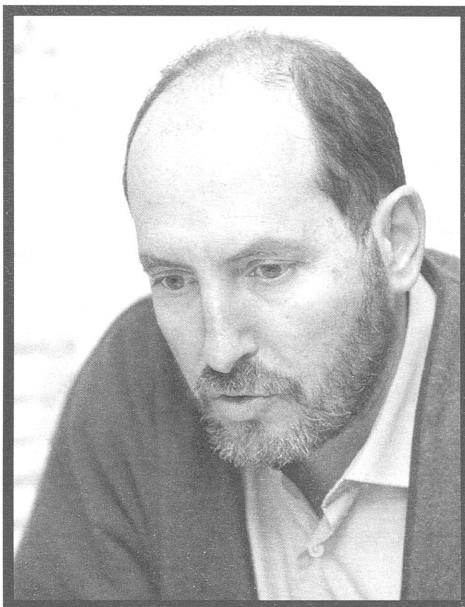
El que passa amb la Unió Europea és que no hi antecedents, però no es pot plantejar des del punt de vista dels seus perills, la devaluació a Espanya ha impedit un major desenvolupament econòmic perquè s'ha utilitzat en èpoques de recessió, però no hem d'oblidar que és l'eina dels països menys desenvolupats, i atreu un turisme més barat que a nosaltres en concret tampoc no ens convé.

MANCA DE CANVI I REGULACIÓ DE L'OFERTA

Rey: Tal i com es desenvolupa el debat sembla que estic en contra de la unió i no és això, però el que passa és que crec que aquestes coses s'ha de discutir i no donar-ho tot per bo. Però vull insistir, fer una integració monetària sense voluntat política de pertànyer al mateix estat és una cosa difícil, és un fet sense precedents, molt distint del cas alemany, per exemple, perquè els alemanys volgueren integrar els altres alemanys, però avui, no ens enganem, un alemany no està disposat a fer transferències a un grec o a un andalús.

El marc és molt distint. Quant a recessions, n'hi haurà sempre, i hem d'anar cap a un altre model de creixement, sens dubte, en això és fàcil que tots ens posem d'acord, però el problema és, què passarà quan hi hagi recessions i no tinguem canvi monetari? Els beneficis jo també els sé, però ja en parla tothom!

A Balears haurem de parlar també de dues etapes. A curt termini el principal efecte serà la supressió del negoci del canvi de moneda, la qual

Pere Mascaró

cosa té uns beneficis: transparència, efectes psicològics, perquè els turistes consideraran que viatgen a un entorn que és el seu..., i uns perjudicis: els bancs, les agències de canvi perdran doblers..., i per tant afectarà un sector de treballadors de les Balears, encara que per al consumidor sigui bo. Afectarà un determinats sectors, que a Balears és considerable.

I també en el curt termini nosaltres el que ens hem de plantejar és quin paper juga el tipus de canvi. En el 92 estava a 64 pessetes marc, i ara a 84, què vol dir?, increment de demanda de serveis turístics, per tant hem devaluat per esser competitius. I ara no podem emprar aquest mecanisme i aquí hi ha la diferència entre el curt i el llarg termini. I la pregunta és, aquest model turístic basat en la competitivitat via costos, que són les devaluacions, és sostenible o tanmateix deteriorava el medi ambient i la capacitat de sostenibilitat? Perquè el que pot esser un problema en el curt termini, pot resultar molt beneficiós en el llarg termini, ja que una moneda forta farà que siguem més cars, però tal volta és

el que ens convé per poder esser competitius a llarg termini. I aquesta qüestió és especialment rellevant i determinant en el cas de Balears, perquè si tenim un excés d'oferta i hi ha uns turistes que vénen per via competitivitat/costos, quan devalues, ara no es podrà fer i la manca de canvi actuarà de regulador de l'oferta... serà més car, i hi haurà gent que no podrà venir. I això preocupa perquè en definitiva serà una regulació via preus, via mercat, i els que no siguin capaços d'oferir més qualitat hauran de desaparèixer, és a dir, tancar hotels.

En definitiva la moneda única el que fa és que ens enfrontem de manera crua al problema del model de creixement de les Balears. Ara ja no podem devaluar, i hem de crear un model que sigui sostenible a llarg termini i que creï un valor afegit, perquè no competirem via preus. I si abans volíem un altre model perquè era necessari, ara l'haurem de tenir perquè no queda més remei. I s'haurà d'utilitzar una intervenció pública, perquè la reconversió no sigui via mercats.

INCAPACITATS DEL NOSTRE MODEL ECONÒMIC

Mascaró: Això és el que jo deia quan parlava que cada regió serà posada al seu lloc. A partir d'ara serà l'economia real la que haurà d'espavilar, i això ens du a plantejar quines són les incapacitats del nostre model.

Rey és més optimista que jo quan diu que a la llarga això ens durà a millorar. Jo crec, ans al contrari, que hi ha indicis per pensar que la nostra estructura pateix deficiències molt de fons i que fan que la tendència, com a mínim la temptació, que el reajustament sigui via preus dels factors, i afecti col·lectius molt importants de l'oferta, un segment molt potent i amb capacitat de pressió sobre mercats de treball, financers, etc... tem que la recessió es faci via preus i per tant deteriorant més i no menys. Perquè d'altra banda dur-la a nivell de competitivitat la història ens demostra que tendeix a la sobre especialització, amb els perills que això suposa.

Rey: La sobre especialització turística no necessàriament és tan problemàtica com a altres sectors productius.

Mascaró: En tot cas com més especialització pitjor.

Barceló: Volia fer un comentari perquè jo crec que s'ha d'anar no tant a una desestacionalització, en el sentit que l'hivern hagi d'esser com l'estiu, perquè això sí que no ho suportarien les Illes. Tot l'any com el mes d'agost! Sinó anar a cercar altres vies, i aquí hi ha la iniciativa del Parc BIT del Govern balear, és a dir, altres serveis, perquè la indústria evidentment sempre serà tangencial, si no inexistent.

A Balears, ha nascut un servei únic.

"SA NOSTRA" ha creat per a vostè un servei que no té preu. Un servei gratuït d'informació i assessorament que vol donar-li a conèixer la cara i la creu de la moneda única, així com proporcionar a **empreses, comerços, particulars i professionals de Balears** tota la informació necessària per fer front als importants canvis que suposa la implantació de l'EURO. Un servei que forma part de l'ampli programa EURO"SA NOSTRA", el qual ja hem començat a desenvolupar, en benefici

de totes les persones que integren la nostra comunitat.

Volem informar-lo des de Balears perquè tregui profit d'Europa.

*Per a més informació sobre l'Euro, pot adreçar-se a qualsevol oficina de "SA NOSTRA", al servei **fon** "SA NOSTRA",
tel: 901 18 00 18 o al Gabinet per a la Moneda Única,
tel: 17 19 38, fax: 17 17 89,
e-mail: euro@sanostra.es*

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Gotarodona: La desestacionalització evidentment no hauria de voler dir tenir el model d'agost tot l'any, però sí equilibrar de cap a cap d'any per no haver de funcionar amb puntes que obliguen a mantenir una infraestructura, d'hospitals, aeroport, carreteres, etc... sobredimensionada durant més de mig any i a penes suficient la resta. S'ha de diversificar.

Barceló: Però no podem pretendre a Balears, que formaran part d'Europa, introduir-nos a sectors que no són competitius a unes illes com les nostres. Hem de cercar vies a camps en els quals puguem competir.

El model de les Balears per molt que sigui criticat funciona. De cada vegada vénen més turistes i repeteixen. Evidentment s'han de corregir certes tendències però és un model que funciona i no tenim possibilitat de segons quines indústries, a no ser els serveis telemàtics, i projectes tipus el Parc BIT. Balears és la destinació turística d'Europa per excel·lència i això no té per què canviar.

Gotarodona: Jo no estic contra el turisme, el que dic és que el model actual no és sostenible.

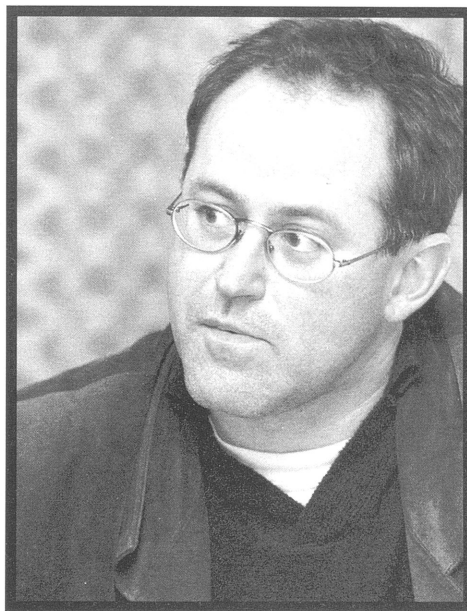
XOCS ASIMÈTRICS POSITIVS

Rey: Ara vivim novament el que en economia es diu un xoc asimètric positiu, és a dir, vivim una eufòria que ve donada no per circumstàncies pròpies sinó foranes. Si a l'Exiugoslàvia hi ha un problema, això ens afecta positivament, o els integrismes de Tunísia..., però són xocs asimètrics. Però precisament perquè ara ens va bé és quan estam en disposició de canviar el model, perquè quan hi ha crisis no és possible plantejar canvis al model. Quan Grècia quedi fora de la unió monetària i Turquia comenci a devaluar... nosaltres ja no tendrem res a fer si no hem canviat el model i ja competim en el sector de qualitat, perquè ja no tendrem capacitat financera per fer el canvi.

I jo som dels que creuen que s'hauria de posar un impost als turismes: taxes que s'emprin per fer la reconversió. Eliminar oferta de places, la qual cosa no ha de voler dir eliminar llocs de feina ni molt menys. Ara és el moment. És un error esperar que el tipus de canvi acabi per jugar aquest paper i ens trobem d'aquí a uns anys amb què quan sigui necessària la reconversió no la puguem fer. Ara hauríem de captar recursos per fer una reconversió forta.

COMPETÈNCIA A LA BAIXA

Mascaró: Hi ha indicadors puntuals, que ha presentat un estudi de l'INE publicat a finals del 1997, que diuen que Balears és la comunitat autònoma amb menor nivell de qualificació laboral, i un altre indicador encara més preocupant és que és la comunitat autònoma on hi ha més idoneïtat entre formació i qualificació de la mà d'obra. El que es diu indicador d'optimització. És on hi ha menys diferència entre la formació de la gent i el lloc que ocupa. És a dir, el "bon funcionament" de l'economia balear s'ha de saludar amb moltes reserves si tenim en compte indicadors com aquests que he assenyalat. La construcció creix, etc... i aquestes bones notícies amaguen el problema de fons i em fan esser pessimista perquè crec que al final la regulació es farà no en positiu, sinó en negatiu, perquè els elements de fons, és a dir, tot un segment molt ampli que viu d'una oferta turística barata i el sector de la construcció que pitja amb moltes forces, i una qualificació laboral molt escassa, no tindrà aquesta possibilitat d'adaptar-se a un model turístic de qualitat.

Javier Rey

I els esforços que es fan o són pocs i en tot cas totalment insuficients, o estan mal orientats. L'oferta formativa està poc adequada a les activitats productives i això són elements negatius que fan que dins un procés d'unió monetària sigui impossible una competitivitat. I la competència via preus serà per tant a la baixa. I aquest model al qual estam acostumats no ha estat prou estigmatitzat a la nostra societat, no hi ha contundència.

Gotarodona: I un altre índex que a Balears és molt elevat és el grau d'insatisfacció i també pot esser una conseqüència del model, perquè s'han creat grans masses salarials més o menys precàries, i enriquiment d'un altre sector.

Barceló: Balears és importadora de mà d'obra poc qualificada i amb poca formació.

Mascaró: Això és el que demana l'estructura productiva. És el tipus de formació requerit. I el nivell d'exigència de l'estructura productiva

amb oferta és molt baix. Si el lloc l'ocupa un d'aquí o un de fora és irrellevant.

Barceló: No a l'hora de valorar el nivell de formació que donam. Ni tampoc per analitzar el nivell de formació, perquè sempre els que més mobilitat laboral tenen són els de les capes menys formades.

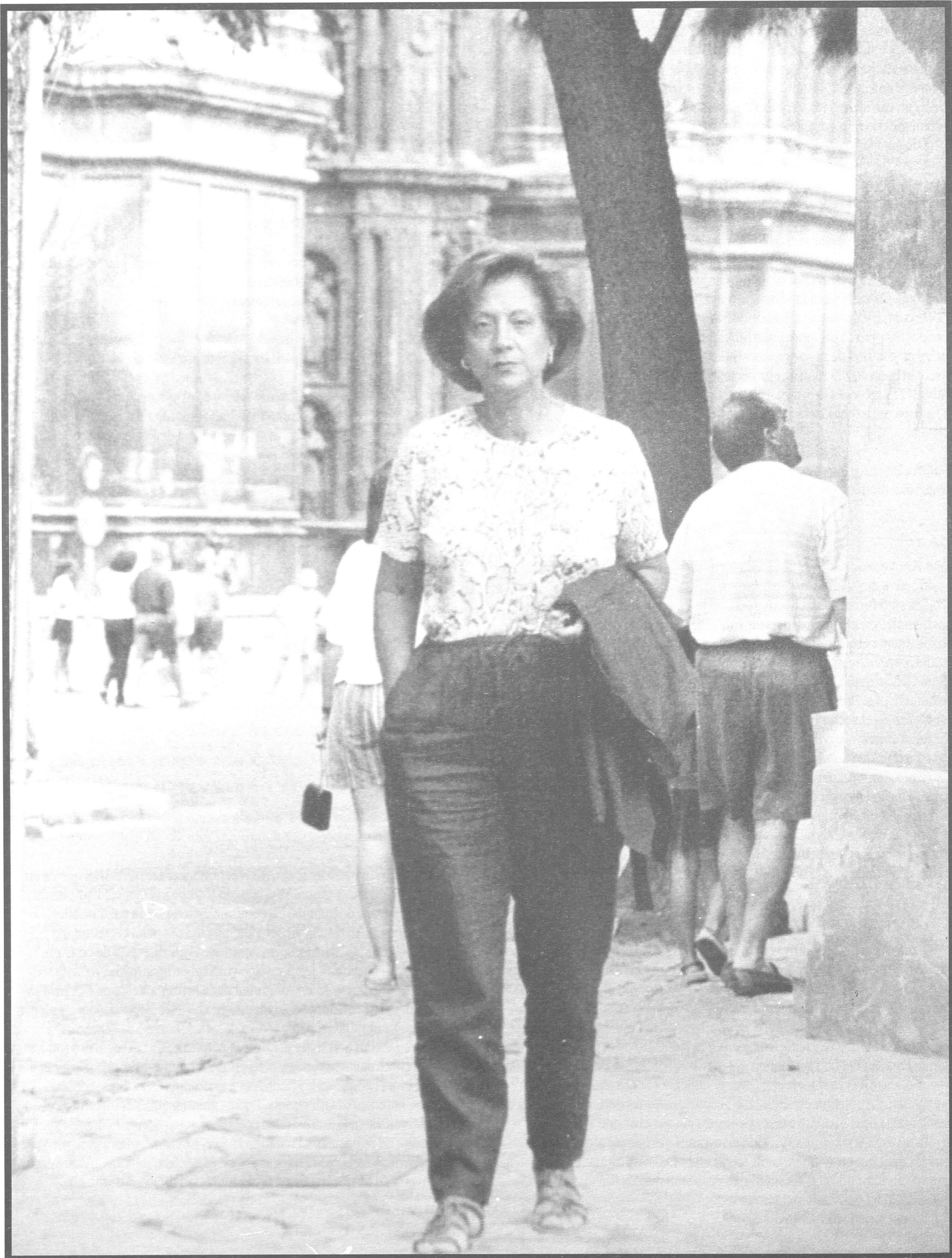
Mascaró: Però el problema és que aquí sí troba llocs de treball no qualificats i endemés en massa. La qual cosa demostra quina és la nostra estructura productiva, la qual oferta uns llocs de treballs no qualificats... si pujàs el nivell de qualitat del turisme l'oferta de treball ja no podria esser aquesta.

Gotarodona: Les institucions i la Universitat hauran de jugar un paper important.

Rey: Aquí tothom està d'acord que no és sostenible a llarg termini, però fins a quin punt?

ONA: Per finalitzar quines són les actuacions que du endavant el Govern balear quant a la posada en marxa de l'euro?

Barceló: El Govern balear aprovà recentment el Decret 33/98 que és un decret organitzatiu pel qual s'ha creat la Comissió Tècnica d'Implantació de l'Euro i grups de treballs. La comissió està formada pel conseller d'Economia, jo en som la vicepresidenta i llavors hi ha els secretaris generals tècnics de les diferents conselleries i els directors de consum, informàtica i telecomunicacions que volen coordinar qualsevol actuació dins l'Administració de la Comunitat per a la implantació de l'euro, és a dir: formació de funcionaris, comptabilitat i contractació, assumptes legals (lleis etc...), cobraments pagaments i deutes. I un grup de feina que s'encarregarà del nou sistema informàtic que preveu l'efecte dos mil i altres que... tot això és internament, però també s'haurà de fer una tasca per als consumidors i empresaris i l'altra per a interadministracions, consells insulars, federació de municipis, i grans ajuntaments per informar del que es fa a nivell estatal i autonòmic i coordinar actuacions de cara a la societat. I un fòrum de debat al qual s'integren consumidors i empresaris per veure com arribam a certs col·lectius: mestresses de casa, jubilats... Veure com podem arribar a aquests sectors que solen tenir menys informació.

Ciutadania europea

Entrevista a Francisca Bennàssar

per Gina Garcías

Brussel·les, Estrasburg, Palma. Des de fa quatre anys té la vida organitzada en funció d'aquest triangle, que viu intensament. Domina quatre idiomes i pertany a la cúpula del Partit Popular, i amb aquest bagatge ha pogut fer un bot cap a la independència i l'amplitud de mires. Un bot envejat. No ha tengut problemes de consciència, ni contradiccions derivades del seu gènere: ho ha fet quan els fills ja eren grans. Des de l'atalaia europea ha racionalitzat les ànsies igualitàries femenines que ja sentia quan, abans de sortir d'aquí, promovia plataformes de dinamització cultural com "Altior", on s'apuntaven moltes dones disconformes amb la fatalitat de l'aïllament vital. Ara és vicepresidenta de la Comissió de Drets de la Dona del Parlament Europeu i membre de la Comissió parlamentària de Turisme. Francisca Bennàssar sembla entusiasmada amb les perspectives de la Unió Europea i és sobretot una activa relacions públiques dels projectes en els quals participa. Ara ens vol persuadir que si administram bé l'okupació germànica de l'illa, la podem convertir en la millor experiència pilot d'una polis europea.

-Vostè ve a Mallorca els caps de setmana i en temps de vacances. Se sent com un alemany que ha fet de l'illa la seva segona residència?

-No... Jo em sent molt mallorquina. Jo vaig i venc. Entr i surt i això em dona aquesta flexibilitat mental d'imaginar les possibilitats i les dificultats que té Mallorca com a destinació turística. Conec perfectament tots els problemes del transport aeri perquè els visc setmanalment. Però som ben mallorquina.

-Quan treballa al Parlament Europeu, quin xip utilitza?, el de ciutadana de la UE, el de mallorquina, el de militant del PP?
Treballar a un projecte global com el projecte europeu, pot esser apassionant, fa perdre les referències d'origen?

-Ja som una persona bastant madura. Quan

vaig arribar a Brussel·les vaig dedicar mig any bo a trobar el meu lloc dins el meu grup polític, dins el grup parlamentari i dins el Parlament i les seves comissions. Allà es viuen aquestes quatre dimensions. Sempre he estat ben conscient que he sortit de dins una llista de partit però que represent les meves illes. De joveneta vaig viure a Irlanda un parell d'anys, després he viatjat molt a l'estranger, i ara visc a una zona envoltada d'estrangers, com és Sant Agustí, i mai no m'he sentit estranya enlloc. Vaig arribar a Brussel·les el mes de juny. El mes de juliol -no sé si ho recordau- es varen produir a l'aeroport de Palma uns problemes molt greus com a conseqüència de les vagues dels controladors de Marsella. Va ser per a mi un aterratge brutal. Vaig intentar ajudar a resoldre el conflicte, i tot d'una em vaig tèmber que tothom coneixia les Balears.

-Som el seu balneari.

-La primera visita que han fet els europeus a Mallorca ha vingut condicionada per la imatge tòpica de sol i platja. Però llavors fan una segona visita, una tercera, una quarta, i tornen clients fidels. Qualque cosa troben, aquí. Com deia, ara fa quatre anys que jo som al Parlament Europeu, i la veritat és que des d'allà varem poder activar una solució al tema dels controladors. Des de Brussel·les, però en estreta col·laboració amb les Balears. Record que el Govern i el Foment del Turisme varen fer molta feina. La nostra coordinació va ser molt positiva, i aquest va ser un exemple perfecte del que es pot fer a Brussel·les.

-I què va fer, vostè?

-D'acord amb la gent d'aquí vaig aconseguir que uns representants del sector aeri de les Balears poguessin anar a Brussel·les a explicar el problema. Va coincidir que la presidència en aquells moments la tenia França, que era el país que el causava. Varem tenir la possibilitat de parlar, personalment, dins la Comissió de Transports, amb el ministre de transports francès. Per primera vegada -i molts companys meus varen quedar sorpresos- el ministre de transports francès em va demanar disculpes. Em va dir, "jo entenc el perjudici que ha estat per a vostès una vaga de controladors com aquesta", i la veritat és que ara ja estam a un procés de modernització impressionant del trànsit aeri. Només en quatre anys. Això

Francisca Bennàssar (Palma, 1943) és diputada del Parlament Europeu pel Partit Popular des del 1994. Pertany a les comissions de Transport i Turisme i a la d'Afers Socials i Ocupació del Parlament Europeu. És membre de les delegacions per a les relacions amb Malta i amb Israel, presidenta de l'Intergrup de Turisme, de l'Intergrup de Família, Infants i Solidaritat, i vicepresidenta de la Secció de Dones del Grup Popular Europeu. Ha fet estudis a l'Escola Oficial de Publicitat i cursos d'història a la Facultat de Filosofia i Lletres de la UIB. Abans de ser eurodiputada va promoure a Palma el Centre de Dinamització Cultural "Altior". És casada i té quatre fills.

vol dir que jo confio en el Parlament Europeu, perquè en situacions concretes i si hi ha una bona identificació del problema i una bona coordinació, és una plataforma molt útil per trobar les solucions. El Parlament és un espai on situar els problemes, plantejar-los. És el que feim a cada plenari, abans de començar l'ordre del dia establert. Per fer les resolucions sobre els problemes que plantejam hem d'anar a cercar firmes d'altres diputats. I això ens obliga a parlar amb la gent, a conèixer diputats d'altres països, a discutir els temes. Tot això crea un estat d'opinió, i és així com els temes surten endavant.

AJUDES ESPECIALS

-I des d'aquesta imatge en panoràmica, les Balears es veuen com "las islas adjacentes", necessitates d'ajudes especials, tal com el Govern balear, ara i abans, ha intentat fer veure?

-Des d'allà ens veuen, en primer lloc com una experiència pilot d'un procés de desenvolupament turístic interessant. Realment ho som. Nosaltres hem crescut molt aviat, de forma fulminant, i ara tenim un segon repte que és convertir el nostre potencial de riquesa en una alternativa de futur. I una alternativa de futur a nivell europeu passa per

la sostenibilitat. Aquest és el repte estrella que tenim. Tots els que a Brussel·les coneixen les Balears en són conscients.

-I de la sostenibilitat es deriva la necessitat d'ajudes especials?

-Efectivament, aquesta sostenibilitat passa pel reconeixement del fet insular. Estic molt orgullosa que les Balears hagin obtingut a Europa el reconeixement del fet insular, a través del Tractat d'Amsterdam. L'he viscut dia per dia, hora per hora. Fins ara la cohesió europea s'ha establert sempre en funció del PIB de les regions. Però el projecte europeu ha avançat molt. Tenim unes xarxes transeuropees interesantíssimes, que integren tots els tipus de transport: carretera, ferrocarril, transport aeri i marítim. Les Illes només se'n poden beneficiar de dues vies, la marítima i l'aèria. Bé, crec que hem arribat a un moment en el qual cada regió té la possibilitat que Europa li reconegui les seves peculiaritats, les seves necessitats específiques.

-Quines són les nostres?

-En primer lloc, la dependència del transport aeri o marítim, més car que el terrestre. El desenvolupament empresarial és aquí, per tant, més difícil.

En segon lloc, la fragilitat del nostre territori. Les Balears, les Canàries, Sicília, Còrsega, les illes gregues i les escoceses, comparteixen aquests problemes. Estic molt orgullosa del treball que vàrem fer tots junts. Vàrem posar en comú les necessitats dels vint-i-dos territoris insulars que hi ha a Europa. Són catorze milions de persones que comparteixen aquests problemes. Vàrem tenir un suport molt fort del senyor Matutes i dels presidents dels països que tenen regions insulars, que són molts. Vàrem aconseguir un reconeixement dels entrebancs propis de la insularitat, i això ens ha obert la possibilitat de treballar conjuntament a tots els territoris insulars sobre els nostres problemes comuns. Hem fet un informe, l'informe Viola, que es va aprovar pràcticament per unanimitat a la Comissió de Regions d'Europa i que el 28 de maig presentem al Plenari. Aquest document estableix la importància de les noves tecnologies als territoris insulars, que no poden créixer econòmicament d'altra manera. La Unió Europea té uns programes molt importants en noves tecnologies. I també en els temes d'utilització d'energies no renovables, de reciclatge... tots aquests temes s'inclouran a "l'agenda 2000" que és el nou document en el qual treballam. Aquesta "agenda 2000" tindrà un apartat especialment dedicat als territoris insulars. És veritat que si comparam el nivell de vida de les Balears amb el d'altres illes o altres regions no tenim res a guanyar, però sí que podem entrar en el disseny de les polítiques europees per a les regions insulars. I no hi hem de renunciar. Podem ser solidaris, mostrar les nostres experiències, ajudar els altres espais insulars. Crec que Europa entén aquesta forma de treballar. És una forma molt justa de pertànyer a la Unió Europea. Tots sabem que hem de canviar la nostra filosofia de desenvolupament.

ÉS POSSIBLE LA RECONVERSIÓ

-El Tractat de la Unió Europea, al segon punt, diu que no es pot deslligar desenvolupament turístic de desenvolupament sostenible. Vist com està el litoral balear, pensa que ja no tenim remei? És encara possible fer una reconversió turística que retorni el respecte i l'equilibri mediambiental al litoral?

-Jo crec que sí. Hem hagut de pagar un preu al desenvolupament, a un moment en què tant nosaltres com la resta d'Espanya necessitava les divises turístiques. I aquest preu ha estat el litoral d'una part de les nostres illes. Va succeir en un moment en què no teníem ni la formació ni les perspectives suficients per fer les coses d'una altra manera. No hi havia

consciència. La consciència ha arribat ara.

-Quan ja no ens queda més remei que suportar un turisme massiu i massificat.

-No, no ho crec. Crec que nosaltres hem de fer ara una aposta comuna entre el govern, l'empresariat, la ciutadania, i entre tots, per primer analitzar què significa la filosofia de la sostenibilitat. Desenvolupament sostenible no és no fer res, és fer-ho d'una altra manera. Per exemple, decidir quin tipus d'energia volem fer servir. Això interessa molt a Brussel·les. A Europa li interessa que nosaltres facem les coses bé. Crec que tenim remei. Balears no només és Mallorca. També és Menorca, que ha pres un camí diferent del nostre. Estic enamorada de Menorca. Crec que pot crear un producte turístic nou, basat en la recuperació del patrimoni i en el respecte mediambiental, i crec que la Unió Europea li donarà tot el suport que necessiti.

-Un document elaborat per la Comissió de Turisme de la Unió Europea diu que la situació econòmica de l'europeu mitjà ha millorat, i que han canviat els seus hàbits, té més temps d'oci i nous valors que afavoreixen el turisme. Però afegeix: als europeus ja no els basta ni la qualitat ni el

paisatge. Volen descobrir patrimonis culturals, tornar als orígens... Aquesta diagnosi és preocupant per a nosaltres: hi ha zones que no poden oferir ni tan sols paisatge, i si ara els volem donar patrimoni cultural, contacte amb les tradicions, amb les formes de vida més originàries... haurém de deixar la costa per al turisme massiu i poc exigent i urbanitzar la ruralia per satisfer la demanda dels nous estils turístics.

-Nosaltres hem de posar límits a tot. A l'interior i a la costa. Fins ara es considerava positiva l'expansió indefinida. Ara ja no. Hem arribat al punt de fer aconsellable el creixement zero. Ara hem d'educar el turista. Per exemple, amb decisions com la del "decretàs" que limita el creixement de places. Aquesta decisió va ser seguida amb atenció a Europa, i va ser molt ben rebuda. Aturar no és no fer, és pensar. Nosaltres hem de repensar les Balears. Ha arribat el moment de l'ecologisme negociat. Som a una etapa de negociació i de diàleg. El turista ve a conèixer el nostre patrimoni, també a jugar a golf. Li agrada molt. Vol anar en bicicleta, fer rutes cicloturístiques. Jo els veig a l'avió. Ells esperen que nosaltres els donem aquests nous productes: culturals, esportius... I nosaltres hem de satisfer aquesta demanda. Perquè aquest nou turisme és respectuós.

PRIMERA INDÚSTRIA EUROPEA

-El turisme crea més del 6,5% del PIB europeu. També per al conjunt de la UE és la primera indústria. Hi ha una política turística comuna?

-La Unió Europea ha decidit tenir una acció subsidiària en política turística. Això varen decidir els països integrants, per iniciativa sobretot d'Holanda, Regne Unit, Alemanya, Àustria i Luxemburg que, fins i tot, s'oposaven al fet que el turisme fos una competència de la Unió. Espanya va mantenir una actitud de reserva, però es declarà partidària de garantir l'adequació de mitjans financers per desenvolupar adientment la indústria turística. Això no vol dir que a Europa no li interessi el turisme. Sap de la seva gran importància econòmica, i és conscient que deu milions d'europeus treballen a la indústria turística. És el lloc on milers de joves troben la seva primera ocupació, i també moltes dones, perquè el sector de serveis està molt feminitzat. També que és un fenomen de cohesió social. Així que el turisme interessa moltíssim. Per això, a pesar que cada país membre és sobirà quant a decisions sobre orientació turística, hi ha accions comunitàries en favor de la qualitat i la competitivitat del turisme europeu. També quant a sostenibilitat, i quant a formació professional.

L'EURO

-La Unió Econòmica i Monetària i la implantació de l'euro, beneficiaran la indústria turística?

-Tot i que els assajos comencin l'any que ve, la moneda única s'implantarà l'1 de gener de l'any 2002. Jo crec que és el gran repte econòmic, social i polític d'aquest final de segle. L'euro tindrà conseqüències importants tant per als turistes com per a la indústria turística. I jo crec que totes seran positives. Hi haurà més estabilitat de preus, i una taxa d'inflació baixa i igual per a tothom serà un avantatge per als turistes que viatgen de forma irregular. L'euro també tindrà com a conseqüència una gran transparència en els preus. La utilització de la mateixa moneda en el país d'origen i en el país que es visita farà que els turistes puguin comparar amb absoluta facilitat els preus a tota Europa. Com es obvi, l'euro també suprimirà les comissions i les taxes de canvi. Ja no hi haurà més moneda sobrant. Milloraran els sistemes de transferències i de pagaments transfronterers... I jo crec que la creació de la moneda única també serà un atractiu per als turistes de tercers països, com els Estats Units o el Japó, que ara han d'utilitzar catorze monedes diferents per viatjar per Europa. Finalment, jo crec que tots aquests canvis tendran com a conseqüència que s'intensificarà la competència al mercat turístic.

Ja no hi haurà més segmentació del mercat, ni barreres proteccionistes facilitades per l'existència de monedes diferents. La qualitat, l'eficàcia i la competència de preus determinaran la competitivitat del negoci turístic, que ja no podrà ser disfressada per devaluacions de la moneda del país. Per tot això l'euro és el nostre gran repte.

-Serà difícil l'aprenentatge de l'euro?

-Per als ciutadans no. Els bancs li faran tota la feina. El sector turístic, en canvi, ha d'estudiar les conseqüències de l'euro a la seva política de màrqueting i de preus. Haurà d'estudiar bé els aspectes jurídics dels contractes, que moltes de vegades els hotelers fan amb les agències de viatges amb anys d'anticipació; també s'hauran d'adaptar els sistemes informàtics, la comptabilitat i la formació del personal.

EL PATRIMONI

-Les Balears han aprofitat molt les ajudes europees per a la dotació d'infraestructura, les ajudes del programa 5-B, però també ha aprofitat igualment les ajudes per a la recuperació de patrimoni cultural, o les del programa Life, de recuperació ecològica?

-Sí, hi ha projectes interessants. Com l'ecotur, que és com una auditoria ecològica a la qual se sotmeten voluntàriament alguns hotels. S'ha fet un altre projecte per a la recuperació de molins de vent a la comarca del Raiguer... També hi ha projectes de recuperació mediambiental. Jo crec que ho hem aprofitat bé. El que passa és que Brussel·les procura repartir equitativament els pressuposts. Per això val la pena consensuar a cada regió els projectes a presentar.

-La indústria turística ha de contribuir, a la recuperació del patrimoni històric i cultural, del qual en traurà bon profit?

-Jo crec que sí. Com? Això és el que ara hem de consensuar. Hem de trobar l'equilibri entre els espais desenvolupats, que tenen una capacitat de creació de riquesa important, i els espais protegits, que precisen ajuda.

L'OKUPACIÓ ALEMANYA

-La Unió Europea considera turistes les persones que passen un màxim de quatre mesos al país visitat. Per tant, els ciutadans alemanys que ja tenen aquí la seva segona residència ja no es poden considerar turistes. És una okupació pacífica del nostre territori, un fenomen nou que, fins i tot, pot perjudicar l'oferta turística?

-Els alemanys han descobert Mallorca. Aquestes persones, efectivament, deixen de ser turistes i es converteixen en residents. Vénen aquí i comparteixen les infraestructures, els serveis, els béns, els avantatges dels ciutadans de les Balears. És clar, també haurien de compartir els costos. Jo estic a favor de la integració. Faig feina amb l'Associació de ciutadans europeus. Ja són 7.000 els afiliats. I els dic que s'han d'integrar, amb totes les conseqüències. Amb el preu que suposa la integració. Han de veure que també consumeixen carreteres, xarxes d'abastiment d'aigües, infraestructures que paguen els contribuents espanyols... i que ells també haurien de contribuir a pagar. Les Balears són una experiència pilot de ciutadania europea. L'hem de saber dur a terme bé. No podem desapropiar l'ocasió. La solució no és la crítica sinó la integració.

-Solucions.

-Surten a mesura que es creen interlocutors vàlids. Per exemple: els empresaris alemanys residents a Mallorca, integrats a la PIMEM, varen venir a veure'm. Volen participar als projectes de supervivència de les grans finques de fora vila, integrar-se a projectes d'accions de recuperació cultural, de conservació natural... Tenen idees i els agradaria exposar-les als mallorquins. Un altre exemple: a Brussel·les altres empresaris

TEATRE PRINCIPAL

PRESENTA

XII TEMPORADA D'ÒPERA 1998

IL TROVATORE *de Verdi*

27, 29 i 31 de Març · 2 i 4 d'Abril
amb ELENA OBRAZTSOVA

FALSTAFF *de Verdi*

27, 29 i 31 de Maig

MEFISTOFELE *de Boito*

3 de Juliol (En Concert)

ADRIANA LECOUVREUR *de Ciléo*

3, 5, 7 i 9 de Desembre
amb JAUME ARAGALL

Consell de Mallorca

alemanys em varen proposar que fes gestions perquè quinze dones que havien acabat els estudis universitaris poguessin venir a fer pràctiques a empreses mallorquines: volien introduir-se a l'empresa, conèixer noves experiències de gestió, aprendre l'espanyol. Jo els vaig proposar fer un intercanvi, i que quinze llicenciades de les Balears poguessin fer la mateixa experiència a Alemanya. El finançament del projecte el pot pagar Europa, a través del projecte Leonardo. Vull dir, amb aquests exemples, que hi ha vies per fer del nostre cas una experiència pilot de ciutadania europea.

-De ciutadans amb els mateixos interessos?

-Els alemanys i els anglesos tenen molta sensibilitat en temes de medi ambient. Hi ha una consciència mediambiental arrelada i poderosa. Entre tots, comptant amb ells, podem aconseguir un canvi de mentalitat a les Balears. Hi ha molts d'exemples. A Europa funcionen moltes d'associacions de voluntaris socials. Algunes voldrien fer feina aquí, per ajudar en temes mediambientals o als residents estrangers que són molt majors i que viuen tots sols. Jo intentaré organitzar un fòrum del voluntariat europeu, intercanviar experiències d'ajuda a domicili, integrar associacions, facilitar que puguin fer feina aquí.

COHESIÓ O DESINTEGRACIÓ

-Els informes de la Unió Europea diuen que el turisme dins Europa és un fenomen de cohesió cultural. En canvi aquí s'ha manifestat més aviat com un fenomen de desintegració de la nostra cultura, de pèrdua de les nostres senyes d'identitat.

-Jo ho veig en positiu. No podem oblidar que la nostra identitat actual és el resultat de moltes cultures, de moltes invasions anteriors. El meu llinatge, Bennàssar, tant pot ser àrab com jueu. Ara, a final de segle, el turisme és un fenomen positiu. Una societat oberta no ha d'abdicar de les seves arrels, sinó procurar el respecte mutu, la integració. Els residents estrangers han de fer un esforç. Nosaltres també. La qualitat de vida és saber conviure. L'Europa d'un futur ben pròxim es caracteritzarà per la mobilitat. Nosaltres no ho poguérem fer, però els nostres joves han de sortir, conèixer, comparar i, després tornar. Tornar, amb esperit crític, i fer feina aquí. El turisme ens ha proporcionat una millora de les nostres condicions de vida, una cohesió social. Ara, hem de procurar que no ens desbarati la cohesió cultural. Això ho aconseguirem amb diàleg, no amb enfrontaments. Ells valoren la nostra cultura. Els hem de facilitar la integració. La barrera lingüística dificulta la comunicació. Em vaig reunir amb els cònsols. Els vaig dir que ells han de ser agents actius d'integració. Que els residents estrangers aprenguin castellà o mallorquí, és igual, però que ens entenguin.

-Altres pobles no s'han venut tan barat.

-La venda de les nostres propietats als estrangers té molt a veure amb l'estructura de la propietat a les Balears, amb el canvi dels nostres costums. Ha canviat la fórmula de l'hereu. Abans el fill major heretava la terra, ara és costum repartir l'herència a parts iguals. I per repartir, moltes vegades s'ha de dividir. Conec persones que fan un veritable

esforç econòmic per conservar les seves propietats. Però la temptació de vendre és forta, i la majoria s'ha deixat endur pels guanys fàcils, per la temptació de no perdre doblers per conservar. Som a un moment de reflexió. Hem de saber que el nostre patrimoni més important és el nostre territori. Hem de fer un crit d'alerta. No ens hauríem de penedir quan ja no hi hagués remei. És un consell que jo he donat moltes vegades. Alguns estrangers també m'ho han dit, anau alerta, no veneu. No ho paga.

-Diu l'informe sobre el turisme que el que és bo per als turistes europeus és bo per a Espanya. Però el cas és que com més turistes vénen, nosaltres tenim més poc espai a les platges, les carreteres estan saturades i se'ns acaba l'aigua.

-Els responsables polítics i els particulars han de tenir la valentia de saber preservar, perquè és una forma de mantenir la vida i de revaloritzar-nos. L'oferta que ara s'ha de donar no és la de créixer, sinó la de restaurar. Té tant de mèrit o més que fer obra nova. És precis un canvi de mentalitat.

-Per sobreviure al canvi de mil·lenni?

-És un repte apassionant. Ara és el moment de triar quin camí volem. El benestar que hem aconseguit gràcies al turisme ens obliga, i a la vegada ens permet, pensar. Tenim totes les possibilitats obertes si som capaços d'assumir el canvi de conducta i de filosofia que vendrà amb el nou mil·lenni. Hem de veure, reflexionar i posar-nos d'acord. Som a temps de fer de les Balears un espai meravellós, a pesar, fins i tot, dels desbarats que hem fet fins ara. No en podem fer cap més. Hem d'apostar per la sostenibilitat sense perdre de vista que la societat que ve és plural i oberta i dominada per la mobilitat. Hem de saber treure tots els avantatges d'aquest fet. Hem d'aprendre el que de bo tenen els altres.

-Els joves.

-Els joves han de sortir, aprendre, conquerir un espai de llibertat que no pot tenir una persona que es queda aquí, que no sap idiomes, que té limitacions lingüístiques. I així sabran ser tolerants, oberts, plurals, conquerir totes les eines per poder conviure a un món diferent. Podem ser una regió pilot de veritable ciutadania europea. A Alacant, a Màlaga, els residents estrangers viuen a urbanitzacions concebudes per a ells. A les Balears s'han mesclat amb nosaltres. Hem de connectar amb ells i aprofitar les seves idees.

-El Centre Balears-Europa facilita aquest camí?

-Sí, va néixer per servir de canal d'atractament dels empresaris de les Balears a les iniciatives europees. Ara ha fet una passa endavant. A més de donar informació a les empreses, obre projectes d'intercanvi i d'informació per als joves. Treballa amb una empenta econòmica, d'obrir les Balears al món dels negocis, però també amb una pulsio cultural, social, dirigida sobretot als joves. A l'horitzó de l'any 2000, quan també els països de l'est pugen per entrar en la Unió Europea, s'obrin noves possibilitats de vida i de coneixement que nosaltres hem d'aprofitar.

Homologació mediambiental

Entrevista a Luis Berbiela

per Sebastià Verd

Luis és un profund coneixedor de la realitat mediambiental de les Balears, després d'haver-hi residit durant més d'una dècada. Deu o onze anys, per ser més exactes, que han marcat tota una època en les relacions de la societat illenca amb el seu entorn natural i que ell ha viscut de manera intensa, tant per vocació com per imposició de les seves funcions. L'entrevista té lloc a les oficines de l'Administració Perifèrica de l'Estat, des d'on exerceix com a coordinador de zona de la Direcció General de Conservació de la Naturalesa i des d'on, per tant, és un observador privilegiat, no només de les profundes transformacions sociològiques que han viscut les Illes, sinó també dels canvis que registra la progressiva incorporació de l'Estat espanyol i, en conseqüència, de les Balears, a una Unió Europea cada pic més pròxima. Sense anar més enfora, aquests dies previs al sus definitiu per a la unió monetària, durant els quals té lloc l'entrevista, sembla que només interessa l'euro i que les altres qüestions, com són ara els problemes mediambiental, han quedat ajornades. Però no és així o, si més no, el cap de l'antiga ICONA de les Balears creu que la convergència monetària reactivarà la necessitat de convergir també socialment i mediambiental...

Luis Berbiela Mingot va néixer a Madrid el 1957. Estudià enginyeria de monts a la Universitat Politècnica de Madrid i, tot d'una després, guanyà les oposicions a funcionari de l'Estat, del cos especialitzat d'enginyers de monts. El 1981 va ser destinat al Parc Nacional de Doñana, del qual fou director adjunt durant sis anys.

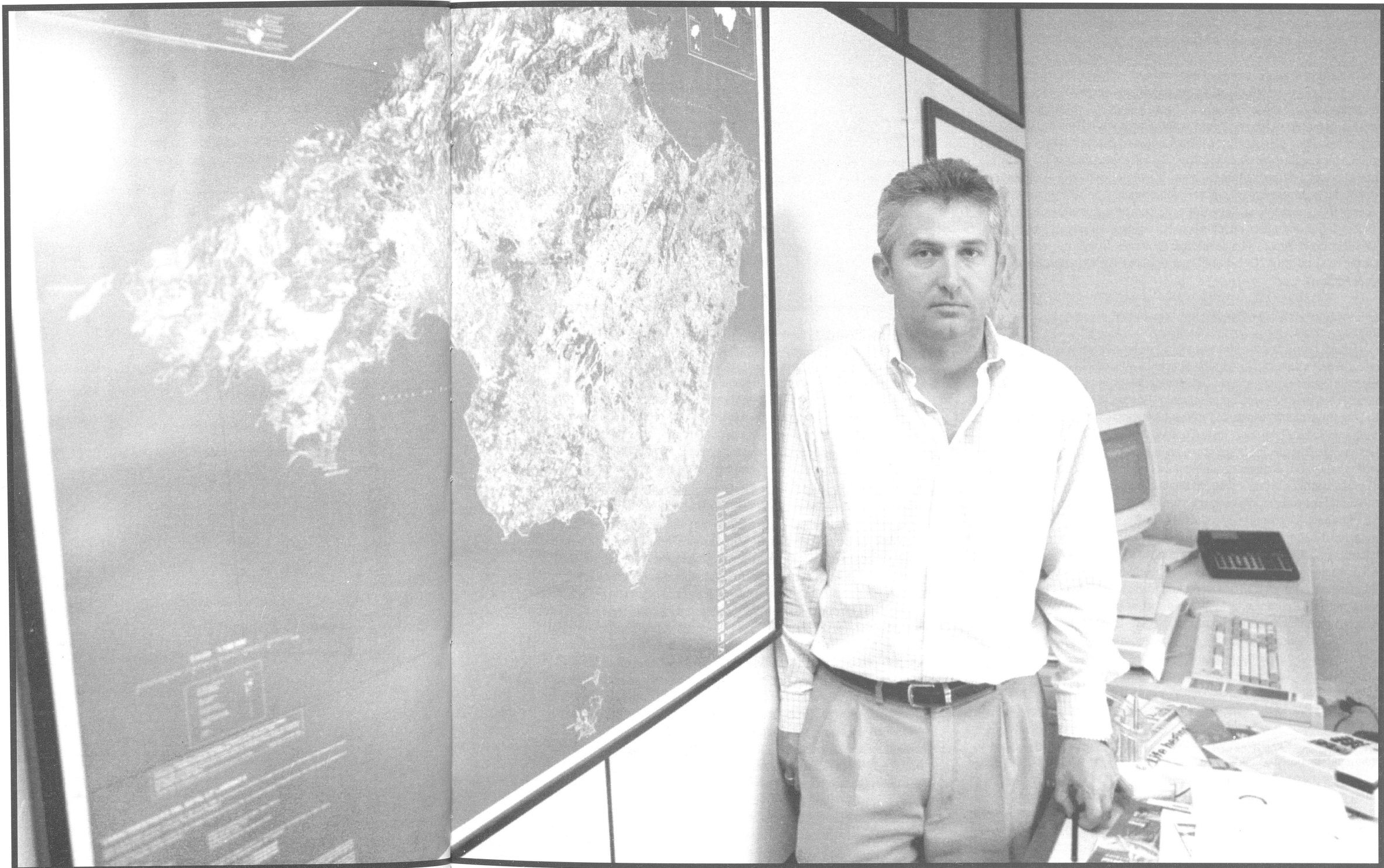
El 1987 es traslladà a Palma per dirigir la Unitat Territorial d'ICONA (l'Institut per a la Conservació de la Naturalesa) de les Illes Balears, càrrec des del qual ha participat activament en la planificació i creació del Parc Nacional de Cabrera.

Actualment és coordinador de zona de la Direcció General de Conservació de la Naturalesa, del Ministeri de Medi Ambient. És, igualment, membre de la junta rectora del parc natural de s'Albufera i, recentment, ha rebut l'encàrrec del ministeri de gestionar la reserva natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera.

-Sembla que a Europa no es parla més que de l'euro, però la Unió Europea és molt més que una unió monetària. Hi ha moltes altres qüestions... socials i mediambientals... no li pareix? I si és així, en quina situació es troba, segons vostè, la política mediambiental?

-Crec que es troba en una situació de trànsit, en algun semblant a un creuer de camins, ja que per una banda ha de complir els compromisos inclosos en el Tractat d'Amsterdam, que parla de creixement harmònic i de desenvolupament sostenible i, endemés, ha d'aplicar els compromisos que els països europeus han firmat conjuntament amb la comunitat internacional. Per exemple: la Cimera de Ríó, l'Agenda 21, el conveni sobre la biodiversitat o els recents acords de Kioto sobre el canvi climàtic. Per altra banda Europa s'ha compromès a integrar totes aquestes qüestions relacionades amb el medi ambient a tots i cadascun dels seus progra-

mes, cosa que, d'altra banda, és imprescindible perquè les polítiques mediambientals siguin coherents amb tots els processos de desenvolupament. I tot això sense oblidar que vivim un període de globalització econòmica, en un món que cada vegada és més interdependent, com ens ho fa evident l'anomenada ronda Uruguai sobre liberalització del comerç, i que, endemés, a Europa hi ha la perspectiva d'una futura ampliació de la Unió. L'agenda 2000 preveu l'ampliació de la Unió Europea cap a l'est, amb tots els països "PECOS", que aportaran cent milions d'habitants més i un milió de quilòmetres quadrats de territori, la qual cosa obrirà un període de transitorietat, perquè tot aquest espai pugui convergir econòmicament, social i mediambiental. I de sobres és sabut que després de la caiguda del mur de Berlín s'ha vist fins a quin punt els països de l'est plantegen greus problemes ambientals, la qual cosa haurà de ser tenguda molt en compte a l'hora d'aplicar polítiques comunes. La Unió Europea, més forta i àmplia,

s'ha compromès a integrar totes aquestes qüestions relacionades amb el medi ambient a tots i cadascun dels seus programes, cosa que, d'altra banda, és imprescindible perquè tots els processos de desenvolupament siguin coherents amb les polítiques mediambientals, i tot això sense oblidar que vivim un període d'intensa globalització econòmica (ronda Uruguai, Organització Mundial del Comerç...) en un món que de cada vegada és més interdependent i innovador.

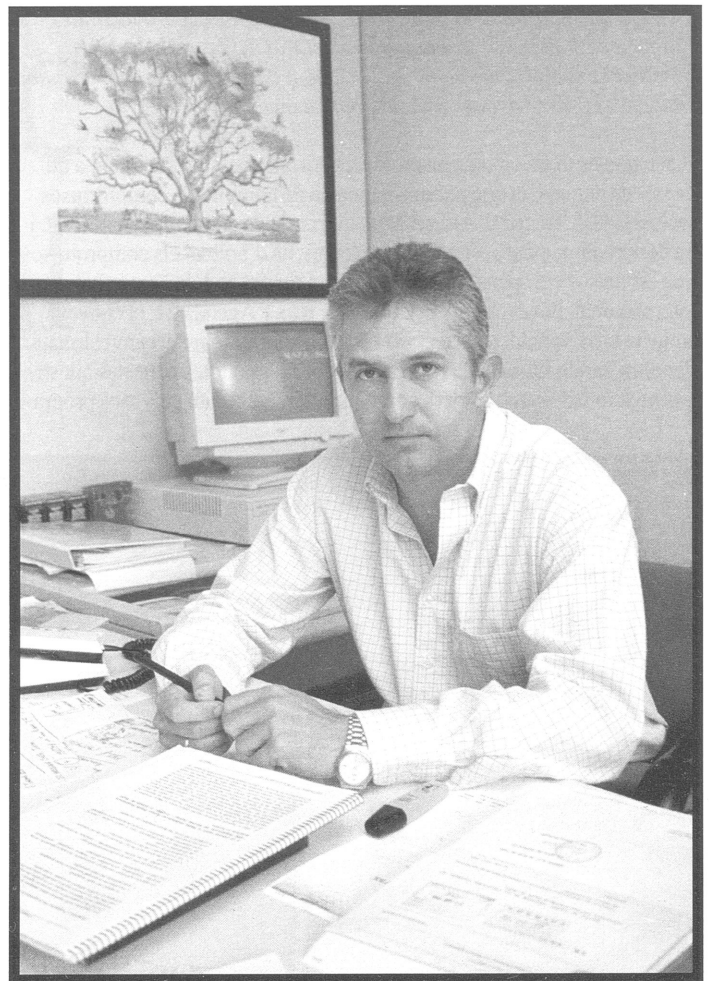
UNA POLÍTICA RECENT

-Llavors, quin és el punt de partida? Es compta amb prou legislació comunitària per normalitzar la situació mediambiental a tots els països?

-Hi ha moltes iniciatives i, com li he dit abans, molts de compromisos internacionals, però cal tenir en compte que no és fins a la darrera reforma del Tractat de la Unió quan s'explicita l'exigència d'una normativa mediambiental europea. En el Tractat de Roma no n'hi havia cap de referència explícita, encara que hem de pensar que érem el 1957 i que la consciència mediambiental, així com els problemes, no eren els mateixos. Quaranta anys després és evident que som a una situació ben diferent i a Amsterdam els membres de la Comissió Europea, i els estats membres, tractaren, a la fi, de donar resposta a la nova realitat, tal volta perquè eren conscients que és en joc una "Europa dels Ciutadans". I una de les exigències clau d'aquesta Europa dels Ciutadans és la incorporació d'una política mediambiental seriosa i eficaç. I si a això afegim que de cara al futur el principi de sostenibilitat s'haurà d'integrar en totes les polítiques econòmiques, tant si és per exigència dels ciutadans com per la mateixa necessitat de subsistència, llavors és pràcticament segur que es crearà un cos legislatiu comunitari, envers el qual ja s'han donat moltes passes, però que segurament encara s'ha de reforçar molt més. Si més no, això és el que preveu l'informe "Dobris + 3" que elabora l'Agència Europea del Medi Ambient.

-Quines són aquestes passes que ja s'han donat?

-Així de memòria és difícil fer una relació de tot allò que s'ha fet, però vaja... als anys setanta s'imposaren directives que limiten sobretot els diferents tipus de contaminació i de residus. Als anys vuitanta s'establiren mesures de control sobre l'aprofitament i consum de recursos naturals i als noranta s'han dictat normes de caràcter horitzontal tot seguint el Cinquè Programa de Medi Ambient de la Comunitat (1992-2000). A títol de mostra es pot dir que la Unió Europea ha instituït una normativa estricta sobre avaluacions d'impactes ambientals, i ha determinat l'exigència que els poders públics hi participin. Els estats han instruït una normativa estricta sobre avaluacions d'impactes ambientals, nivells sonors, fabricació, eliminació i transport de productes químics, residus perillosos, protecció d'hàbitats naturals, contaminació d'aigües i atmosfera... i han determinat l'exigència que els poders públics siguin responsables d'aplicar-la. Els estats han assumit el compromís de vetllar pel medi ambient i obliguen a complir la normativa comunitària i això ja és molt important per si mateix. D'altra banda, hi ha una directriu segons la qual es reconeix el lliure accés a les dades mediambientals: hi ha d'haver publicitat i transparència sobre les dades, és a dir, que tots els ciutadans tenen dret a conèixer qualsevol qüestió mediambiental tant si en són afectats directament com si no. També s'han fet moltes passes per garantir que determinats productes siguin produïts de manera ambientalment correcta i s'ha establert, per exemple, l'etiquetatge ecològic perquè els consumidors tinguin perfecte coneixement no només d'allò que compren sinó del procés de producció i dels components emprats.... S'ha proposat, igualment, un procés d'auditories ecològiques a diferents sectors, com pot ser la indústria o el turisme, de manera que la Comissió pugui fer les valoracions mediambientals que cregui oportunes i, en cas favorable, qualificar els productes en el mercat com d'alta qualitat. I, finalment, convé esmentar els programes de finançament directe com els Life que es varen iniciar el 1992 i que són aquells que mostren un interès més concret

per la conservació de la naturalesa i la biodiversitat. A les Balears per exemple s'ha fet una bona feina amb els vultors negres i ara a Mallorca hi ha en marxa un Life sobre el ferreret i a Formentera un altre sobre els virots.

L'INFORME "DOBRIS + 3"

-Abans ha parlat de l'informe "Dobris + 3". De què es tracta?

-L'informe "Dobris + 3" és, fins ara, el més important intent d'avaluació integral de l'estat del medi ambient que mai no s'ha fet a Europa, en el qual hi participen quaranta-quatre països, és a dir, que té una aportació que va molt més enllà de l'actual Unió Europea. És elaborat per la mateixa Agència Europea en col·laboració de diferents agències mediambientals de cada estat. És un document que recull el mandat que ja fa set anys atorgaren els ministres de Medi Ambient reunits al castell de Dobris, prop de Praga i que va donar lloc, el 1995, a un primer informe. Ara, el "Dobris + 3" serà presentat i debatut d'aquí a la pròxima conferència ministerial d'Aarhus, a Dinamarca, a finals de juní. L'informe avalua els dotze principals problemes ambientals i les interrelacions amb els sectors productius. Així, per exemple, entre d'altres moltes coses, subministra informació sobre la qualitat de l'aire, la capa d'ozó i canvi climàtic, sobre la qualitat de les aigües i els recursos hídrics, sobre l'estat del sòl, la fauna, la flora... els usos que es donen al territori, la gestió dels residus, el desenvolupament urbà, els riscos de desastres naturals... la protecció del litoral... bé, és una relació molt extensa, així, de memòria, segurament em deix moltes qüestions. En qualsevol cas, el que és important és que hi ha una participació molt extensa i que, per tant, és una aproximació valuósíssima a l'estat del medi ambient a tota Europa. De fet l'informe "Dobris + 3", d'acord amb l'Agència 2000, posarà les bases per al control del medi ambient a Europa en el pròxim mil·lenni.

ELS EFECTES DE LA POLÍTICA AGRÀRIA

-Ha dit que la Unió Europea viu un període de transició també pel que fa a les qüestions mediambientals. De quina manera aquesta circumstància pot afectar les Balears?

-Ens afectarà en la mesura que també ens afecten, poc o molt, totes les altres polítiques comunitàries. Per exemple, a l'Agenda 2.000 es preveu que el PAC, és a dir, la Política Agrària Comuna, registrarà una disminució de la despesa en intervencions sobre el mercat, però en canvi mantendran les ajudes directes als productors. I dins del mateix PAC també creixeran les mesures mediambientals complementàries, com són els programes de reforestació o, pel que fa a la població agrària, plans de desenvolupament rural. Per tant, des d'aquesta perspectiva, no hi ha dubte que les Balears s'han de veure afectades... ara bé... en quin sentit?, tot depèn de la capacitat que tinguem per incorporar-nos a aquestes mesures complementàries, perquè, en definitiva, el futur agrari de les Illes, és a dir, el futur del paisatge agrícola, depèn de la capacitat o no d'enganxar-nos-hi. L'exemple el tenim ben a prop. Han bastat unes petites subvencions, petites relativament, és clar, perquè s'hagin tornat a exsecallar els ametllers, perquè se n'hagi tengut cura... i fins i tot se n'hagin tornat a fer plantells. D'aquesta manera s'ha aconseguit incrementar la renda dels pagesos, evitar l'abandonament dels ametllers i mantenir un paisatge agrícola que, com bé sabem, quan arriba el febrer, quan floreixen els ametllers, és un espectacle increïble. Endemés s'ha recuperat un excepcional actiu ambiental capaç de promoure la desitjada desestacionalització turística. I això que passa amb els fruits secs també és possible a altres conreus per aconseguir que els pagesos continuïn donant el servei impagable a la resta de ciutadans i de visitants d'aquestes illes.

-Però tot això no ens ho regalaran. Ho haurem de lluitar, d'exigir...

-És clar. Res no s'aconsegueix si no s'hi posa una part i, sobretot, si no hi ha una plena disposició per fer les coses ben fetes. Per exemple, a pesar d'allò que he dit abans, és molt improbable que puguem mantenir gran part de Mallorca i tota Menorca dins el programa 5B, entre d'altres coses perquè aquest programa desapareix com a tal, però sí que és important intentar recuperar a través de nous instruments agroambientals aquests fons. Tampoc no hauríem de perdre el tren de la creació de futures xarxes transeuropees de comunicacions, ni les ajudes a l'establiment de sistemes energètics alternatius. També poden utilitzar els fons de cohesió i dirigir-los cap a actuacions mediambientals, i això és possible. A Formentera, per exemple, es fa una excel·lent feina de conservació de les platges, a pesar que el treball de la demarcació de Costes hagi estat polèmic per altres motius que segurament ara no vénen al cas. D'altra banda, cal pensar que les ajudes tendiran a afavorir els programes que generen majors plusvàlues i, en aquest sentit a les Balears tenim dos temes que, almenys per a mi, són primordials: l'educació i la formació, els dèficits dels quals sempre seran permanents, i la introducció de les noves tecnologies mediambientals.

-Per què sempre que parlem de medi ambient a Europa feim referència a la PAC. No és possible una política de conservació de la naturalesa que sigui autònoma, que, simplement, afavoreixi els espais naturals?

-Home!, jo crec que l'objectiu és ben bé el contrari. Els parcs no poden aïllar-se de la resta de polítiques mediambientals. Precisament, fins ara la política agrària havia estat aliena als dos altres grans usos del territori, tant pel que fa als espais protegits com als espais forestals. En la meua opinió, el gran repte d'Europa és assumir un codi rural, per integrar un desenvolupament que no només es fonamenti en la productivitat i competitivitat de les explotacions agràries, en el sentit tradicional, sinó també en la incorporació del gran potencial que té l'entorn rural per a demandes socials d'altres tipus, com la recreativa. És un fet, per exemple, que les germanes pobres de les explotacions agràries han estat tradicionalment les finques forestals, que fins ara han hagut de suportar despeses molt importants

sense rebre les subvencions que en canvi sí tenen, merescudament, un gran nombre de tipus de conreus. Sembla evident que avui les finques forestals fan molt més servei a la societat que no aquestes altres exportacions. Del que es tracta, justament, és d'interrelacionar totes les polítiques i no fer parts i quarts.

CONFLICTE ENTORN DE L'ESPAI RURAL

-L'ús de l'espai rural és, sovint, conflictiu. Ho és, sobretot, a territoris limitats com els d'una illa. Com veu vostè aquest conflicte a Mallorca?

-És veritat que aquesta és una qüestió conflictiva a totes bandes i també, lògicament, a Mallorca, on molt recentment hem vist com el debat suscitat per les Directrius Territorials s'ha centrat quasi exclusivament en l'espai rural. De qualche manera, tenen raó els que diuen que les DOT condemnen de per vida els pagesos i els propietaris rurals a dependre de l'evolució d'un altre sector, de l'urbanisme, quan el capítol sis es refereix a tot el que representa el medi rural com "les zones excloses del desenvolupament urbà". Aquí, per tant, caldria fer dues reflexions: una, la necessitat de reconsiderar en profunditat el model territorial de les zones rurals per plantejar la idea d'un codi rural que englobi la protecció ambiental de l'entorn rural i la compensació als propietaris pels beneficis que reporten al conjunt de la societat. I, en segon lloc, paral·lelament, fomentar que l'explotació econòmica de l'espai rural sigui competitiva, que és, en definitiva, l'única manera de garantir el futur. En la meua opinió, la combinació d'una i altra cosa faria que les Illes poguessin gaudir d'un entorn rural amb tots els seus potencials: cultural, econòmic i ambiental intactes, és a dir, d'un medi rural actiu, lligat a les tradicions del passat però amb esperança en el futur.

-Creu, doncs, que les DOT s'equivoquen?

-Allò que he volgut dir és que tal vegada seria bo apostar per una reconsideració global del tractament que les Directrius fan dels espais rurals, però més enllà d'això el que també vull deixar ben clar és que crec que necessitam disposar urgentment d'unes DOT; per a tots els habitants d'aquestes illes és molt pitjor no tenir model territorial. El millor de les DOT és, justament, el seu subtítol: "cap a un desenvolupament sostenible del territori". En aquest sentit són un punt d'inflexió respecte al desenvolupisme que ha caracteritzat la història més recent de les Illes, perquè reconeixen que el territori és el bé més escàs que tenim a les Illes i que, per tant, s'ha d'evitar el malbaratament dels nostres molt limitats recursos.

FALTEN PARCS NATURALS

-Si parlem de territori i, més concretament, dels espais protegits, tenim una llei i tenim, també, una xarxa de parcs naturals i de zones de lleure... creu vostè que la situació de les Balears s'ajusta a criteris europeus?

-Home!, la veritat és que d'entrada no sembla que el balanç sigui massa positiu, tot i que ja comença a haver-hi una tradició. Cal recordar, per exemple, que recentment hem celebrat el desè aniversari del parc de s'Albufera, i que ja, com vostè ha dit, disposam d'una xarxa important de parcs. Però la realitat és que només dos, l'esmentat parc natural de s'Albufera i el Parc Nacional de Cabrera, tenen una gestió que a hores d'ara és homologable a nivell europeu. S'Albufera proporciona avui molts de beneficis socials que van més enllà, fins i tot, dels estrictament referits a la conservació de la naturalesa. I el mateix podem dir de Cabrera. Però al costat d'aquests exemples n'hi ha d'altres, la gestió dels quals és perfectament millorable. És el cas de sa Dragonera, de Mondragó o des Grau, a Menorca i de ses Salines d'Eivissa i Formentera. Tenim notícies respecte als primers i cal dir que són optimistes, de la mateixa manera que des del Ministeri de Medi Ambient s'han donat ja les primeres passes per a la gestió de la reserva natural de ses Salines. Però al costat d'aquestes accions

positives ens trobam molts d'espais que, tot i ser protegit segons la llei, estan oblidats. Sense anar més lluny, és el cas de s'Albufera de Pollença que, a pesar de la seva riquesa natural i a diferència del parc de s'Albufera, no proporciona cap benefici social perquè està abandonat... és evident que no n'hi ha prou a legislar per protegir, sinó que s'ha de gestionar. Al respecte hem de recordar que, encara que darrerament el Govern compra algunes finques, continuem tenint, en relació als paràmetres europeus, un terrible i molt preocupant dèficit de patrimoni natural públic i seria imprescindible crear una espècie de Banc del Territori Públic Balear per a l'adquisició de terrenys de gran interès ambiental. Un bon model a seguir podria ésser el del Conservatoire del litoral francès...

-Des del GOB es fa una campanya perquè la serra de Tramuntana sigui declarada parc natural. Què li sembla?

-Doncs, em sembla perfecte. En la meua opinió, la serra de Tramuntana és l'espai natural més emblemàtic de les Balears, que prest o tard s'haurà incorporar a la xarxa de parcs. És un espai natural que ha sofert grans transformacions a causa de l'acció de l'home que en lloc de fer-lo malbé n'han accentuat el seu valor. Per tant, és adient que endemés de protegir-lo s'adopti allò que dèiem abans: una estratègia global de suport al medi rural. Cal donar suport a les explotacions agràries i forestals de Tramuntana d'acord amb la propietat i amb els ajuntaments, de manera que es pugui donar un suficient grau de protecció a tot aquest gran espai. Si em permet dir-ho, aquesta és una exigència de la societat que no convé retardar massa més.

-I si ara parlàssim de Cabrera? Creu que l'experiència de Parc Nacional ha estat positiva?

-De cara a Cabrera el que podríem fer és felicitar-nos que en un període

relativament breu de temps s'hagin aconseguit uns bons nivells de gestió i de protecció dels seus recursos sense deixar de banda la promoció de l'ús públic a través, sobretot, dels programes educatius i de la recerca científica. Pens que els resultats han estat positius, la qual cosa situa el parc en excel·lents perspectives per al futur, ara, precisament, quan Cabrera inicia una nova etapa de cogestió entre l'Administració estatal i la Comunitat Autònoma que em resulta tan apassionant com il·lusionant. No tenc cap dubte que la col·laboració entre una i altra administració farà encara més eficaç la gestió...

-De veritat...?

-Sí, sí... no pensi que dic això per quedar bé... De moment només ens queda per resoldre el tema de la pesca i, bé, la integració entre Defensa i Medi Ambient ha estat molt positiva, hi ha hagut molta col·laboració. Defensa ha facilitat la creació del parc. I ara la incorporació del Govern també serà beneficiosa. Si més no, caldrà parlar d'una major integració de les xarxes de protecció, perquè si una cosa és certa és que no hi ha espais petits o espais grossos, sinó que la natura forma un conjunt al qual se li han de donar solucions globals. I Cabrera, indiscutiblement, és essencial per a una adequada conservació de l'entorn natural de les Balears.

-Parlant de conjunt i de xarxes. Els parcs de les Balears, estan prou integrats a les diferents xarxes d'espais protegits europeus?

-Sí... no podia ser d'altra manera perquè amb els temes mediambientals cada pic es treballa de manera més integrada. Seria inexplicable voler conservar s'Albufera de Mallorca d'una manera aïllada, entre d'altres coses perquè allò que dóna importància a aquesta zona humida és ser un punt important en l'emigració d'aus entre el nord d'Àfrica i Europa, i viceversa. En definitiva, és una gran àrea d'estada, reproducció, trànsit i de

Preus en pessetes i euros

Del 29 de maig al 7 de juny

Horari:
De 10,30 a 21,30h

PASSEIG DEL BORN
Palma de Mallorca

Vine a la Fira,
hi tens molt
a veure

GOVERN BALEAR

Consell de Mallorca

COMUNICA
COMUNITAT I MONEDA ÚNICA

Ajuntament de Palma

descans per a les aus. La riquesa ornitològica de s'Albufera es deu, precisament, a la seva relació natural amb altres aiguamolls d'un i altre costat de la Mediterrània. I el mateix passa amb la gestió dels espais, que s'enriqueixen a mesura que els seus gestors s'interrelacionen entre si. En aquest sentit li puc anunciar que l'octubre que ve es reunirà a Alcúdia la convenció de Natur-parcs que engloba tots els gestors d'espais protegits d'Europa, la qual cosa suposa una gran responsabilitat per a nosaltres, els gestors dels parcs mallorquins i, sobretot, un suport per al treball que es fa aquí per protegir els espais naturals de les Illes.

RESIDUS I AIGUA DOLÇA

-Territori, espais naturals... els problemes del medi ambient no acaben. N'hi ha d'altres, com el tractament que es dona als residus i, també, l'explotació dels recursos naturals escassos, com pot ser l'aigua...

-Indiscutiblement. Aquestes són dues qüestions de màxima preocupació a Europa, a l'actual Unió Europea produïm 2.000 milions de tones de residus per any. I endemés, com vostè sap són temes que es viuen amb gran preocupació a Mallorca. Sobre els residus, per exemple, encara es qüestiona la forma de tractar-los, si s'han d'incinerar o si hi ha possibilitat de reciclatge. La veritat és que només hi ha una fórmula eficaç (tan antiga com oblidada), que és reduir-los, reusar-los i reciclar-los. En certa mesura la futura llei d'envasos tractarà d'afavorir aquest plantejament. No hi ha altra alternativa que conscienciar la societat perquè des de cada casa, des de cada família, s'actui per rebaixar la quantitat de residus que produïm i, també, col·laborant activament en una recollida selectiva; que es creï una xarxa de transport, recollida i reciclatge. Si no és així cada pic haurem d'incrementar l'extensió d'abocadors (encara que siguin cendres), perquè la incineració és una mala solució, tot i que en alguns moments hagi pogut semblar la solució, si més no per pal·liar el problema. Però avui sabem que no ho és, ho sap Europa. No podem continuar per aquest camí. La incineració és una simple sortida tangencial al problema, és a dir, que no és solució, sinó que només és explicable perquè la pressió del mateix problema impedeix veure altres sortides.

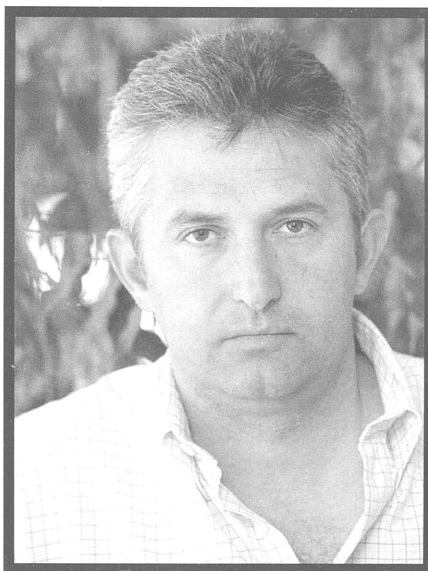
-I l'aigua?

-El problema presenta aspectes molt semblants. Cal estalviar recursos i, per tant, reaprofitar-los tantes vegades com sigui possible. L'informe "Dobris + 3" contempla, com hem dit, moltes polítiques que el Govern de les Balears haurà d'assumir en el marc de les seves competències i que derivaran de les directrius comunitàries. El tema de l'aigua n'és una: caldria fer una reflexió sobre la necessitat de creixements econòmics que vagin per la línia de la qualitat i no de la quantitat. En aquest sentit, hi ha moltes possibilitats d'estalvi d'aigua, que van des d'un adequat aprofitament dels recursos, amb unes infraestructures adients, fins a la reutilització d'aigua depurada, però sobretot allò que s'ha de limitar és el consum i això només és possible a través d'un control sobre el creixement urbanístic. En general, a les Balears encara hi ha recursos hídrics reutilitzables, la mateixa xarxa de depuradores permetria utilitzar l'aigua reciclada de les ciutats per al reguïu agrícola, sempre i quan, és clar, es pugui garantir als pagesos la qualitat d'aquestes aigües. El que no podem fer és creure que els dèficits d'aigua de la naturalesa es poden suplir a través de la dessalació d'aigua marina, perquè això, com passa amb la incineració de residus, només és una solució tangencial per sortir del pas i oblidar-nos temporalment d'un problema a costa, probablement, de crear-ne d'altres. Com tampoc no podem repetir la barbaritat de l'operació vaixell que, tot i que pogués ser necessària com a solució transitòria, va ser un desbarat.

-Vostè és un especialista en qüestions mediambientals, sobretot en conservació de la natura, però també és funcionari i sap de les dificultats que té l'Administració per fer front als problemes. Creu que l'Administració és capaç de tirar endavant i d'aplicar mesures mediambientalment correctes?

-No podem oblidar que l'Administració, com ha d'esser a un país democràtic, és en mans dels polítics elegits per la majoria dels ciutadans i que són aquests els que han de guiar els objectius i prioritats dels funcionaris. En qualsevol cas, però, la meua impressió és que el medi ambient de cada vegada necessitarà més, no unes decisions concretes dels polítics o una gestió més o menys correcta dels funcionaris, sinó una conscienciació social globalitzada, que obligui fermament a ambdues instàncies, política i administrativa, a ésser eficaces en la protecció del nostre entorn. El futur del medi ambient depèn del conjunt de la societat i no tant de grups de pressió que l'hagin de mobilitzar des de la minoria.

-Quin és, per tant, el paper dels grups ecologistes?

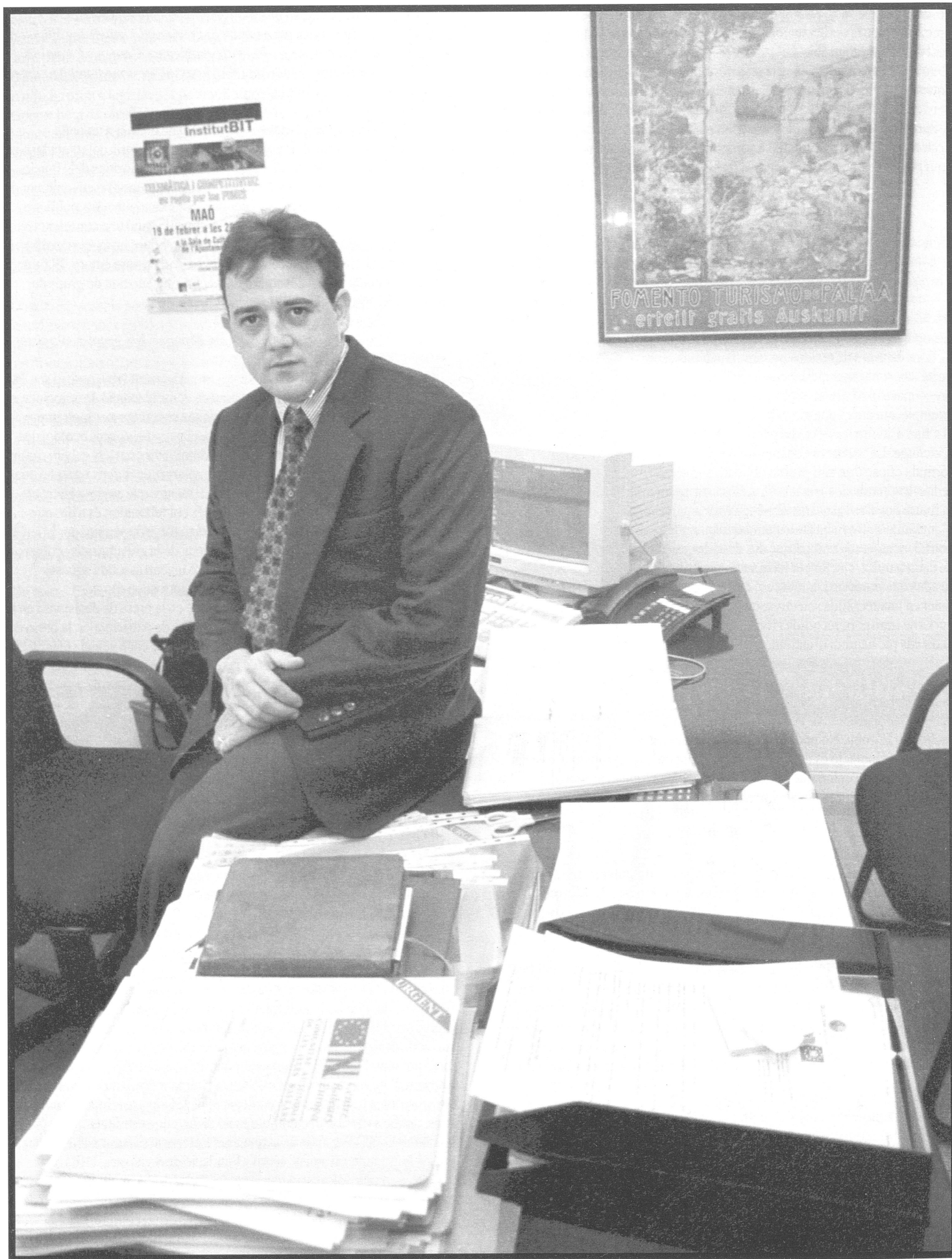

-El seu paper continuarà essent vital, però el seu èxit dependrà del grau de conscienciació de la societat i no de les seves accions concretes, per molt importants que siguin. En el passat els grups ecologistes es venen obligats a intervenir com a bombers o com a instigadors de campanyes en defensa de tal o qual principi ecologista... mentre que ara la societat els exigeix un paper més col·laborador, és a dir, que mantenguin la mateixa força de sempre per conscienciar la societat de la gravetat dels problemes mediambientals, però un cop assolida aquesta conscienciació el que correspon és corresponsabilitzar-se en la presa de decisions i en la gestió. Les ONG hauran de participar en la presa de decisions, incorporant-se de cada vegada més en els processos de participació que les administracions hauran de dur a terme per a qualsevol casta de política. Al meu parer, un dels objectius de la militància ecologista (almenys a l'àmbit balear) ja està aconseguit: la societat exigeix d'una manera

genèrica un millor comportament mediambiental. La següent etapa, en resum, és el que passa a Europa, on el medi ambient és present a tot tipus de decisió sobre una base de sòlida participació ciutadana. Això comença a passar aquí, a les Balears, per la qual cosa hem de pensar que ens aniria bé homologar-nos a Europa, també en aquestes qüestions.

-Però, com li deia al començament de l'entrevista, sembla que en aquests moments Europa només estigui preocupada per l'euro.

-No, no és així. La meua opinió, almenys, és que la unió monetària ha exigít unes polítiques de convergència molt dures que la major part d'estats han aplicat amb èxit, però que un mercat únic no pot aturar-se aquí sinó que exigirà altres polítiques de convergència de caràcter social. L'atur és avui el principal problema d'Europa i no tenc cap dubte que serà el pròxim objectiu de la Unió, seguit, també, d'una política de convergència mediambiental. La convergència monetària i les convergències social i mediambiental farà de la Unió una unitat de veritat... tot i que encara hauríem d'afegir un altre aspecte: de la mateixa manera que la convergència econòmica ha exigít una homologació de les comptabilitats econòmiques, també és hora d'una homologació de les comptabilitats mediambientals. Per això és bo que a les Balears ja s'hagin donat algunes passes importants en aquest sentit, (Fundació de Sa Nostra, UIB), no podem continuar valorant exclusivament dades de desequilibrats creixements econòmics, és precís començar a avaluar la millora/pèrdua real del nostre nivell de benestar, hem d'esser capaços de no comprometre la qualitat de vida que hauran de gaudir les pròximes generacions dels mallorquins del 2000, els nostres fills i nés.

Futur tecnològic

Entrevista a Gabriel Soler

per Joana Maria Roque

L'entrevista amb Gabriel Soler va ser tan virtual que va començar amb una conversa en el seu despatx i va continuar amb una recerca a Internet sobre els mateixos temes. És un home de la xarxa que gairebé respon com ho faria un dels aparells amb els qual treballa: així, per exemple, ens ve a dir que el document no es pot obrir quan li sembla que no se li fa la pregunta en els termes que ell troba més correctes. I endemés, sovint, al mig d'aquesta aparent realitat virtual, no arribam a saber ben bé si el nostre interlocutor ens parla de present o de futur. I és que a la xarxa, com al treball de Gabriel Soler, es viu en permanent futur. Però L'Institut BIT, ens diu, no és el futur, no és un projecte. És el present. Existeix i du endavant projectes. El nostre entrevistat sap, en definitiva, que el futur serà més llarg i sòlid que el present i per ventura, per això, a vegades es té la impressió d'estar davant una d'aquelles pàgines web que es troben amb un relatiu esforç i quan s'han endevinat, resulta que estan en construcció.

-Vostè treballa per preparar el futur, per fer que les Balears siguin Europa també a nivell tecnològic. Quins són els principals projectes informàtics que du endavant l'Institut BIT?

-En realitat nosaltres treballem en un doble sentit, dissenyam una estratègia i alhora feim projectes que obeeixen a aquesta mateixa estratègia, però hem de distingir una cosa de l'altra. Hem de distingir entre l'estratègia i els projectes. El nostre horitzó és, en aquest sentit, molt ampli. Per això donam molta d'importància a l'estratègia, perquè és bàsica per controlar el desenvolupament de les coses. Durant molt de temps, per exemple, les Illes, malgrat fossin territori insular no han estat reconegudes com a Objectiu 1 per la Unió Europea i per tant no podien gaudir de les ajudes comunitàries emmarcades dins d'aquest objectiu. Nosaltres esperam que la situació canviï. Recentment s'ha aprovat un projecte que ens permetrà fer un estudi de tots els sectors de les Balears i veure quines són les principals necessitats per tal de poder finançar nous projectes. És a dir, que hem de treballar en un doble terreny, en el de l'estratègia i quasi simultàniament concretar-la en projectes específics.

-En qualsevol cas, de quins tipus de nous projectes parlem?

-N'hi ha tot un ventall, un ventall tant ampli com les mateixes necessitats de les Balears per posar-se al dia. No només innovacions tecnològiques, sinó també noves formes de comercialització.

ESTRATÈGIA

-Parlem, doncs, d'una cosa concreta. Quins coses fan al seu departament?

-Tot té un inici i l'estratègia BIT es basa en la constatació de la importància de la revolució tecnològica i de les característiques pròpies de l'economia i de la societat de les Illes com són la situació estratègica de les Illes en el Mediterrani, les bones comunicacions, els factors ambientals que afavoreixen la qualitat de vida i la infraestructura universitària. Som a Europa, tenim una economia turística, pròspera però amb una forta estacionalitat, del que es tracta és de fomentar un canvi que permeti vèncer la insularitat a través de les telecomunicacions. És a dir, donar un salt qualitatiu en el sector de serveis.

-Què és el Pla BIT o què es fa al Institut Balear d'Innovació Telemàtica (IBIT).

-Bé... són dues coses diferents. No hem de confondre el Pla BIT amb l'IBIT.

-Doncs, m'agradari que ho explicàs.

-Vegem... L'estratègia BIT té tres aspectes: en primer lloc actuacions pròpiament informatives sobre les noves tecnologies, que, a la vegada té dues parts: la pròpiament d'estratègia o agrupament d'activitats entorn a la Direcció General de Tecnologies de la Informació i Comunicacions i una segona, la de divulgació del Pla BIT, la tasca principal del qual és de sensibilització, formació i promoció. Els altres dos aspectes de l'estratègia BIT són el suport a Iniciatives i Projectes en les línies del desenvolupament regional i les accions destinades a dotar les Balears de les infraestructures necessàries per a el desenvolupament dels projectes i actuacions anteriors. Aquí és on hi entren empreses instrumentals com Bitel i Artbit i els nuclis tecnològics del Raiguer i el Parc BIT.

Gabriel Soler va néixer fa 31 anys a sa Pobla. És llicenciat en ciències econòmiques i empresarials per la Universitat de les Illes Balears i màster en direcció i administració d'empreses per la Universitat de Manchester.

A 1994 va començar a treballar a la Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern balear. Després va passar a la de Presidència en concret a l'Institut Balear d'Innovació Tecnològica i des de llavors ha estat responsable dels principals projectes europeus relacionats amb el món de la informàtica.

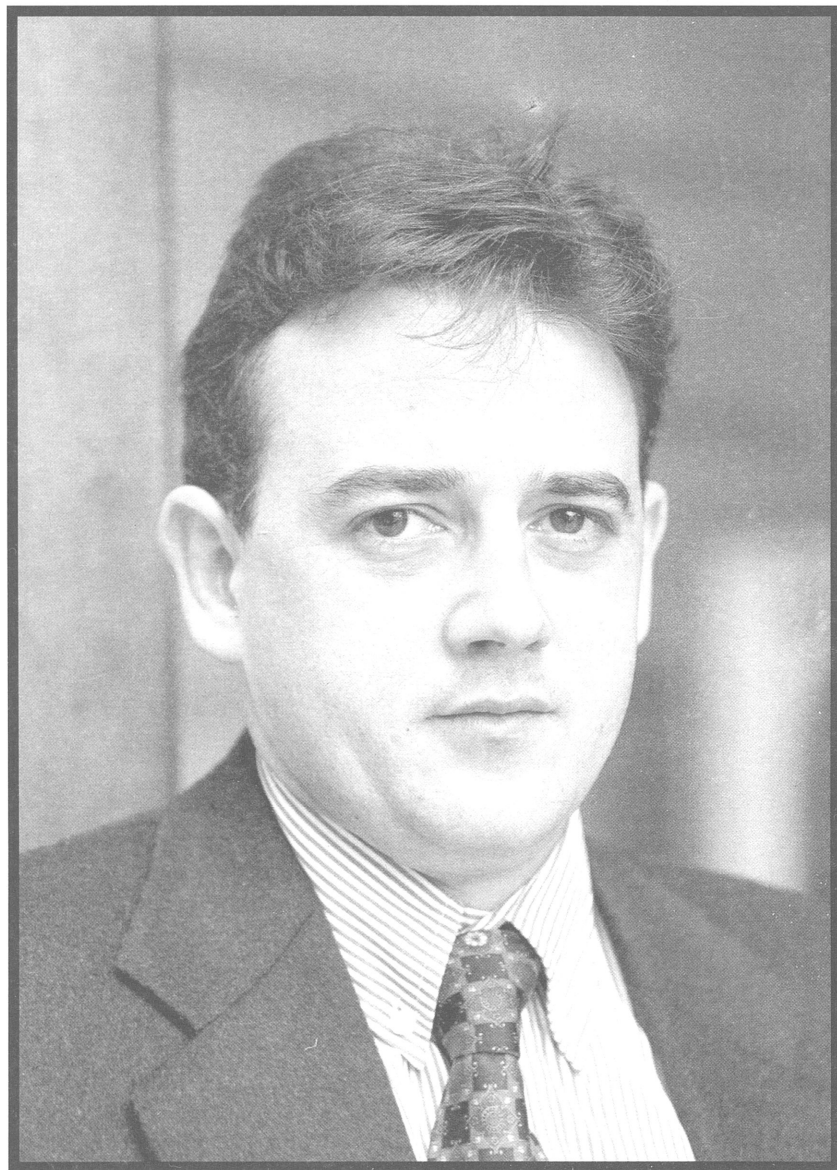
EL PLA BIT

-Tornem al Pla BIT....

-Amb molt de gust. Té tres aspectes: divulgació, iniciatives i infraestructures.

-Anem, doncs, per parts: divulgació.

-Comprèn l'Institut Balear d'Innovació Telemàtica que és una entitat

creada pel Govern balear amb l'objectiu de difondre el coneixement i l'ús de la telemàtica a tots els sectors de les Balears, l'Edib que és el centre de dret i informàtica de les Balears i el Studio BIT que és un centre per a la formació en continguts multimèdia.

-Segon punt: iniciatives.

-N'hi ha nou.

-Tantes!, això es fa complicat...

-No s'ho pensi. No ho és gens complicat. Només es tracta d'estendre les noves tecnologies als àmbits de les empreses i també de la vida quotidiana.

na. La primera és el 112 o telèfon d'emergència per a l'atenció al ciutadà. La segona és la Xarxa Formació de vídeo conferències i servidors multimèdia.

La tercera és la Xarxa d'Ajuntaments per connectar totes les Administracions Públiques de la Comunitat Autònoma (Govern, consells i ajuntaments).

La quarta iniciativa és diu Mintur per a la creació de servidors d'informació turística multimèdia dirigits al sector turístic europeu.

La cinquena és Intourisme, una plataforma global europea per a la promoció del turisme a Internet.

La sisena és el projecte Encata per a la difusió del turisme a Internet.

La setena és Tamcra per a la implantació del comerç electrònic a les Pimes.

La vuitena és COCO per a l'intercanvi d'informació i centres d'atenció primària.

La novena és el projecte Hector per a la coordinació d'emergències mèdiques fins i tot des de les mateixes ambulàncies. Com veu el ventall és prou ampli.

INFRAESTRUCTURES

-I tant que sí. Precisament per això mateix es deu necessitar una gran infraestructura.

-Home, sí. Ja disposen d'una infraestructura important, encara que s'ha d'estendre més. De moment disposen de sis punts d'atenció principals que són el Centre de Tecnologia Turística, el CEEI (Centre Europeu d'Empreses Innovadores), el Parc BIT, l'empresa Bitel, Artbit per a la creació de continguts virtuals multimèdia i la Java Factory.

-Abans em parlava de molts de projectes, quants d'aquests són en marxa?

-Tots els projectes són proves pilot. El Tamcra ja ha acabat, el Mintour acabar d'aquí uns mesos, Encata acabarà a finals d'any....

-Perdoni, però què vol dir que s'acaben... és que es deixen de fer?

-No... no és això. Significa que tots els projectes europeus tenen un començament i un final i quan s'acaben, la Comunitat Europea deixa de fer aportacions econòmiques. Això vol dir que comencen a volar pel seu compte. El Govern balear, per exemple, té previst continuar finançant i mantenint el projecte Mintour, atesa la importància estratègica que té per al sector turístic.

USUARIS

-Crec que seria convenient fer un repàs general a tot el que vostè m'ha dit fins ara des del punt de vista dels usuaris. En què nota un ciutadà normal i corrent que el Govern té en marxa tota aquesta estratègia i aquests programes tan complexos?

-Des de la perspectiva sanitària, per exemple, amb els projectes COCO i Hector, el ciutadà tindrà una informació més verídica i completa del seu historial mèdic. Què passa ara?, que l'historial està dividit a diverses bandes: un metge de capçalera, un especialista, un hospital, un altre. De fet ja ho hem començat a aplicar a les clíniques Rotger i Juaneda i al centre de Muro.

-Però, se suposa que ha de ser per a tota la xarxa sanitària o sols per a aquests tres centres?

-El projecte és molt més ampli, però varem començar per aquests tres centres perquè són a una zona turística i estratègica. El projecte Hector també és molt important. Des de la mateixa ambulància es pot explicar clarament quines necessitats tindrà el malalt quan arribi a l'hospital. Una altra cosa que s'ha fet o s'està fent és facilitar que el ciutadà es pugui dirigir directament al Govern a una sola oficina que s'informatitzarà. Ara per ara ja pot trobar el BOCAIB, seccions de premsa, assessorar-se per crear empreses. En el projecte Mintur (turístic) també es podrà fer promoció de festes, de llocs, trobar tota la informació dels diferents municipis. A través d'un mapa tàctil es podran trobar tots els municipis, fins i tot els més petits amb tota la informació corresponent.

L'Institut BIT

A les pàgines web del Govern Balear L'Institut BIT (Balears Innovació Telemàtica) es defineix com «una institució sense ànim de lucre creada pel Govern balear amb l'objectiu d'assolir el coneixement i ús de la telemàtica dins tots els sectors de les Balears».

S'afegeix que «és una experiència pionera dins Espanya i està introduït dins d'un programa europeu de suport a la telemàtica».

L'Institut BIT -segons les mateixes fonts- és el Centre de Coordinació de Projectes Europeus en innovació telemàtica dins el Govern balear. Desenvolupa continuament programes per donar servei a les empreses i particulars de Balears. A més a més, ofereix ajuda i assessorament per incorporar la telemàtica a les empreses, amb l'objectiu d'implantar solucions molt útils per incrementar-ne la productivitat: Internet, correu electrònic, EDI (Electrònic Data Interchange), videoconferències...

També actua com a Fòrum Telemàtic, on les institucions del Govern, les companyies, la Universitat i representants del Govern central comenten i promouen el desenvolupament telemàtic de les Illes.

Disposa de Centres de Demostració, en els quals posen a l'abast de les Pimes (mitjançant una atenció personalitzada) les noves tecnologies, perquè puguin valorar la utilitat de les mateixes en els seus entorns empresarials. Així mateix disposa d'un servei d'atenció a les Pimes per aclarir totes aquelles qüestions o dubtes que es plantegin.

PIMES

-En els darrers mesos hem pogut llegir que vostès donen molta importància a la petita i mitjana empresa...

-Sí així és... així ho fa també Europa. El projecte Encata, per exemple va dirigit a les Pimes i cregui'm, ens ha sorprès la reacció de la gent, ja que tenim ple amb dos mesos d'antelació. Encata és un programa molt ambiciós, ja que tots sabem i ho sap Brussel·les que gran part de la nostra economia es mou per mor de les petites i mitjanes empreses, per això anam poble per poble per tal de difondre les nostres activitats, perquè els empresaris coneguin Encata i les altres oportunitats que els pot oferir Europa. Això no ho pot fer una empresa privada, ja que s'han de posar molts de recursos sense beneficis. Oferim conferències i curssets.

Per altra part, el mateix projecte Encata també ha creat un grup d'usuaris a través d'Internet, des del qual es pot trobar informació de qualsevol tema i es poden fer telecursos gratuïts. També ensenyam coses molt concretes com la confecció de pàgines web.

També s'ha posat en funcionament un centre de demostració que es troba al carrer Llull. L'antiga seu central de Sa Nostra, al qual pot anar qualsevol persona per aprendre a navegar o, en general a conèixer el món de les noves tecnologies.

-De cara a les escoles, tenen qualche projecte concret?

-També hem acabat un projecte, però el moment és especialment crític o especial. S'han d'assumir les competències, s'han de distribuir els recursos. El problema no és sols de tenir mitjans per comprar ordinadors, és també d'informar els professors, fer activitats. No es poden distribuir ordinadors com si fossin aquestes joguines que es deixen utilitzar dos dies o tres després de Reis. Una vegada s'hagin fet efectives les competències sí que intentarem interconnectar les escoles.

-Realment creu que hi ha un interès ciutadà per seguir tots aquests projectes?

-Depèn dels sectors i de les edats. Per a les persones majors de cinquanta anys resulta difícil i el canvi generacional comença ara. Els que tenen devers 30 anys és més fàcil que s'interessin. De totes maneres ja ens hem temut que així com hem posat la informació resulta una mica difícil o farragós i crec que en lloc d'explicar els projectes haurem d'explicar els serveis que donam.

Ara volem reformar la nostra pàgina Web per fer-la d'aquesta altra manera, però tenim un altre problema i és que la Comissió Europea ens obliga a difondre els projectes per poder cobrar les subvencions i ho hem de fer.

-Vostè m'ha dit que ensenyen a fer pàgines web, però després la inserció té un cost. Com es tramita?

-El problema, com tot a Internet, és la dispersió. Ja ens agradaria que hi hagués un sol servidor a Balears o que els que hi ha, es possassin d'acord per a l'organització de les pàgines web.

PARC BIT

-Hem parlat del centre Ramon Llull, però gens del Parc BIT.

-Jo preferiria que en parlàs amb la gent que se n'encarrega directament, però vaja... el Parc Bit és una idea molt nova, que pretén atreure empreses interessades en el món de la informació i, de fet, algunes ja han mostrat el seu interès a participar, com Telefónica, Airtel o El Corte Inglés. La primera que s'hi ha instal·lat és Artbit, que crea continguts virtuals i ha fet, per exemple, anuncis per a Telefónica o projectes per a pel·lícules angleses. Però jo no me n'ocupo del parc i m'estimo més no haver-lo d'explicar en detall.

-I el cost de tots aquests projectes, de l'estratègia BIT, quin seria?

-El que té un cost real és l'Institut BIT, no l'estratègia.

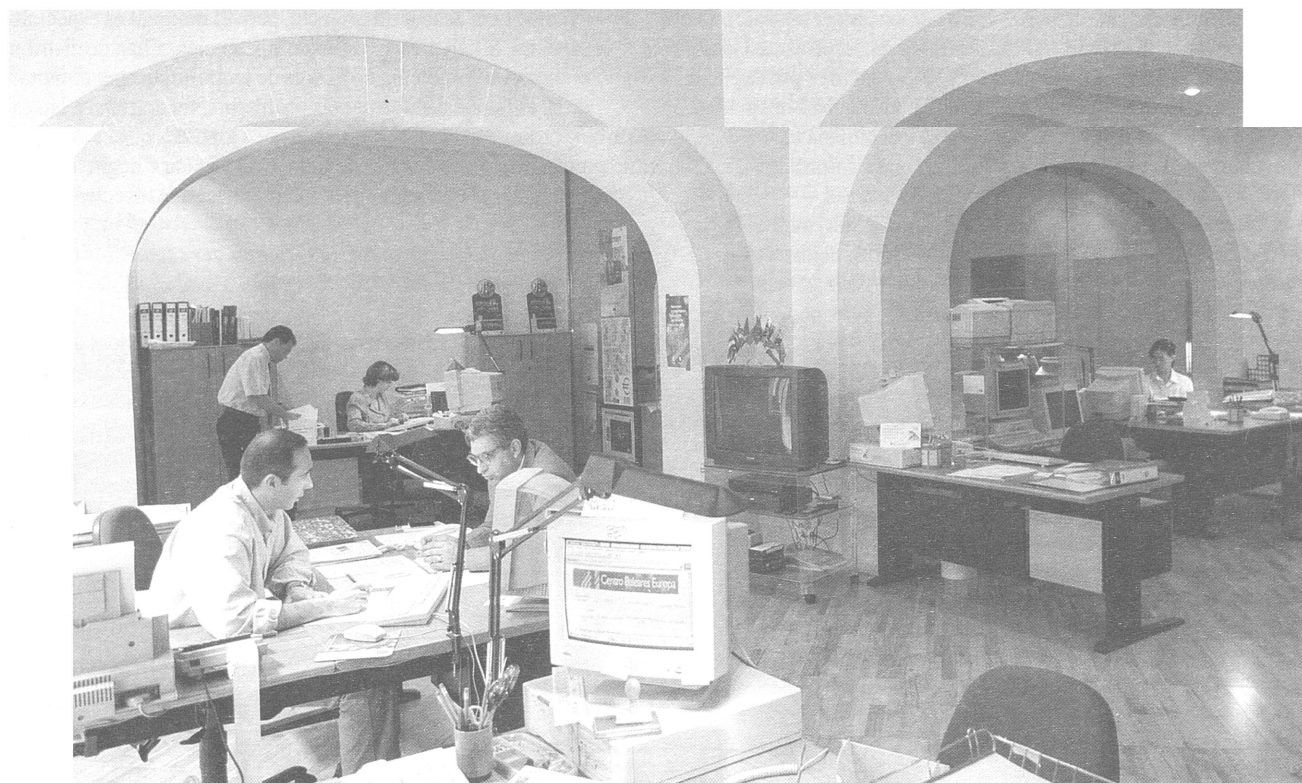
-Bé...el que li volia demanar és quin pressupost manegen vostès.

-A pesar del que pugui semblar no tenim pressupost excessiu i endemés la major part dels projectes són finançats o cofinançats en un 50% per Europa. En conjunt disposam de 1.500 milions de pessetes, dels quals 1.000 milions són del projecte Intourisme, que és finançat al 100% per la Comissió Europea.

-O sigui que si les matemàtiques no em fallen, sobre 1.500 hi ha 1.250 milions finançats.

-Sí, i com que endemés aquests projectes sols han de menester personal i equipaments i el personal ja està pagat, això ens permet fer molta més cosa del que sembla a primera vista.

En aquest sentit jo voldria insistir que dins l'estratègia BIT nosaltres som una peça més, que mou moltes coses, però... tan sols una peça. Puc dir que duim gairebé el 80% dels projectes europeus i dels que es consideren més estratègics, però la idea hauria de ser que cada conselleria dugués els seus i nosaltres assessoràssim o ajudàssim.

El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les defensa els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilita a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:
Centre de Documentació Europea
Centre Europeu d'Informació Empresarial
Departament de Relacions Exteriors
Departament de d'Estratègia Regional i
Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL CENTRE BALEARS EUROPA

C. Palau Reial, 17
 Conselleria d'Economia i Hisenda
 07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
 Tel. 971 17 62 28 - Fax 971 17 62 16.
 Correu electrònic: cbe@bitel.es
 Internet: <http://www.bitel.es/cbe>

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 1210-Brussel·les
 Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 2 223 25 24.
 Correu electrònic: centre.balears.europe@skynet.be

COMISSIÓ EUROPEA

GOVERN BALEAR

Universitat de les
Illes Balears

Càmera Oficial de Comerç,
Indústria i Navegació de
Mallorca e Ibiza-Formentera

CAIXA DE BALEARS

CENTRE BALEARS EUROPA

Els principals projectes

Joana M. Roque.

Els projectes principals que desenvolupa l'Institut Bit o que en reben el suport són, segons s'exposa a les mateixes pàgines web del Govern balear.

MINTOUR

MINTOUR -segons la documentació de l'IBIT- és un servei públic format per una xarxa de servidors d'informació turística multimèdia que dona a la indústria privada, viatgers i administracions públiques informació fiable i homogènia del sector turístic europeu.

Esta finançat per la UE mitjançant el programa TELEMÀTICS administratiu i està inclòs en el Pla Q del Govern balear per millorar la qualitat dels serveis turístics. Aquest projecte, segons les mateixes fonts «tindrà com a finalitat proveir d'una xarxa telemàtica d'informació turística multimèdia per a les Illes Balears, amb tecnologia pròpia, obtinguda a partir del projecte europeu MINTour, en el qual el Govern balear és líder. La xarxa seria accessible a través d'INTERNET i INFOVIA, i mitjançant quioscs que s'ubicaran via convenis de col·laboració amb els diferents ajuntaments, a les oficines d'informació turística municipal, on la Conselleria de Turisme determini.»

INTOURISME

El projecte Intourisme-segons les mateixes fonts- farà ús de la World Wide Web per presentar informació multimèdia de les Pimes del sector turístic. L'usuari podrà així consultar la informació, fer sol·licituds i operar transaccions simplement emprant un *web browser* estàndard.

La informació turística- es diu a les pàgines de l'IBIT- serà emmagatzemada en diferents categories d'interès turístic tals com esports, esdeveniments, restaurants, allotjaments, transport, informació sobre llocs turístics, local, etc. La informació es podrà consultar emprant termes definits i sinònims en diverses llengües. El projecte Intourisme és promogut per la Unió Europea.

ENCATA

En el món de la Petita i Mitjana Empresa, els projectes principals són Encata i TAMCRA, els seus continguts, segons la documentació resumida que es troba a Internet són els següents:

El Projecte Encata- s'hi diu- és un gran con-

sorci que s'emmarca dins del Programa de la Comunitat Europea de Suport a la Telemàtica. La seva funció és promoure l'ús de la telemàtica entre les Petites i Mitjanes Empreses a través d'un grup d'Agències de Desenvolupament Regional coordinades a nivell paneuropeu. Balears està representada per l'Institut BIT, que ha creat una sèrie d'Equips de Suport i Centres de Suport per facilitar el servei a les Pimes. En aquests centres les Pimes poden trobar equipaments telemàtics, per poder avaluar la seva funcionalitat dins els seus entorns empresarials.

TAMCRA

L'objectiu principal de TAMCRA és la utilització de la tecnologia telemàtica i infraestructures disponibles per promocionar les Pimes amb noves fórmules per difondre informació comercial dels seus productes i serveis a la gran comunitat de clients potencials que representa la Unió Europea.

A la documentació de l'IBIT s'hi diu que «amb tota probabilitat, això implicarà més riquesa i més treball a les comunitats amfitriones d'aquestes Pimes» i que «des del punt de vista del consumidor, aquest estarà a l'abast d'una major oferta dels productes, més rica i diversificada. Tot això contribuirà a crear noves aplicacions, teleserveis i continguts per a les autopistes de la informació i, per tant, ajudar així al seu establiment...»

COCO

En el món de la sanitat els projectes principals són el COCO i HECTOR. Les explicacions que hem pogut trobar a través de Internet són les següents:

«Les tasques principals de COCO són establir comunicacions electròniques entre Centres de Salut, laboratoris, departaments de radiologia, farmàcies, etc, per enviar-se entre ells tota la informació necessària (mèdica, administrativa,...) relativa al pacient. En les regions COCO, les comunicacions es basen en la tècnica de missatgeria electrònica. S'utilitzen estàndards de comunicació europeus ja existents que emergeixen amb força per a la informació basada en el text i la informació multimèdia.

La idea del projecte regional de Balears és la connexió entre un centre d'atenció primària i un hospital pertanyent al Consorci d'Hospitals del Govern balear. El flux d'informació serà la petició (i resposta) d'una cita per part del pacient. El servei d'ambulància també estarà connectat amb

l'hospital i el flux d'informació serà la petició (i resposta) d'una ambulància.»

HECTOR

HECTOR és un projecte europeu (hi ha set països involucrats mitjançant més de quaranta organitzacions agrupades en set *partners*) que té com a principal objectiu millorar la coordinació d'emergències sanitàries de manera que es minimitzi el temps necessari per aplicar el tractament correcte al pacient.

El desenvolupament tècnic mirarà d'integrar o millorar les tecnologies existents i de coordinar els esforços dels associats amb l'objectiu de disminuir els costos d'implantació dels elements comuns entre els sistemes de cada un dels associats.

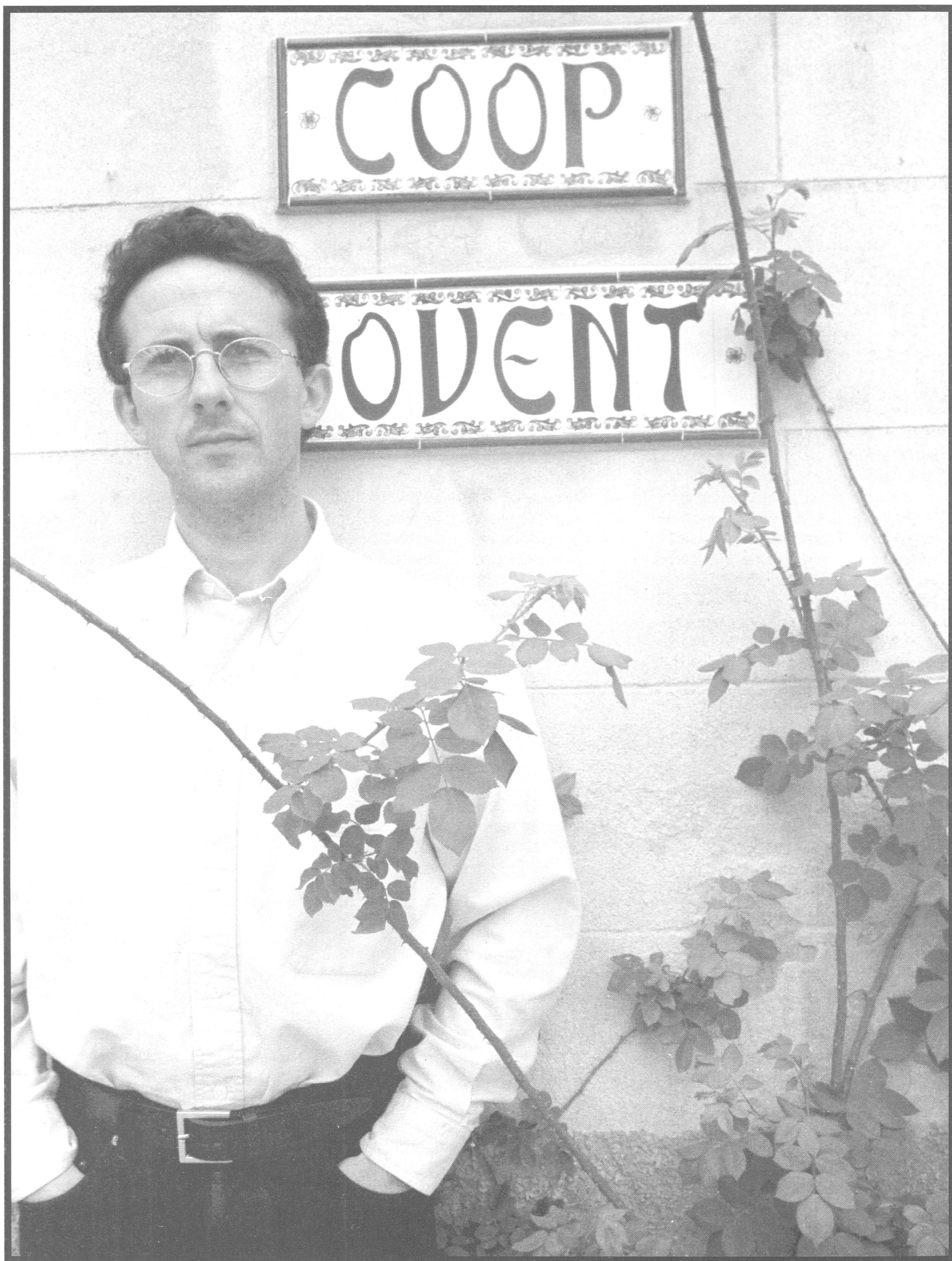
El Govern balear participa a HECTOR com a pilot i participarà en la validació dels resultats del projecte mitjançant l'Institut BIT (IBIT). La prova pilot de Balears integrarà una ambulància, un helicòpter, el Centre Coordinador d'Emergències i dos hospitals. La comunicació entre els diferents elements es farà mitjançant tecnologia GSM, radio-trunking i enllaços RDSI»

TIERRAS

En el món de l'Administració, el projecte principal es diu TIERRAS. El seu contingut i objectius són els següents:

«El projecte TIERRAS es basa en la creació d'una relació permanent entre un grup d'autoritats regionals europees que tenen en comú promocionar aplicacions telemàtiques dins de la seva política de desenvolupament socioeconòmic.

Es basa principalment a realitzar serveis telemàtics experimentals per millorar la seva integració, i aconseguir-ne un seguiment i un patró d'avaluació. S'hi inclouen quatre tipus de serveis (teleinformació, telepagament i enregistrament, teleformació i telesuport) dirigits a dos tipus d'usuaris: ciutadans i Pimes. El projecte recull directament les polítiques regionals de desenvolupament i està proposat per grups de treball locals d'organismes amb experiència en col·laboracions europees i en infraestructures de telecomunicacions. En les Balears es desenvolupa un prototipus de servei d'informació que té en compte les estratègies dissenyades dins el projecte TIERRAS.»

Feina per a tots

Entrevista a Andreu Cloquell

per Maria Ferrer

Jovent bull a qualsevol hora del matí. Joves aprenen com muntar un circuit elèctric, com arreglar la xapa d'un cotxe o com funciona el motor. Això, ho veus al primer cop d'ull. Però darrera d'aquests tallers hi ha també un procés d'afirmació i desenvolupament personal d'uns joves que no trobaven el seu lloc a una societat que fa massa via, i que no s'atura quan algú perd el tren. Jovent retura el pas fins que troben el camí. Aplica un programa pedagògic destinat a al·lots i al·lotes en atur, que provenen de famílies marginades o desestructurades, que fan un recorregut personal i professional que acaba en molts casos a un lloc de feina. Les portes de Brussel·les, dels fons socials europeus, i de les institucions de les Illes, s'obren per a iniciatives com aquestes, que viuen només gràcies a les subvencions públiques.

-Què és Jovent?

-Jovent és una granja escola, és un club d'esplai i una cooperativa de formació ocupacional. La proposta va ser del vicari de la parròquia de sa Indioteria, Tomeu Suau, que és el promotor de Jovent. Vàrem començar en el 84, amb una cooperativa agrícola. Als quatre anys vàrem canviar d'activitat perquè econòmicament no era viable, però el grup era fort i vàrem decidir convertir-nos en una cooperativa d'ensenyament. Vàrem fer reformes durant un any, o vuit mesos, pràcticament, i en el 89 vàrem començar amb unes aules d'educació compensatòria. El Ministeri d'Educació ens va donar una subvenció, Càritas ens va ajudar també bastant... Bé, de fet aquests terrenys són cedits pel Bisbat a lloguer precari. Aquests són una mica els nostres inicis. A partir del 89

començam el que són les aules d'educació compensatòria, el 1990 tenim dos tallers ocupacionals de mecànica i de xapa de l'automòbil i, a partir del 93, ampliam el que són els tallers ocupacionals i posam un altre taller de forja i un altre taller de serveis tècnics en el qual hi ha electricitat, llauneria, automatismes industrials...

-Quins eren els vostres objectius?

-Al 84 ja era molt fort el problema de l'atur juvenil, era molt important. A nosaltres, ficats dins un grup d'esplai, ens preocupava que els al·lots que acabaven en el club d'esplai, als 16 anys, es trobaven que no tenien absolutament res. Ni tenien feina ni tenien cap lloc on anar. L'única opció que tenien era reenganxar i ser monitors del mateix club. Però, clar, això no era possible per a tots. Llavors, Tomeu Suau ens va proposar fer aquesta cooperativa. La idea bàsica era la inserció juvenil laboral dels joves més desfavorits. De fet, la nostra idea bàsica ha estat atendre els sectors i les famílies més desestructurades.

COL-LABORACIÓ INSTITUCIONAL

-Col·laborau amb altres entitats socials o institucions?

-Sí. De fet, hem mantengut durant aquests catorze anys molts de contactes amb gairebé totes les institucions. Totes les institucions que tenen qualche cosa a veure amb qüestions socials estan o han estat relacionades amb nosaltres.

-I la col·laboració, a més d'institucional, és econòmica, no?

Andreu Cloquell és un dels set membres de la Cooperativa Jovent, és el coordinador d'activitats transnacionals i avalua la marxa dels programes. Els cooperativistes es varen conèixer al club d'esplai de sa Indioteria. El capellà Bartomeu Suau els animà a començar una feina d'ajuda als problemes d'inserció al mercat laboral dels joves. Primer com a cooperativa agrícola, que llaurava els terrenys de l'església al Vivero. No funcionà, però el grup decidí continuar endavant dedicant-se a l'ensenyament. Han passat catorze anys, en els quals han col·laborat amb bona part de les institucions de caire social de les Illes, i en els quals han aconseguit el suport econòmic dels fons socials europeus.

-Sí. De fet, nosaltres som una entitat sense ànim de lucre, i per tant no tenim uns ingressos. Tots els nostres programes són gratuïts i, per tant, el nostre sosteniment és de caire públic. Des de sempre, menys quan érem cooperativa agrícola, tots els fons que ens han arribat han estat, o bé via Ministeri d'Educació, Govern balear, Consell Insular, Ajuntament de Palma, o bé via fons social europeu. Actualment, el programa més important que tenim, el projecte Mil·lenni, és un projecte de dos anys, que està inscrit dins el programa *Youthstart*. És un programa del fons social europeu, finançat al 50% pel fons social europeu i l'altra meitat pel Govern balear. És un programa de 195 milions de pessetes per als dos anys. S'ha de dir que en aquest programa hi ha trenta persones que hi fan feina i pretenem inserir devers 250 joves d'entre 16 i 21 anys. El programa *Youthstart* és exclusivament per a joves desfavorits. De fet, del 95 al 97 ja vàrem tenir un altre *Youthstart*, un projecte que nosaltres li diem Jovent 2000, que era bastant semblant al que feim actualment. Llavors era finançat la meitat per la Unió Europea, un 30% pel Govern balear i un altre 30% per l'Ajuntament de Palma. Enguany, l'Ajuntament de Palma no ha aportat res i ho ha agafat tot el Govern balear.

-A part del programa Mil·lenni, quines altres activitats fan?

-Tenim tres programes de Garantia Social del Ministeri d'Educació i Cultura, un taller de cuina, un taller de tèxtil i un taller de mecànica de l'automoció. Al marge d'això, també tenim un taller subvencionat pel fons social europeu a càrrec de programes que es diuen d'Objectiu 3. És un taller de serveis tècnics que feim els horabaixes. I tenim un altre programa encara... és que nosaltres tenim dues seus. Una és aquí, al camí Salard, 63 del Vivero i l'altra seu és a sa Indioteria, que és el Centre Sociolaboral d'Inserció. Allà feim un programa que no només està adreçat a joves sinó que també va adreçat a totes aquelles persones que estiguin en una situació d'atur. És un programa que es diu Programa d'Inserció Sociolaboral, i també està finançat pel Govern balear.

VÉVEN PER ELLS MATEIXOS

-Els joves que arriben a Jovent, ho fan des d'altres institucions socials?

-Això és un dels nostres orgulls, perquè des que vàrem començar el 89 fins al 93, la majoria de joves ens venien d'institucions o bé derivats dels serveis socials de l'Ajuntament, o d'una parròquia o d'una escola... A partir d'aquí hi ha un canvi. El boca-orella funciona, els joves surten contents, estan contents i ara el 75% dels joves que ens vénen és perquè els seus amics els han dit que vinguin. Això, dic que és un orgull si tenim en compte que hem treballat amb persones amb fracàs escolar, amb absentisme... no tots, hi ha gent que està més o manco normalitzada, però la gran majoria de joves que ens vénen són joves als quals no els ha anat bé a l'escola o bé han entrat a Formació Professional i tampoc no els ha anat bé. Llavors, el fet que ells mateixos siguin els que ens recomanin, ens agrada.

-Quines normes hi ha, quant a assistència, a l'aprenentatge?

-El que és el concepte d'exigència tradicional no l'utilitzam, perquè ens basam sobretot en una metodologia autogestionària. És a dir, ells mateixos són els que gestionen el seu projecte personal, el seu projecte de taller. Llavors ells mateixos estableixen les normes de funcionament del taller. Hi ha una sèrie de coses clares que no tenen discussió, nosaltres els diem el "semàfor vermell", perquè és l'exemple més típic; quan tu veus un semàfor vermell no et poses a discutir per què està vermell, simplement t'atures perquè és una norma comuna. I amb els joves feim el mateix. En principi, hi ha una sèrie de normes que no es discuteixen, i això se'ls diu des del principi. L'assistència és important, no perquè arribin a les nou, sinó perquè en el món del treball si no ets una persona puntual no hi pots ésser. El que passa és que si no arriben puntuals són ells que decideixen què és el que es fa amb la persona que

és poc puntual. Aquesta és la diferència que potser hi ha amb altres metodologies. Hi ha unes àrees on es pot fumar i d'altres on no. La neteja del taller és també assembleària, es fa entre tots.

-Quin temps pot passar un jove per tot el procés d'aprenentatge de la cooperativa?

-Hi hauria el cas de la Garantia Social, que són els tallers que estan més fixats en el temps; el Ministeri et dona unes dates de començament i acabament, i els quinze que comencen són un grup que no té altes ni baixes. Ara, tots els altres programes, on nosaltres ens basam en la individualització, és quan un jove ha acabat el seu procés d'aprenentatge quan se'n va i n'entra un altre. Són programes que tenen entrades i sortides permanents. Així asseguram diverses coses; asseguram que les places que tenim estiguin cobertes i que cadascú pugui seguir el seu propi ritme, que és el més important. És a dir, el fet que puguin anar a un ritme que a ells els vagi bé, que tinguin una persona que els ajudi permanentment a decidir, però que siguin ells que hagin de prendre la iniciativa del seu propi procés de formació.

INCORPORACIÓ AL MÓN LABORAL

-Un cop acabat aquest procés de formació, quin seguiment fan de la seva incorporació al món laboral?

-Fan un mes de pràctiques a una empresa i moltes vegades l'empresa se'ls queda. Perquè han tengut aquest mes de pràctiques per conèixer-los, perquè nosaltres asseguram que hi hagi un seguiment durant i després del procés de pràctiques. Tenim gent que es dedica a això, a fer un seguiment del jove. Tenim, per exemple, el taller de forja que té un 100% d'inserció laboral; el que acaba, entra. En el taller mecànic, tenim un 70%; en el taller de serveis tècnics s'apropa també al 80 o 90%. Fa molts d'anys que tenim contactes amb empreses i que ens passejam per totes les empreses de tots els sectors que nosaltres tocam. Actualment miram de tenir, més que convenis, una espècie de xarxa d'empreses que tinguin relació amb nosaltres.

-El programa Mil·lenni, a més dels tallers, inclou un altre tipus de formació per als joves?

-Sí, nosaltres, a l'al·lot, li venem tot un projecte, on primer hi ha una fase de pensar i elaborar el seu projecte, que és el dispositiu d'orientació. Tenim dues psicòlogues i un coordinador que s'encarreguen de tots els al·lots que s'han apuntat a l'oficina, per establir amb ells un procés d'orientació i saber quines són les seves necessitats, quines són les seves aspiracions i motivacions... i possibilitats. I aquest procés amb uns dura més i amb uns altres dura menys. Es fan proves de formació bàsica, es fa un test de personalitat. S'estableix un procés d'avaluar la seva capacitat d'entendre un missatge, d'entendre un text... per definir exactament on es troba aquesta persona. Una vegada que se sap el que ell vol fer, i què és el que pot fer, se li planteja elaborar un projecte personal. I aquest projecte personal s'estableix entre ell i el centre amb un acord, i és un projecte personal que és, per dir-ho així, una espècie de pronòstic en el sentit que és un procés que s'estableix durant un període de temps... un any, un any i mig, depenent de cada persona. Llavors, a partir d'aquí, quan s'ha establert el projecte personal, dins el mateix projecte hi pot haver dos tipus de formacions: el que són els tallers ocupacionals i inserció laboral, que seria l'itinerari professional; i les formacions paral·leles, que és l'itinerari de suport personal, que van combinats. Cadascú, segons el seu projecte personal, va combinant aquestes formacions. Per exemple: si parlem de l'itinerari professional hi ha tot un apartat de preformacions on hi ha un taller de plataforma i un taller de preparatòria. El taller de plataforma és un taller per a aquells al·lots que són incapaços de prendre una iniciativa per iniciar un procés de formació. És a dir, són uns al·lots que estan tan desmotivats, que tenen baixa autoestima, que en molts casos són analfabets. El final del

procés és quan són capaços de dir "jo vull fer qualche cosa". Llavors hi ha la preparatòria, que són pretallers. Aquests al·lots sí que tenen una motivació, però no saben què volen fer. Ens vénen, i ens diuen: "a mi m'agrada arreglar motos". Arreglar motos no és estudiar mecànica. O "vull fer feina però no sé de què". Llavors, aquí hi ha un taller on es fan diferents pretallers, que ells van provant. I al cap de tres, quatre mesos, prenen una decisió. I a partir d'aquí, una vegada que han pres una decisió, poden passar a tallers o bé poden dir: "no em vull formar", i en lloc de fer un taller, anar directament al gabinet d'orientació i inserció laboral, per mirar de trobar una feina.

FORMACIÓ ACADÈMICA

-I formació acadèmica?

-Tenim el que diem les formacions paral·leles, perquè ens hem adonat que els coneixements tècnics no basten perquè aquests joves trobin i mantinguin un lloc de feina. Hi ha programes de formació bàsica, hi ha el que diem ara les tutories, que és la feina d'un educador, i hi ha la dinamització de personal. Dins el programa de formació bàsica hi ha matemàtiques i llengua aplicades a l'ofici... sempre aplicades a l'ofici. Hi ha tècniques de comunicació, habilitats socials... segons les habilitats que han de menester. Per exemple: saber escoltar, saber mantenir una conversació, saber contenir l'agressivitat, saber demanar perdó... totes aquestes són habilitats que s'han de treballar amb aquesta gent, i tenim una formadora que es dedica només a això, a habilitats socials. Feim una introducció a la informàtica, feim graduat escolar també, que és un programa que feim en combinació amb Ràdio Ecce, i que és l'únic programa que han de pagar. I llavors hi ha tota una sèrie d'activitats que feim en el centre de dinamització.

-Quanta gent fa feina a la cooperativa Jovent?

-Trenta persones.

-Com i quan varen tocar les portes de Brussel·les per demanar ajudes?

-La Conselleria de Treball i Formació, en el 90, ens va proposar començar a entrar dins Europa. I ens va proposar el projecte Iris, per a dones. Un programa de la Unió Europea adreçat a dones en una situació d'atur, que han d'iniciar un procés de formació i inserció. A partir d'aquí, vàrem fer un petit projecte, amb un centre d'Alemanya. Va ser un programa inicial, que va tenir poques conseqüències. L'any següent, vàrem veure que Europa obria moltes portes per a aquests tipus de programes i nosaltres hi havíem de ser. En el 93, ens proposen la possibilitat de fer un programa per formar-nos nosaltres a França, i mirar de redissenyar el nostre projecte pedagògic. Ens vàrem anar a Carcassonne, a França, i allà vàrem estar durant un mes, amb un equip francès, redissenyant i pensant la nostra metodologia, el nostre projecte... I ja en el 95, el que feim és presentar dos grans projectes en el fons social europeu, un projecte *Youthstart*, que es va dir Jovent 2000, i

un projecte Horizon, que és per a persones desfavorides també, però que poden ser adults. Del 95 al 97 vàrem fer aquests dos programes. Ja en el 98, presentàrem només el programa *Youthstart*, perquè l'Horizon el vàrem desestimar, perquè pensàrem que, la nostra força són els joves, bàsicament.

TRANSNACIONALITAT

-Quin paper juga el Govern balear en la vostra relació amb la Unió Europea?

-Tots aquests programes europeus han de menester una entitat pública que els doni suport, que sigui el que controla la teva activitat. En el nostre cas, és la Conselleria de Treball i Formació la que ens controla a l'hora de presentar el projecte. L'entitat pública presenta un informe on parla de la idoneïtat de la iniciativa. En el nostre cas, la Conselleria el presentà com a prioritari.

-Quines són les condicions per accedir al fons social europeu?

-En tots aquests projectes, una de les condicions del fons social europeu és que tenguis un projecte transnacional. Si tu vols un projecte nacional, el tendràs, però a més has de tenir un projecte transnacional. En el 95-97 vàrem tenir en el *Youthstart* un programa amb Alemanya, França, Anglaterra i Itàlia, i en l'Horizon, amb Bèlgica, França i Grècia. Actualment, el projecte Mil·lenni té un programa transnacional que es diu Jobtrain, que inclou els mateixos centres que varen col·laborar amb nosaltres els dos anys passats, amb un més, un altre francès. Tu abans has de presentar un projecte, i després l'has de concretar en reunions. Ja en vàrem tenir una a França i ara hem de començar a fer feina.

-Quins tipus de col·laboració fan?

-Hi hauria quatre tipus de feina. Una és la producció comuna de material, allà on nosaltres hem concretat que farem material de contingut de formació bàsica, de llengua, comunicació i treball en grup amb joves. Després hi hauria l'intercanvi de mètodes i de material. També hi ha intercanvi de formadors. Enviarem, nosaltres, i ens enviaran formadors per conèixer les diferents realitats de cada centre i les metodologies in

situ. I la quarta via de feina són els intercanvis d'alumnes. Malauradament, el que és Jovent no va tenir finançament, dins *Youthstart*, per enviar alumnes, però sí que rebrem dos grups d'alemanys i d'italians. Al fons social europeu, el que interessa, en el fons, és que hi hagi una Europa unida, i això significa activitats i coneixements comuns.

DE DALT A BAIX

-A més de la transnacionalitat, hi ha alguna altra condició més per a aquests tipus d'ajudes?

-Sí, una altra condició és enfocar el projecte de baix a dalt. Que no siguin les altes institucions les que et programen les activitats, sinó que aquestes estiguin vistes des del punt de vista del treball de camp. Que, en el cas de *Youthstart*, sigui per a joves de 16 a 21 anys, que tinguin un perfil de persones desfavorides, que estiguin en atur, que es potenciïn els itineraris d'inserció en el programa, i que hi hagi innovació en la metodologia.

-Quantes persones pensa que podran entrar dins aquest programa finançat per la UE en aquests dos anys?

-Per l'oficina d'informació en passaran més de sis-cents, pel dispositiu d'orientació, potser són tres-cents. I que entrin en formació, quasi segur que seran devers dos-cents cinquanta. Que surtin formats i inserits, ja dependrà.

-Quin seguiment fa el fons social de tots aquests projectes?

-Presentam memòries cada sis mesos al Govern, que ens fa el seguiment. I al final has de presentar una gran memòria, en el programa transnacional has de presentar els productes que has fet, si has produït material l'has de presentar.

-També teniu finançament de la UE, dins l'Objectiu 3, per a un taller que funciona l'horabaixa. Amb quins objectius?

-Bé, l'Objectiu 3 es diferencia del *Youthstart* perquè el darrer és un projecte molt flexible, que et permet la innovació. No és una formació tradicional. En canvi, des de l'Objectiu 3 tenen les línies molt marcades, són tallers que tu presentes, amb quinze persones, que acabaran a la vegada, juntes, i amb uns coneixements molt concrets. Són tallers ocupacionals.

DEBATS ESTÈRILS

-Com valora la seva experiència de treball amb ajudes del fons social europeu?

-Jo pens que les iniciatives en si són bones. Les iniciatives del fons social europeu són molt bones i estan ben pensades i s'adrecen a una gent que ho necessita, i que les condicions que et posen són correctes. Després hi ha l'ús que cada entitat en fa. No totes les entitats que accedeixen a aquestes subvencions fan el que diuen que fan. Hi ha un problema, en general, de finançament, perquè les subvencions no t'arriben de cop, es torben molts de mesos a arribar. Nosaltres hem tengut sort perquè el Govern moltes vegades ens ha avançat doblers, però sé que hi ha molts de centres que ho han passat fatal, perquè tenien una data de començament pel gener i els doblers no els han arribat fins set o vuit mesos després, i han de mantenir un personal, unes activitats. Crec que hi ha les dues coses, la idea i l'objectiu dels fons europeus són bons, i els problemes que et puguis trobar en el sentit que he dit. El seguiment, fins ara, no ha estat molt exhaustiu. Per a nosaltres, el control del Govern ha estat més quantitatiu que no qualitatiu. Els interessan molt més els resultats, que no la metodologia, les experimentacions que es puguin fer.

Tot i que t'ho facin argumentar molt al projecte inicial, el control que hi ha sobre això no és molt exhaustiu. Et demanen si s'han complert els objectius, si han passat el nombre d'al·lots que dèiem que passarien. Això, per una part està bé, perquè t'obliga a ser rigorós, però per una altra banda, jo hi trob a faltar una mica de suport en el que és tot el procés.

-Donada la seva experiència, com veu els debats, com el tema de les 35 hores setmanals, que s'obren per solucionar el problema de l'atur. Creu que són una mica estèrils?

-Nosaltres el que veiem és que d'alguna manera, els joves són els que pateixen més directament la política econòmica del neocapitalisme actual, la precarietat econòmica, la precarietat de contractes. El mercat laboral és clar que és el que és, i ja es poden fer plans, que mentre no canviï el context econòmic en què ens movem no hi ha solució, i hi ha molts de debats que sí, són estèrils. Nosaltres, què feim?, posar el nostre granet d'arena amb els joves, intentar millorar la seva situació personal, augmentar les seves possibilitats d'inserció i, sobretot, estar amb ells. Els joves el que necessiten és un referent, una persona en la qual poder confiar, que al mateix temps que els ajuda a ésser persones autònomes, els fa sentir que tenen una persona devora que els ajudarà a encaminar-lo.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

Fer les Amèriques, un viatge per la política exterior del Govern

(pàg. II)

La sentència del Suprem sobre Es Trenc afavoreix el canvi de model territorial

(pàg. IV)

S'inicia a Formentera el programa de suport a la moneda única

(pàg. VI)

Fer les Amèriques, un viatge per la política exterior del Govern

Durant catorze dies el president Matas va viatjar per cinc països americans, s'entrevistà amb dos caps d'Estat, firmà acords comercials, donà suport als hotelers que inverteixen en el Carib i mantengué contactes amb l'emigració. Diferents sectors socials de les Illes han criticat aquest desplaçament, però el cap de l'executiu defensa la conveniència de tenir una "política exterior" que, endemés - va dir - hauria de ser una "qüestió d'Estat" per a tots els grups.

S.V.

Han estat quinze dies durant els quals els periodistes que acompanyaven el president no han deixat de transmetre activitats. L'agenda del viatge era atapeïda fins a dir basta. Cinc països i multitud de contactes polítics, empresarials i culturals marcaren uns dies durant els quals aquesta particular manera de "fer les Amèriques" esdevengué l'eix d'una política exterior que el president Matas voldria que fos ben entesa i, fins i tot,

El president uruguaià, Sanguinetti, rebé al cap de l'executiu balear.

consensuada per tota la classe política. Ha estat a l'Argentina i l'Uruguai per visitar les Cases Balears i mantenir contactes amb els emigrants i els seus descendents. També a Perú per signar un conveni de col·laboració sobre el Servei 112 d'emergències. A Mèxic donà suport als hotelers que volen invertir cent cinquanta mil milions de pessetes (més del que suposa el pressupost de la Comunitat Autònoma de tot un any) a l'àrea de Cancún i, finalment, visità les històriques ciutats de Queretano, a Mèxic, i Sant Agustí, a Florida.

El viatge va ser esgotador, però els resultats han estat positius, si més no des

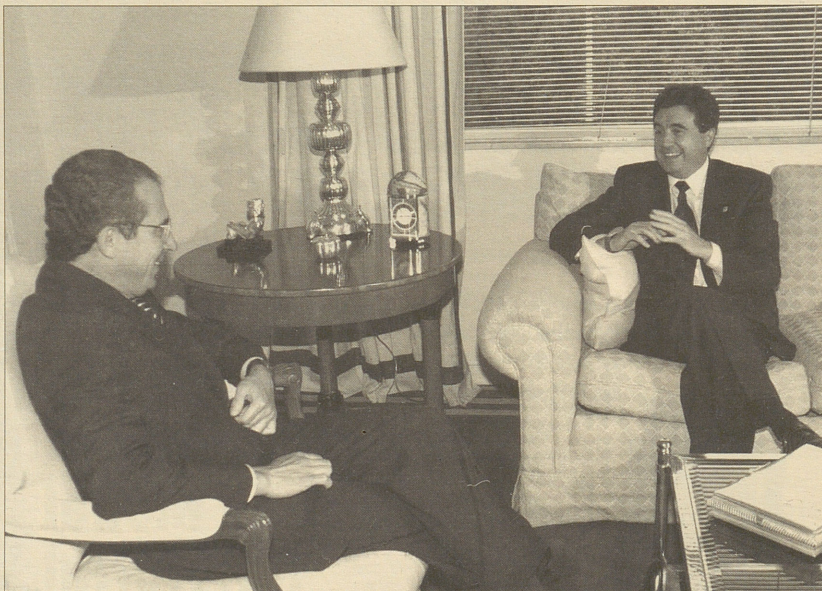
de la valoració que n'ha fet el mateix Govern. Un acord amb una naviliera argentina permetrà que es millorin les comunicacions marítimes de les Balears amb la Península, de la mateixa manera que s'afavorirà que les Cases Balears a l'exterior siguin "consolats" permanents de les Illes tant pel que fa a qüestions culturals com per promocionar els productes de les Balears. La comitiva estava formada, a més de per membres del govern i periodistes, per empresaris que ja l'any anterior havien aconseguit contractes d'exportació a Puerto Rico i a República Dominicana. I endemés també ha estat un viatge interessant des del punt de vista polític, ja que Jaume Matas va ser rebut per dos caps d'Estat, el president uruguaià, Julio María Sanguinetti i el mexicà, Ernesto Zedillo. Dues entrevistes d'Estat que, si més no, demostrin el pes que els balears han tengut a la història d'aquests països o, sobretot, el pes que els seus hotelers tenen actualment en el mercat turístic internacional.

SUPORT ALS HOTELERS

Segons el president Matas aquests viatges afavoreixen les relacions amb l'exterior en uns moments on la globalització dels mercats no permet cap tipus de distracció. Precisament aquest fet de la internacionalització és el més criticat per determinats sectors de la població balear que no veuen clar que capital illenc inverteixi lluny de casa mentre aquí cada pic és més evident que s'ha de procedir a una forta reestructuració del sector hotelier perquè pugui continuar essent competitiu. Tampoc no ho veuen clar els ecologistes que acusen els hotelers mallorquins d'haver exportat la balearització, fins al punt que enguany el GOB ha concedit un dels premis "ciment" a aquest col·lectiu. Segons el president, les inversions que es fan fora permeten que les Balears liderin el segment turístic de sol i platja a tot el món i això per si mateix és una garantia, al mateix temps que suposa l'exportació de "know how" i la consolidació interior, ja que les empreses diversifiquen el risc.

UNA FOTOGRAFIA EMBLEMÀTICA

En qualsevol cas, durant l'estada a Mèxic, cal destacar la fotografia que el president Matas es va fer juntament amb dos

El president Matas durant l'entrevista amb el president mexicà, Ernesto Zedillo.

dels principals empresaris de les Illes, Miquel Fluxà i Gabriel Escarrer, acompanyats del ministre mexicà de turisme. És una fotografia que no pot passar desapercebuda, ja que els quatre aguanten una senyera de les Illes Balears i que, per tant, esdevé un símbol de la bona relació que existeix entre l'executiu i els grups d'empreses Viatges Ibèria i Sol, en uns moments en què l'executiu balear necessita de molts suports empresarials, i en general del conjunt de la societat, per poder dur endavant la reestructuració del model turístic de les Illes. Les Directrius Territorials i la moratòria turística li ha creat un front d'oposició dins de les pròpies files conservadores i Jaume Matas necessita de suports importants dins de la dreta econòmica com els que presumiblement reflecteix el document gràfic captat a Cancún.

VIATGE A LA HISTÒRIA

Les qüestions econòmiques marcaren la pauta de l'agenda presidencial, però, segons les cròniques que arribaren a les Illes, no varen ser els moments més emotius, ja que aquests cal cercar-los en els contactes amb l'emigració, des de l'Argentina, on la comitiva va assistir a l'espectacle desolador d'unes inundacions que han afectat greument la hisenda de molts descendents de mallorquins fins a Sant Agustí, durant la visita al cementiri on reposen els 1.200 menorquins que emigraren a Florida en el segle XVIII, passant per Querétano i per les missions fundades pel pare Serra en terres mexicanes. Un recorregut per la història que, en definitiva, també ajuda a entendre el present.

El Fòrum de la Mediterrània destacà els problemes de terrorisme i de medi ambient

ONA

El Fòrum de la Mediterrània, que reuní a Palma ministres d'affers estrangers i representants d'onze estats costaners, condemnà "qualsevol forma de terrorisme", i expressà la voluntat de cooperar internacionalment per combatre'l. Així ho va informar el ministre espanyol, Abel Matutes, qui afegí que els signants de l'acord es comprometien a investigar el finançament dels grups terroristes i a ratificar els acords internacionals.

Tots els estats de la Mediterrània manifestaren la seva preocupació pels esdeveniments d'Algèria i apostaren pel compliment dels acords de pau entre Israel i els palestins. També analitzaren la situació mediambiental i, sobre aquesta qües-

tió, varen fer una declaració explícita en el seu document final sobre "la tasca urgent" que suposa que tots els països mediterranis compleixin els compromisos internacionals sobre preservació de la naturalesa i protecció del medi ambient.

El Fòrum de la Mediterrània va ser creat el 1994 i es reuneix periòdicament en algun dels estats membres per tractar sobre tot tipus de qüestió política, econòmica i social que afecta la zona. A la reunió de Palma hi assistiren Espanya, Algèria, Egipte, França, Grècia, Itàlia, Malta, el Marroc, Portugal, Tunísia i Turquia.

Colonya celebrà l'assemblea general

Assemblea General de Colonya.

El passat 24 d'abril Colonya, Caixa de Pollença celebrà l'assemblea general ordinària per donar compte de l'exercici de 1997. El president, Martí Torrandell, el va qualificar de positiu per a l'entitat tant pel que fa als aspectes financers com als de caire cultural i social. Així el director general, Jaume Amengual, destacà que l'activitat de Colonya havia crescut prop d'un 20%. En resum, la Caixa de Pollença disposà de 17.262 milions en recursos aliens, 2.788 més que en l'exercici anterior. Quant als crèdits concedits, sumen un valor de 12.210 milions, amb un creixement del 23%.

Pel que fa a obra social i cultural destaquen els convenis subscrits amb institucions, com la Universitat de les Illes Balears, el Centre Cultural de Pollença i el Patronat d'Esports d'Alcúdia, així com la donació d'un vehicle al col·legi de disminuïts psíquics Joan XXIII d'Inca, endemés de la gestió de la Fundació Guillem Cifre de Colonya.

La sentència del Suprem sobre Es Trenc afavoreix el canvi de model territorial

El Govern no haurà de pagar cap multimilionària indemnització per haver evitat la urbanització des Trenc. El Tribunal Superior de Justícia de les Balears l'havia condemnat a pagar 1.300 milions, però el Suprem ha revocat aquesta sentència i ha limitat la indemnització a les despeses del projecte. Segons el Suprem no hi ha lloc a indemnitzar pel "lucre cessant".

ONA

El Govern balear no haurà de pagar la multimilionària indemnització -1.300 milions de pessetes- que li havia imposat el Tribunal Superior de Justícia de les Balears per satisfer la demanda dels promotors de la urbanització des Trenc. Segons una sentència del Suprem que ha revocat la sentència de les Balears, no hi ha lloc a indemnitzar pel "lucre cessant" i, per tant, només s'han de compensar les despeses ocasio-

Pere Aguiló Monjo, per la defensa que va fer dels arguments contraris a la indemnització. No debades, el Suprem ha creat jurisprudència en una qüestió vital per poder modificar els ordenaments territorials vigents. Els sectors més conservadors, sobretot durant el mandat del president Cañellas, al·legaven que requalificar el sòl quan hi havia planejaments aprovats era molt car i que, en conseqüència, s'havia de negociar amb la propietat o, simplement, deixar urbanitzat. De fet, s'arribaren a quantificar les indemnitzacions probables a causa de la Llei d'espais naturals en més de seixanta mil milions de pessetes, una xifra que sembla inassolible per als pressuposts de la Comunitat. Ara, en canvi, la decisió del Suprem centra la qüestió en els seus justs termes i obre el camí perquè es puguin protegir espais encara amenaçats, com és el cas des Canons d'Artà.

"Salvem es Trenc" va ser un dels primers crits conservacionistes, que reclamaven un canvi de rumb en l'ordenament urbanístic de les Illes. La batalla va ser guanyada al carrer i al Parlament després que Unió Mallorquina, encara sota la presidència de Jeroni Albertí, s'alineàs amb l'oposició i els ecologistes per exigir del Govern la protecció. Des de llavors el conflicte ha estat als tribunals, i ha servit sovint de justificació, en

un i altre sentit, per no donar més passes cap a una massiva requalificació dels espais naturals amenaçats d'urbanització. L'amenaça de les indemnitzacions era constant, la qual cosa, però, no impedí que prosperàs la LEN, contra la qual s'interposaren trenta-quatre recursos. Uns recursos que ara, després del Suprem, tenen molt difícil poder prosperar.

La situació, per tant, s'ha capgirat per complet. Ara, fins i tot el Partit Popular, juntament amb UM, PSOE, PSM, EU i els ecologistes, ha felicitats els serveis jurídics de la Comunitat Autònoma per reeixir en la defensa d'allò que consideraven un dret social per, com va dir en el seu dia el Tribunal Constitucional, "poder legislar des del Parlament

per evitar que el territori continuï urbanitzant-se". El GOB diu ara que ja no hi ha excuses, mentre que el conseller de Medi Ambient i Ordenació del Territori, Miquel Ramis, tot i mostrar-se absolutament satisfet per la sentència, ha dit que allò que importava era respectar la seguretat jurídica per tal de no entrar en un procés indiscriminat de requalificacions.

Es Trenc.

nades per la requalificació del sòl que, en el cas des Trenc, pugen a 120 milions. D'aquesta manera el Suprem va posar punt i final a un període de catorze anys de litigis després que el Parlament balear forçàs la protecció de la platja i el seu entorn i evitàs la urbanització proposada per Scandianplan.

La sentència va causar una gran satisfacció entre els membres del GOB, que va felicitar el lletrat de la Comunitat Autònoma,

- CONJUNTURA -

Els ingressos turístics s'incrementaran un 10%

Segons el servei d'estudis de Sa Nostra, el sector turístic guanya posicions en el mercat turístic, amb increments de preus que amb caràcter general superen l'IPC i que auguren uns ingressos globals per a 1998 superiors al bilió de pessetes.

ONA

Els ingressos per turisme pujaran enguany un 10%, segons la previsió feta pels serveis d'estudis de Sa Nostra. Això fa que globalment se situïn ja molt a prop dels nou-cents mil milions de pessetes, quantitat que sumada a la procedent de l'anomenat turisme residencial, supera ja el bilió. El cap del servei, Miquel Alenyà, va dir que això era possible gràcies a l'increment de preus i al major nombre de turistes al llarg de tot l'any. Per a enguany s'ha previst un augment de preus que oscil·larà entre un 3'3 i un 3' 5%, un increment de les pernoctacions de l'ordre del 5% i un alça de la despesa per turista i dia d'aproximadament un 2%.

Miquel Alenyà informà d'aquestes previsions durant la presentació d'un estudi sobre els preus turístics. Destacà que davant els increments de 1994 i 1995 que superaren el 7%, els darrers anys s'ha notat una desacceleració. L'any passat va ser del 4% i enguany un punt menys. Tot plegat, però, és considerat positiu perquè supera l'índex de l'IPC i possibilita, a la llarga, assolir un increment del 25%, que és el percentatge necessari per fer rendibles els hotels al mateix nivell anterior a la darrera crisi.

L'economista destacà, un cop més, que l'objectiu havia de ser l'increment de preus, a través d'oferir més qualitat, i no d'augmentar el nombre de turistes durant la temporada alta. L'any passat els majors increments de preus es varen donar,

VARIACIÓ DELS PREUS TURÍSTICS 1996-1997

Mallorca (dades en %)				
	baixa	mitjana	alta	mitjana anual
Alemanys	4,0	4,2	4,4	4,2
Britànics	4,2	5,1	5,8	5,3
Espanyols	3,5	3,6	4,7	4,0
Altres	3,7	4,1	4,7	4,4
Total	3,9	4,4	4,9	4,5

Menorca (dades en %)				
	baixa	mitjana	alta	mitjana anual
Alemanys	4,2	7,1	10,8	8,9
Britànics	4,0	6,2	12,2	9,1
Espanyols	3,6	10,5	10,6	8,6
Altres	4,1	9,5	10,1	9,7
Total	3,9	7,0	11,6	9,1

Eivissa - Formentera (dades en %)				
	baixa	mitjana	alta	mitjana anual
Alemanys	4,3	6,5	9,1	7,6
Britànics	4,0	6,0	8,3	7,1
Espanyols	3,5	10,5	9,5	7,8
Altres	4,0	6,6	8,1	7,5
Total	4,0	6,6	8,5	7,4

BALEARS (dades en %)				
	baixa	mitjana	alta	mitjana anual
Mallorca	3,9	4,4	4,9	4,5
Menorca	3,9	7,0	11,6	9,1
Eivissa-Formentera	4,0	6,6	8,5	7,4
TOTAL	3,9	5,0	6,3	5,4

precisament, els mesos d'estiu quan gairebé no hi havia cap plaça buida. La temporada alta registrà increments del 6'3%, davant un 5% de la temporada mitjana i un 3'9% de la baixa.

Per illes, Mallorca fou la que anotà menors augments amb un 4'5%, mentre que les Pitiüses registraven un 7'4% i Menorca un 9'1%. Per nacionalitats varen ser els britànics els que aportaren un increment major: pagaren un 6'3% més que l'any passat, seguits dels espanyols amb un 5'2% i dels alemanys amb un 4'8%.

PREU TURÍSTIC

(previsió per a 1998)

(dades en %)

	mitjanes	interval
Preu allotjament	4,3	4,0-4,5
Preus oferta complementària	2,0	2,0-2,5
Preus turístics	3,3	3,0-3,5

Dos mil habitatges vacacionals han demanat la legalització

El conseller de Turisme, González Ortea, va informar al Parlament sobre la demanda de legalització d'habitatges vacacionals per a usos turístics. D'altra banda també va informar sobre les previsions d'enguany, confirmat allò que tothom espera: l'ocupació de totes les places disponibles.

ONA

El conseller de Turisme, González Ortea, va informar en el Parlament balear que la moratòria turística és un èxit i que, com a mínim ja hi havia quatre projectes en marxa que tenen en compte la necessitat d'esbucar places obsoletes per fer-ne de noves. El conseller contestava així al portaveu socialista, Francesc Triay, per a qui el decret del Govern no ha donat cap fruit positiu, endemés de ser qüestionable des del punt de vista legal. Triay havia dit que en contra del que preveia la mora-

tòria, les zones turístiques registraven una gran activitat constructora.

González Ortea va dir que la major part d'obres que s'han autoritzat a zones turístiques eren per modernitzar els hotels i que només en quinze de les que estaven en marxa en el moment del debat (a finals d'abril) hi havia un increment de places. Segons el conseller la moratòria ha impedit que es facin més allotjaments i, en aquest sentit, recordà que en aquests moments només es poden fer hotels de quatre o cinc estrelles.

D'altra banda el conseller informà que el seu departament havia rebut dos mil sol·licituds per legalitzar habitatges vacacionals, la qual cosa era, en la seva opinió, una prova dels bons resultats aconseguits per un decret que, en qualsevol cas, "només és una mesura transitòria". González Ortea també va recordar que s'està redactant la Llei general de turisme que en el futur serà l'instrument encarregat de reconduir el model turístic de les Balears cap a fites de major qualitat.

Les Illes de la Mediterrània occidental reclamen el reconeixement de la insularitat

El canvi de presidència a IMEDOC reuní els presidents de Còrsega, Sardenya i les Balears, a Càller. A la capital sarda firmaren un manifest a favor de l'informe Viola que s'ha de votar en el Parlament Europeu el dia 28 de maig.

ONA

Les tres regions insulars integrants de l'acord IMEDOC, entorn del quals es reuneixen Còrsega, Sardenya i les Illes Balears, varen firmar una declaració per reclamar de la Unió Euro-

pea el reconeixement de la insularitat i, per tant, mesures compensatòries que puguin ajudar a vèncer-la.

Els tres presidents es reuniren a la capital sarda, Càller, per assistir al traspass de la presidència d'IMEDOC, que abans ocupava el president del consell executiu

de la Col·lectivitat Territorial de Còrsega, Jean Baggioni i que a partir d'ara ostenta el president de la Regió Autònoma de Sardenya, Federico Palomba.

Els presidents de Còrsega, Sardenya i les Balears, a Càller.

Durant l'acte de presa de possessió del nou president d'IMEDOC, el president de la Comunitat Autònoma balear, Jaume Matas, recordà a tots els presents la importància de la cita que tindrà lloc el pròxim dia 28 a Brussel·les, quan el Parlament Europeu hagi de votar l'informe Viola sobre la insularitat. IMEDOC du tres anys de vigència i, segons els tres governs que l'integren, les iniciatives que han pres justifiquen plenament la seva existència. En destaca, precisament, haver impulsat la negociació per a la inclusió del reconeixement del fet insular en el Tractat de la Unió Europea, aprovat a Amsterdam l'any passat.

A Càller el Comitè de Direcció d'IMEDOC va definir els nous objectius comuns a les tres regions insulars. El primer és, indiscutiblement, donar suport l'informe Viola, exposada en la "declaració de Cagliari" que, transmesa al president del Parlament Europeu juntament amb una carta signada pels tres presidents, reclama la màxima consideració de la insularitat en la reforma dels fons estructurals i en la legislació comunitària, amb la finalitat de rebre compensacions pels efectes negatius de la condició illenca.

Concretament es demana a les institucions comunitàries que, en l'àmbit de la futura reforma dels fons estructurals, es tenguin en compte "la problemàtica específica derivada de la insularitat" per evitar que s'apliqui el límit del 75% de la mitjana del PIB europeu com a límit per acollir-se a aquests fons. Segons IMEDOC hi ha altres especificitats insulars que reclamen compensació: dèficits d'infraestructures, densitat de població, problemes mediambientals, zones rurals en procés de pèrdua d'activitat...etcètera. En aquest sentit, les illes de la Mediterrània Occidental demanen ajudes específiques en els àmbits del medi ambient, l'energia, el turisme, la gestió dels recursos hídrics i el desenvolupament de la societat de la informació.

S'inicia a Formentera el programa de suport a la moneda única

El conseller d'Economia, Antoni Rami, va inaugurar a Formentera el programa de suport a la introducció de l'euro a les Balears, amb una sessió informativa dirigida als alumnes de l'Institut d'Ensenyament Secundari d'aquesta illa. Va ser el dia 4 de maig, el primer dia feiner després de la cimera de l'euro i el lloc elegit Formentera. D'aquesta manera simbòlica el Govern ha volgut evidenciar que la moneda única afecta tothom, tots i cadascun dels ciutadans d'aquestes illes.

Aquesta campanya escolar és fruit de l'acord amb Sa Nostra. Durant tot el mes de maig tècnics del Govern i de l'entitat d'estalvi hauran recorregut un total de 34 instituts per informar sobre l'euro més de nou mil estudiants de secundària.

Entre Balears Europa amb la col·laboració d'Euroostra i el projecte *Comunica* de suport a la introducció de l'euro del Govern balear ha posat en marxa una campanya informativa a les escoles de

secundària de les Illes que arribarà a gairebé nou mil estudiants de diferents centres tant de Palma com de la part forana. L'objectiu d'aquest a campanya és explicar als al·lots quins seran els avantatges de l'euro per als ciutadans i quines conseqüències tindrà la unitat monetària a les Balears per tal que arribat el moment aquestes indicacions no només hagin estat assimilades pels joves sinó que també ells hagin pogut ajudar a explicar a altres membres de les seves famílies què suposarà la implantació de la moneda única en la vida quotidiana dels ciutadans i respondre preguntes com quan deixaran de tenir valor les pessetes de la butxaca? o quan sabrem exactament quantes pessetes val un euro?

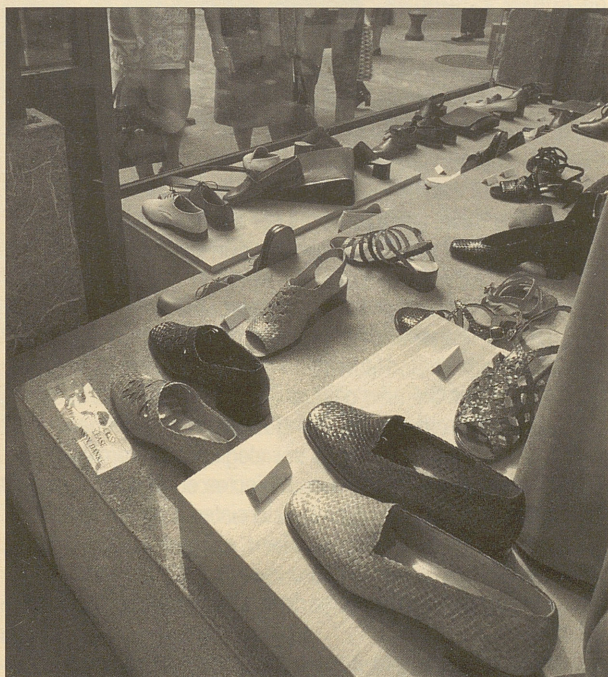
A més de les classes que seran impartides per quatre monitors becaris, s'ha editat un material didàctic de suport tant per als professors com per als alumnes en el qual s'explica de manera entenedora i molt atractiva la història de la moneda i l'agenda de l'euro per tal que arribat el moment cap col·lectiu no es trobi desprevingut i pugui realitzar l'adaptació a l'euro sense que això suposi cap efecte psicològic negatiu.

A més aquesta documentació inclou un apartat d'euro curiositats i adreces d'euro a Internet que poden ajudar a comprendre el procés d'integració.

L'Objectiu-2 facilita la creació de llocs de feina al Raiguer

La declaració d'Objectiu-2 per al Raiguer i, per tant, la possibilitat de rebre ajudes comunitàries per a la reindustrialització de la zona, ha permès aturar el tancament de fàbriques i crear nous llocs de feina. Si més no, així ho han posat de manifest les gerents del CDER, Antònia Ordinas i Magdalena Martorell. El consorci ha fet conèixer el balanç del primer període d'Objectiu-2, entre 1994 i 1996, i els resultats han estat qualificat de "revolucionaris".

De fet, segons les dades que maneja el CDER es pot parlar de la creació de set-cents llocs de feina gràcies al suport directe o indirecte de les ajudes comunitàries. Una xifra considerable a la qual cal sumar ja algunes de les ocupacions creades en la segona fase que obre, varen dir, la possibilitat de doblar el nombre anterior, és a dir, de crear altres 1.400 llocs de treball.

La sabata mallorquina cerca un lloc en el mercat internacional.

Borsa europea de treball

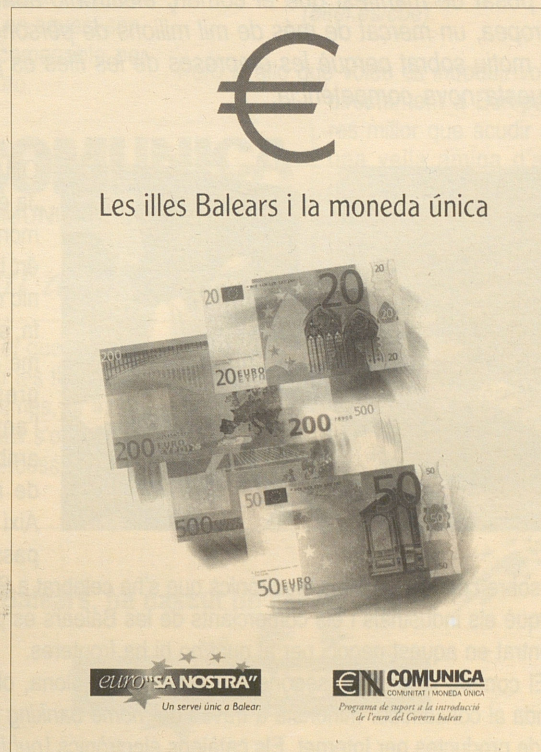
L'hotel Mirador ha servit de seu per a les sessions del "programa de borsa europea de treball, que s'han celebrat a Palma durant el mes d'abril. A la jornada inaugural va intervenir Hugues Becquart, representant del programa Sócrates a la Comissió Europea amb una conferència sobre "lluitar contra l'exclusió econòmica i social". També hi participà el director general d'Economia del Govern balear, Josep Antoni Rosselló que parlà sobre "informació i tecnologies de la comunicació".

En conjunt aquest és un programa europeu que tracta sobre els desafiaments dels sistemes educatius de cara al segle XXI i del paper que les tecnologies de la comunicació desenvoluparan en aquest procés.

Sa Nostra i el Govern signen un acord sobre l'euro

Sa Nostra i el Govern balear han firmat un acord de col·laboració per desenvolupar accions conjuntes de suports a la introducció de l'euro a les Illes Balears. Com se sap, la caixa d'estalvis ha creat un gabinet específic, "Euro Sa Nostra" i el Govern una comissió tècnica per dur endavant el programa *Comunica* (Comunitat i Moneda Única), de manera que ara han unit mitjans i forces per fer les campanyes que tinguin una acció comuna.

Els principals objectius són informar sobre l'inici de les operacions bancàries i la contractació jurídica en euros a partir de l'1 de gener de l'any que ve. Igualment, ajudar els consumidors perquè comencin a preparar-se per utilitzar la nova moneda, que es posarà en circulació l'any 2002. També oferir assessorament sobre tot el procés i, en definitiva, preparar els diferents col·lectius de les Illes i els agents econòmics perquè s'adaptin als canvis.

Fullet editar conjuntament pel Govern i Sa Nostra.

Finançament alternatiu per a les Pimes

El Centre Balears Europa i el Centre Europeu d'Empreses Innovadores de Balears varen organitzar una jornada sobre "línies alternatives de finançament per a petites i mitjanes empreses", amb la finalitat de presentar als empresaris illencs els seus nous serveis. Ramon Morera, responsable del CIDEM de la Generalitat de Catalunya parlà del servei d'assessorament per a la reestructuració de capital, que pretén facilitar la capitalització de les pimes mitjançant la recerca d'alternatives de finançament a través de recursos propis. D'altra banda, José Julián Villar, gerent del CEEI, tractà de la borsa de negocis, un nou sistema de cercar finançament privat per a projectes empresarials de nova creació.

W.W.W.
BIT

El comerç electrònic creix a un ritme del 200% anual

Internet és ja el major hipermercat del món. Un congrés celebrat a Barcelona ha posat de manifest que el comerç electrònic abastarà, només a la Unió Europea, un mercat de més de mil milions de persones abans de l'any 2005. Un motiu sobrat perquè les empreses de les Illes es posin al dia per fer front a aquesta nova competència.

ONA

Ja és el major hipermercat del món. Parlem d'Internet, xarxa en la qual el comerç electrònic creix de cada dia més. Ho fa, segons els experts, a un ritme del 200% anual, una progressió que fa pensar que l'any 2005 la Unió Europea arribarà a un mercat de més de mil milions de persones. Així es va dir a finals del mes passat al congrés Fundesco

98 sobre comerç i doblers electrònics que s'ha celebrat a Barcelona. Un motiu sobrat perquè els industrials i els comerciants de les Balears es posin al dia i es decideixin a entrar en aquest negoci per al qual no hi ha fronteres.

El comerç electrònic, segons es va dir a Barcelona, obre noves possibilitats de venda al consumidor minorista a través del *home banking* (el banc en casa) i la venda de productes per Internet. Els catàlegs electrònics (*publishing*), el correu (*InfoMail*) i altres serveis com les extranets, xarxes de microcomerç que permeten a l'usuari triar i comprar des de casa, faciliten ja aquesta nova forma de comerç que ja ha esdevingut un nou competidor per al comerç tradicional.

Primer varen ser els hipermercats i les grans superfícies comercials, contra les quals el comerç tradicional va haver de respondre amb l'especialització i l'associacionisme. I ara és el comerç electrònic que, en opinió dels experts, pot aliar-se amb el petit comerç per ampliar els seus horitzons. Les telecomunicacions poder servir tant per intensificar les relacions amb els proveïdors com per atendre els clients. Internet és, per això, un gran espai encara inexplorat.

Fins fa poc l'únic problema era la seguretat en les transaccions comercials, però ja

hi ha sistemes segurs, com el Secure Electronic Transactions, per a les targetes Visa i Mastercard. D'altra banda, els bancs han apostat ja per aquest tipus d'operacions. A Espanya ja hi ha quinze entitats bancàries que permeten fer transaccions a través d'Internet i a tot el món es calcula que el 2000 hi haurà més de sis mil bancs amb presència a Internet.

El Marroc i Israel se sumen a Intourisme

Els governs dels dos països han firmat convenis de col·laboració amb el Govern balear per utilitzar la tecnologia emprada en aquests projectes. Va ser a Sardenya, on l'Institut BIT participà a unes jornades sobre noves tecnologies en el sector turístic.

ONA

Els governs del Marroc i d'Israel utilitzaran la plataforma creada pel Govern balear per a la promoció de l'oferta turística a través d'Internet. Els representants del ministeri de turisme marroquí i del ministeri de Telecomunicacions israelià han firmat un acord de col·laboració amb la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per fer ús de la tecnologia desenvolupada en el projecte Intourisme. Va ser a Cagliari, la capital de Sardenya, en el decurs de la conferència "l'altra Mediterrània: una alternativa per a la desestacionalització del turisme" organitzada amb el suport de la Comissió Europea, per promoure el desenvolupament de la societat de la informació en el sector turístic euromediterrani.

El director general d'Estratègia del ministeri de Turisme del Marroc, Hassan Hamdouni i el director general de Desenvolupament Científic d'Israel, Raphael Hoyda, s'interessaren pels projectes de les Balears, especialment per Mintour que, com se sap, va ser elegit per la Comissió Europea com un dels vint millors projectes europeus i la finalitat del qual és posar en marxa un sistema d'informació turística a través d'Internet. Tant el Marroc com Israel distribuïran la informació sobre la seva pròpia oferta turística a través de la plataforma tecnològica desenvolupada a les Illes.

Intourisme compta ja amb la participació de quinze regions europees d'Alemanya, Itàlia, el Regne Unit, França, Espanya, Portugal, Àustria, Finlàndia, Grècia, Dinamarca i Irlanda. La seva finalitat és ajudar tecnològicament les petites i mitjanes empreses del sector turístic per poder comercialitzar els seus productes a tot el món.

El Govern presenta la seva pàgina web

La consellera de Presidència, Rosa Estaràs, va presentar la nova pàgina web del Govern balear, que ha estat redissenyada per fer que el seu format sigui més atractiu. Com se sap, els principals mitjans de comunicació de les Illes reben la informació que facilita el Govern a través d'aquesta pàgina que, endemés, ofereix accés directe a moltes altres direccions relaciona-

des amb l'economia i la societat de les Illes.

El nou disseny trenca amb la línia asèptica de l'anterior, però no perd la seva practicitat ni velocitat. Amb una sola mirada qualsevol usuari d'Internet, des de qualsevol part del món, pot assabentar-se en quatre idiomes del que fa el Govern balear i de tot el que els visitants es poden trobar a les Illes.

Sun Microsystems s'instal·larà en el Parc BIT

La multinacional, impulsora de la tecnologia Java, ha decidit ampliar la col·laboració amb el Govern balear i ha anunciat la intenció d'instal·lar a Son Espanyol el seu Centre Europeu de Tecnologia per al sector turístic.

Antoni Ramis i José Cabrera.

ONA

El conseller d'Economia, Antoni Ramis, i el director general de Sun Microsystems Ibèrica, José Cabrera, s'entrevistaren a Madrid en ocasió de la primera fira sobre tecnologia Java celebrada a Espanya. La multinacional, creadora d'aquest

innovador llenguatge, té intenció d'instal·lar al Parc BIT el seu centre tecnològic Java per al sector turístic. Sun Microsystems havia convidat prèviament el Govern balear, amb qui ja manté un acord de col·laboració, a participar a l'esmentada fira.

El Govern hi participà amb un estand de l'Institut BIT, en el qual mostrà les aplicacions desenvolupades per als projectes europeus Mintour i Intourisme, que han estat dissenyades a partir, precisament, de la utilització de la tecnologia Java, un innovador llenguatge de programació creat per Sun.

El programa Mintour, com se sap, va ser seleccionat per la Comissió Europea com un dels vint millors de la Unió Europea i és la base per a la posada en marxa del sistema d'informació turística de les Balears a Internet. D'altra banda, Intourisme pretén crear un únic accés a l'oferta turística europea i promoure l'ús del comerç electrònic entre les petites i mitjanes empreses d'aquest sector.

Es per això que Sun, atesa l'especialització del Govern balear en aplicació de noves tecnologies en l'àmbit turístic, ha volgut ampliar la col·laboració, amb la proposta d'instal·lar a Son Espanyol un Java Factory europeu especialitzat en turisme. El seu objectiu serà el desenvolupament internacional d'aplicacions de tecnologia avançada per a la potenciació i millora dels serveis telemàtics en els negocis turístics.

Java és el llenguatge de Sun per a la programació per a Internet. Les aplicacions escrites en Java es poden executar des de qualsevol màquina, la qual cosa permet eliminar la incompatibilitat dels sistemes operatius. Per això aquesta nova tecnologia és utilitzada per nombroses companyies del món amb aplicacions de reserves d'hotels i avions, ja que suposa importants avantatges competitius a nivell estratègic i d'estalvi de costos. Conseqüentment, el centre turístic de Java serà un dels punts de referència en l'ús de noves tecnologies avançades per al sector turístic a nivell mundial.

Sun Microsystems té la seva seu a Califòrnia, treballa a 150 països, està considerada com una de les 150 empreses millors gestionades del món i ocupa la posició 203 en la classificació de la revista *Fortune*.

Adreces a la XARXA

NAVEGAR PER L'EURO

(www.caib.es/govern/euro/comunica)

Comunica és el programa del Govern balear per a la difusió de la moneda única europea que disposa d'una pàgina web per donar suport a la introducció de l'euro a les Illes i, en aquest sentit, és absolutament recomanable per navegar a través de l'euro.

L'euro, fàcil a les Balears

Comunica explica tot el que fa l'executiu balear per preparar les Illes per a la moneda única i, endemés, hi incorpora un fòrum en el quals s'ofereix informació sobre les repercussions que l'euro pot tenir a l'economia de les Illes Balears.

El passat dos de maig els caps d'Estat i de Govern de la Unió Europea donaren el sus a la moneda única. Va ser, sens dubte, un moment històric que quedà registrat immediatament a la xarxa Internet. A les Balears ja fa temps que s'han ultimat els programes per conscienciar la societat i un dels mitjans emprats és, justament, aquest.

ELS EUROS I LES FINANCES

(www.sanostra.es/dir-sanostra/euro)

És indubtable que tot allò que fa referència a l'euro interessa tant els ciutadans del carrer com els responsables de les finances. Per això Sa Nostra, que és la primera entitat financera de les Balears, ha creat el seu propi servei d'informació sobre l'euro, "eurosa nostra" que compta amb una pàgina a la xarxa.

Com diu a la seva portada "és un servei que no té preu", entre d'altres coses perquè és gratuït. Ofereix infor-

mació i assessorament sobre la cara i la creu de la moneda única, sobretot pel que fa a empreses i professionals, però també als particulars.

Aquest servei forma part del programa Eurosanostra que s'inicià des del primer moment que es va saber que l'Estat espanyol era aspirant a ser a l'euro des de la primera fase.

ACCÉS DIRECTE A EUROPA

(bitel.es/cbe)

Però si allò que voleu és introduir-vos directament a Europa, res millor que acudir a una vella amiga d'aquesta secció: la web del Centre Balears Europa, des de la qual està garantida una excel·lent navegació cap als ports d'informació europeus, sigui quin sigui el que interressi. El CBE no només ofereix una selecció dels principals temes europeus del moment i, per tant, sobre l'euro, sinó que permet arribar al fons

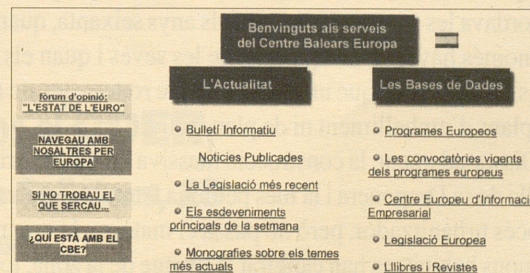
A Balears, ha nascut un servei únic.

euroSA NOSTRA

de Brussel·les.

Precisament, un dels apartats de la web du l'atractiu títol "navegau amb nosaltres per Europa". No s'ha de fer més que prémer aquí i desitjar un bon viatge. Però, endemés, també hi ha accés al fòrum d'opinió sobre l'euro, a la legislació europea o als programes europeus.

No la vos podeu perdre. És una pàgina fonamental per accedir des de les

Balears a l'Europa de l'euro, que ja no és l'Europa del futur com deïem fa uns mesos, sinó un absolut present.

Propostes

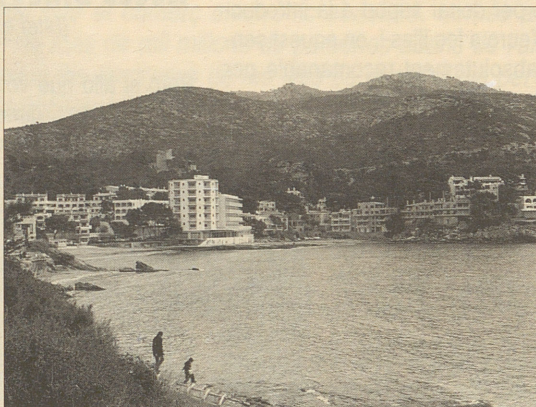
per **PASSATEMPS**

Mallorca: Sant Elm, el retorn als seixanta

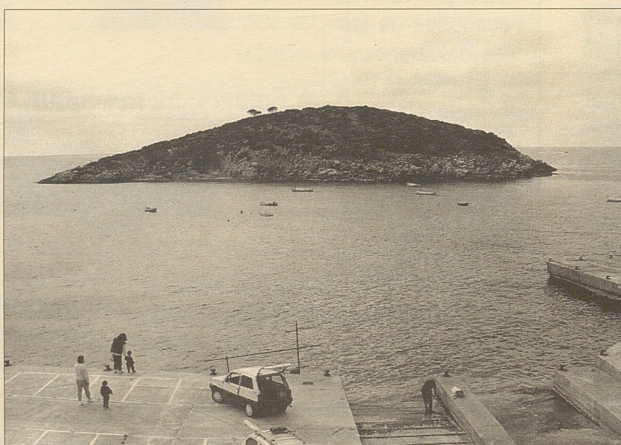
Fins fa relativament poc, anar a Sant Elm era una odissea. La comunicació entre Palma i aquest racó de l'illa era difícil i, per tant, aquest era un paradís gairebé reservat als andritxols o als amants de la naturalesa. Però a poc a poc les carreteres han millorat. Primer, ja fa molts d'anys, va ser l'autopista fins a Palma-nova. Més recentment es varen fer els túnels de Peguera que han aproximat les antigues terres del Paireatge a la resta de l'illa. I, finalment, algunes petites millores en la carretera que va d'Andratx a s'Arroç i a Sant Elm han acabat per arrodonir el miracle.

Però aquest ha estat un miracle relatiu. Sant Elm s'havia mantingut al marge del turisme massiu, reservant-se quasi exclusivament per a estiuejants que hi havien establert la residència vacacional o per als excursionistes-pescadors, camí del parc natural de sa Dragonera. Una imatge que, fins fa ben poc, recordava les zones turístiques dels anys seixanta, quan el boom turístic només havia començat a fer de les seves i quan els passeigs marítims eren poc més que un caminó sobre roques que no necessitaven ni de plans d'embelliment ni de plans mirall.

Dissortadament, la construcció massiva també ha arribat a Sant Elm. L'illa de sa Dragonera i la més petitona Pantaleu romanen al marge del procés urbanitzador, però no passa el mateix a la vorera mallorquina, on nous habitatges han capgirat la imatge de la zona, tot i que, malgrat tot, no han causat cap malbaratament irreversible. Sant Elm és encara l'illa dels seixanta, una postal d'allò que Mallorca podria haver estat, però la impressió és que això pot durar ben poc. Fins ara ha resistit els successius booms... resistirà també el que vivim en aquests moments?

Sant Elm.

Es Pantaleu.

Fora Mallorca: Istanbul, la porta d'Europa

Aquesta ciutat és una de les portes d'Europa. Ho ha estat històricament, no debades és un dels més importants creuers de camins i civilitzacions de tot el món. Per això, precisament, en aquests moments que tant es parla de l'euro i d'Europa, convé passejar-se pels seus carrers, per desembafar-se de tanta aparença occidental i cercar el contacte de frontera amb altres formes de vida. Istanbul és una gran ciutat, una enorme ciutat ancorada entre

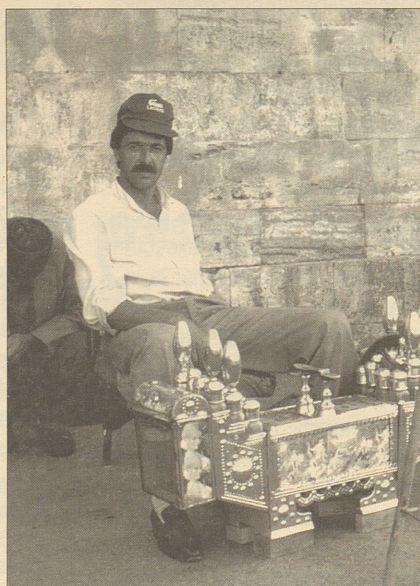

Santa Sofia.

dos continents, mig europea mig asiàtica.

No hi ha dubte: ens agrada Istanbul, l'antiga Constantinoble que esdevengué capital d'un imperi que amenaçà Europa durant segles. I totes les cultures hi han deixat la seva petjada. Passejar pels carrers de la ciutat vella és recórrer la història: Santa Sofia, la mesquita Blava, el palau de Topkapi i, també -per què no?- el pont de Galata, els molls, el cafè de Pierre Loti, el gran Basar... És una enorme ciutat que mira constantment cap a l'Europa, però que, a pesar de tots els esforços de Kemal Atatürk i els seus successors, té profundes arrels otomanes i, per tant, una tendència a deixar-se endur per Orient.

Aquest és, pot ser, el seu encant: i el seu conflicte. La passió turca és, en aquest sentit, la sensació de tenir el cor dividit, de pertànyer a un món que se'n va mentre n'arriba un altre al qual, inevitablement, ens veiem arrossegats. Istanbul és, tot situant-se en un dels seus extrems, en el mar de Màrmara, una de les ciutats més genuïnament mediterrànies. Convé, doncs, visitar-la i convé, també, ...a pesar que la tradició popular no ho vulgui, estimar-la.

Enllustrador de sabates, a Istanbul.

innovació **acció!!**

Es Raiguer avança

**Ajuts
a les empreses**

**Foment
de l'exportació**

**Assessorament
als empresaris**

CDER

Consorci per al
Desenvolupament Econòmic
del Raiguer

Informau-vos al **CDER**,
Carrer dels Selleters, 25
07300 Inca
Tel. 971 88 17 48
Fax 971 88 16 86
e-mail: cderr@bitel.es

Amb el suport de:

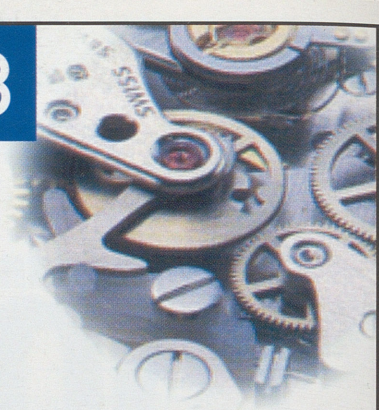
GOVERN BALEAR

COMISSIÓ EUROPEA

Servei Renda Àgil '98

ENGUANY, COM UN RELLOTGE.

El Govern Balear agilitza, encara més, la *Declaració de la Renda*

amb la col·laboració de:

"SA
NOS
TRA"

CAIXA DE BALEARS

"la Caixa"

Colònia
Caixa Pollença

ARGENTARIA

Agència Tributària

DES DE L'11 DE MAIG FINS AL 30 DE JUNY, EL GOVERN BALEAR FA, CONFIDENCIALMENT I GRATUÏTAMENT, LA VOSTRA DECLARACIÓ DE RENDA.

L'any passat més de 27.000 residents a les Illes varen comprovar l'agilitat d'aquest servei del Govern Balear.

Enguany posam més mitjans tècnics i humans per oferir-vos la possibilitat de fer la vostra declaració d'una manera

encara més ràpida. Si la vostra declaració resulta amb dret a **devolució**, el Govern Balear n'agilitarà al màxim el pagament perquè cobreu abans.

Demanau ja cita prèvia. Com més aviat presenteu la vostra declaració, més aviat rebreu, si pertoca, l'import de la devolució.

■ A Mallorca:

Recinte de Fires i Congressos de Balears. PALMA.

Horari: 09.30 - 14.00 h

16.30 - 19.30 h

Dissabtes: 10.00 - 14.00 h

Recordau: només amb cita prèvia.

Telèfon **900-700 012** gratuït

<http://www.caib.es/renda/98.htm>

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Economia i Hisenda